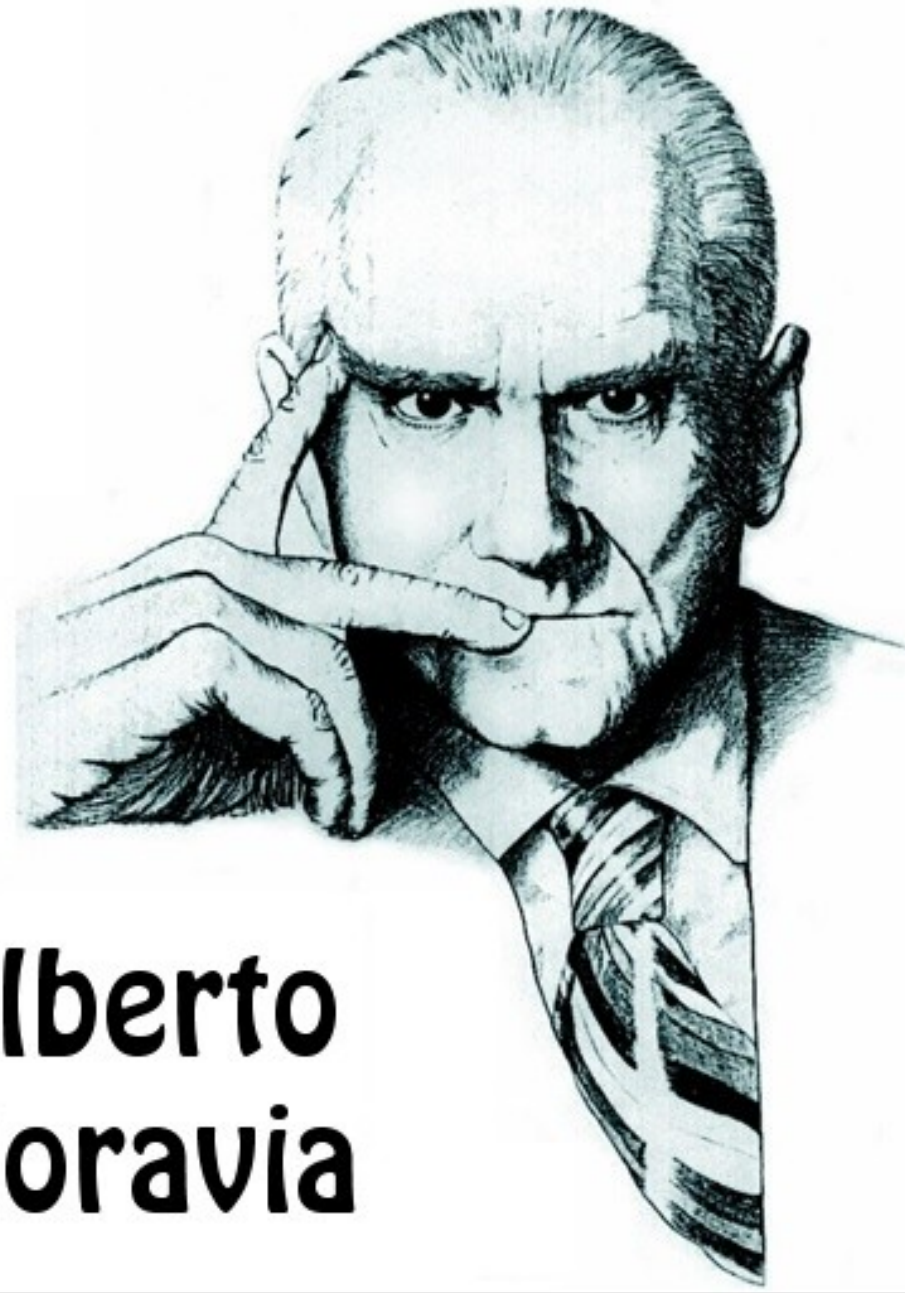

Alberto
Moravia

MASCARADA

Alberto Moravia

MASCARADA

(„La mascherata”, 1941)

Traducere de Irina Ungureanu

Kindle eBook: Cosimo, februarie 2012
- versiune definitivă -
Editura Univers, 1971
Editura Univers, colecţia „Cotidianul”, 2008

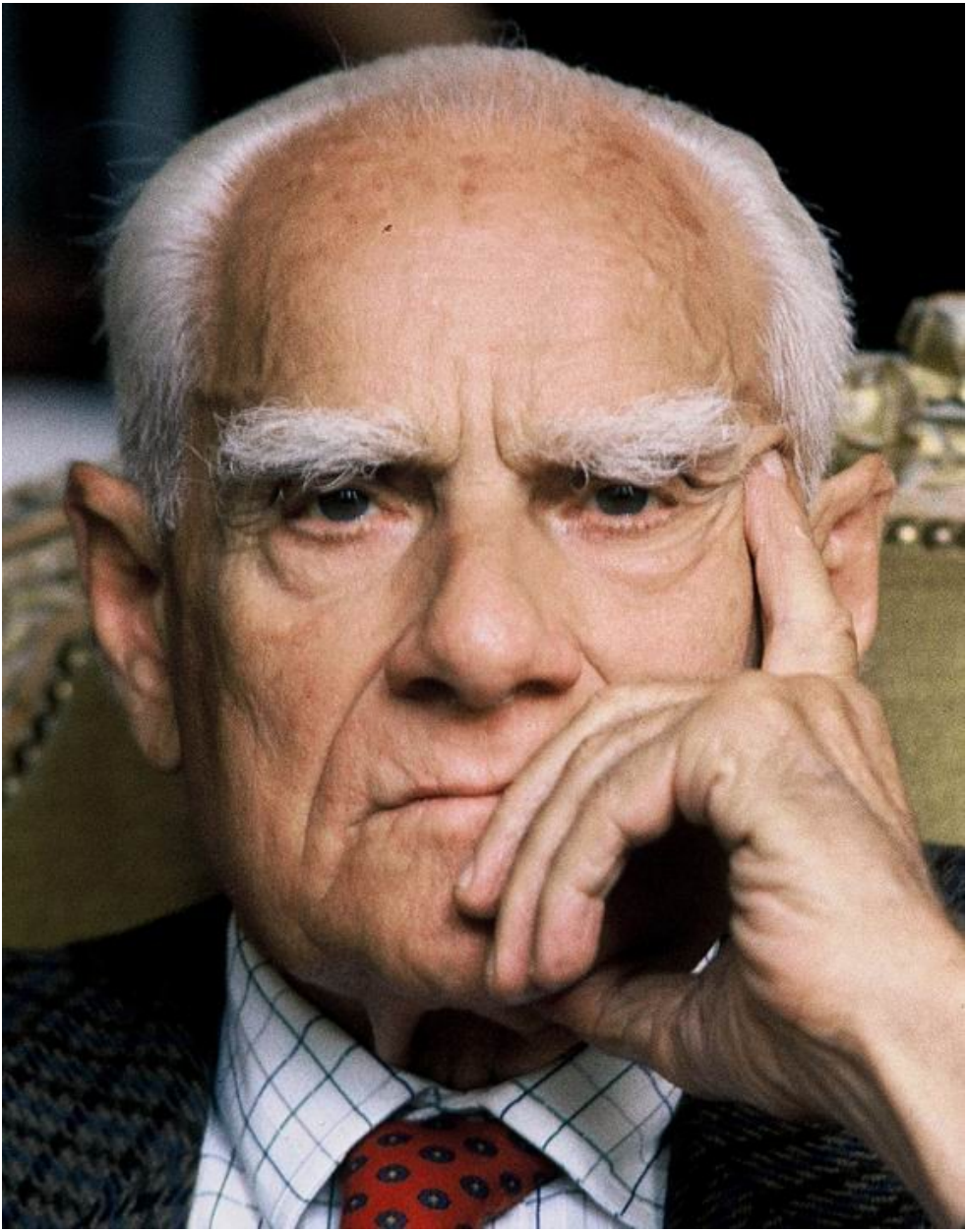

Cuprins:

Alberto Moravia
Despre autor
MASCARADA

Despre autor

Născut în 1907, la Roma, Alberto Moravia a avut o copilărie împărţită între confortul familiei sale burgheze şi lungile suferinţe provocate de tuberculoza care l-a ţintuit la pat începând de la vârsta de nouă ani până a împlinit 14. În tot acest răstimp i-a citit pe clasicii literaturii şi a învăţat limbile germană şi franceză. După ce boala s-a mai atenuat, începe, la 18 ani, să lucreze la primul său roman, *Indiferenţii,* pe care îl va publica în 1929. Treptat a devenit din ce în ce mai incomod pentru regimul fascist, atât pentru conţinutul textelor sale, cât şi pentru faptul că era pe jumătate evreu, pe linie paternă. Pentru a continua să scrie la adăpost de atacurile politice, a început să călătorească: în Anglia i-a cunoscut pe H.G. Wells şi pe Yeats, la Paris pe Valery, multe dintre experienţele acestei perioade fiind redate în articole pentru *La Stampa,* condusă la acea vreme de Curzio Malaparte. După ce *Le ambizioni sbagliate,* cel de-al doilea roman al său, a

făcut la rândul lui cunoştinţă cu cenzura, Moravia alege pentru călătoriile sale destinaţii din ce în ce mai îndepărtate: după Statele Unite şi Mexic, a urmat China. Dacă perioada 1933-1943 a fost pentru el „cea mai rea, din punctul de vedere al vieţii publice”, după eliberarea Romei începe pentru Moravia adevărata viaţă culturală. Scrie la cele mai importante publicaţii italiene ale timpului, publică fervent povestiri şi romane, care încep să fie traduse şi ecranizate. Romanele sale îi aduc în 1952 *Premiul Strega,* dar, în acelaşi an, sunt trecute la Index de către Biserica Catolică. A început să scrie teatru şi în 1960 şi-a publicat romanul de mare succes *La noia,* în care analizează aceleaşi pliuri ale psihologiei şi sexualităţii. În 1972 reia călătoriile, de această dată în Africa, de unde îşi va strânge material pentru *A quale tribu appartieni?* (1972), *Lettere dal Sahara* (1981) şi volumul de articole *Passeggiate africane* (1987). Următoarea destinaţie a lui Moravia a fost Japonia, de unde a făcut pentru *Espresso* câteva reportaje de investigaţii despre bomba de la Hiroshima

şi unde se naşte ideea romanului *L 'uomo che guarda* (1985). Între 1984 şi 1989 a fost deputat al Parlamentului European, iar în 1986 se căsătoreşte cu o spaniolă mai tânără decât el cu 47 de ani. Patru ani mai târziu, într-o dimineaţă, Alberto Moravia, eseist, dramaturg, romancier, jurnalist şi important lider al intelectualilor de stânga din Italia, moare la Roma.

Romanul *Mascarada* (1941), la fel ca mai toate cărţile sale publicate în perioada Romei fasciste, a fost imediat retras din librării. Conceput imediat după călătoria pe care o făcuse în Mexic în 1935, *Mascarada* este, în cheie satirică, o poveste despre politicile acelei epoci, în care inserează şi intrigi amoroase, precum şi nenumărate „pilde” despre formele de putere.

Alina Purcaru

alberto moravia

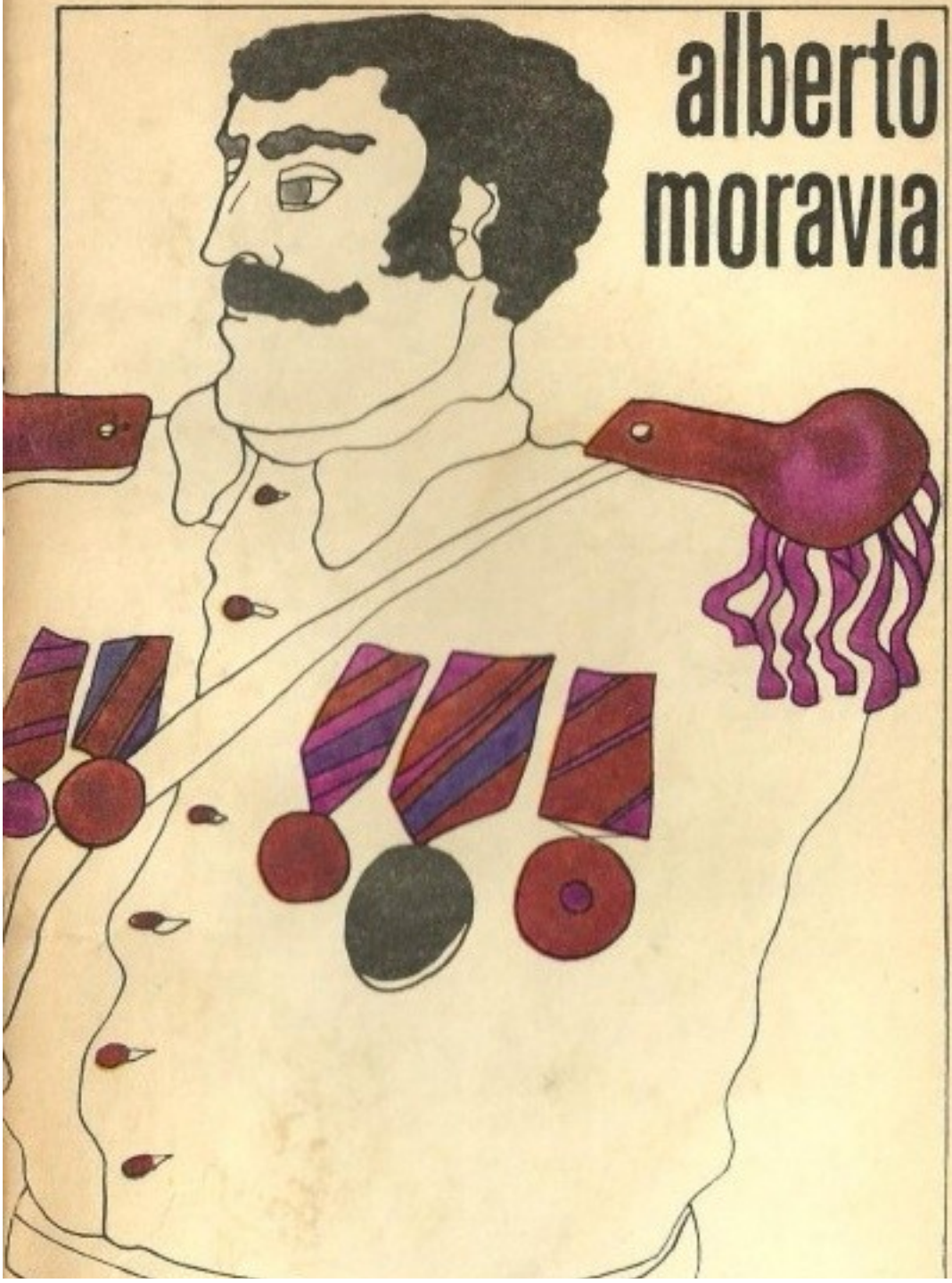

MASCARADA

După aproape zece ani de crâncen război civil, naţiunea de peste ocean, decimată, distrusă, secătuită, îşi încredinţase soarta în mâinile generalului Tereso Arango.

Pe cât de curajos, pe atât de vigilent, Tereso supravieţuise şi învinsese o jumătate de duzină de generali care, în fruntea armatelor, îşi disputaseră puterea de-a lungul celor zece ani de grele lupte interne.

Tereso avea gusturi simple, militare, ca să nu le numim chiar primitive. Societatea strălucită a capitalei cu greu s-ar fi putut lăuda că l-a putut vedea mai de aproape, cu excepţia sărbătorilor patriotice şi a parăzilor militare. Saloanelor şi recepţiilor din înalta societate, Tereso le prefera cinele intime în compania vechilor tovarăşi de arme, luptele de cocoşi, coridele, teatrele populare sau, de ce nu, o carte bună de istorie sau muzica uşoară a unei obscure orchestre de chitară. Aşa se explică de ce Tereso, fire simplă şi

rezervată, se încăpăţâna să refuze cu hotărâre, de mai mulţi ani, invitaţiile ducesei Gorina, cea mai cunoscută, mai bogată şi mai ospitalieră femeie nobilă din întregul ţinut, însă Gorina îşi jurase să pună capăt mizantropiei lui Tereso; cum complimentele şi linguşirile mieroase rămâneau fără efect, ducesa îşi pusese în cap să descopere punctul slab al generalului. Cu toată virtutea de care dădea dovadă, Tereso era bărbat, şi trebuia să aibă un punct slab. În spatele celor mai exaltate şi severe aere de superioritate, Gorina ascundea o şiretenie bonomă şi pătrunzătoare. Nu îi luă mult ca să descopere că Tereso, atât de puternic în război, se lăsa dezarmat la o singură privire a unei femei care îi plăcea şi că, mai ales, în momentul acela, era îndrăgostit de Fausta Sanchez, o văduvă foarte tânără, printre cele mai frumoase din societate. Aşa se face că ducesa o invită pe Fausta acasă la ea, o pofti în cabinetul ei privat şi se întreţinu cu ea preţ de câteva ore. Urmarea acestei întrevederi a fost că, după câteva zile, în timpul unei recepţii diplomatice, Tereso

primi o nouă invitaţie din partea Gorinei.

Pe Gorina, Tereso o ura, pentru că în ea vedea întrupate tot orgoliul, ignoranţa, corupţia şi vanitatea vechii clase aristocratice a ţării. Răspunse ca de obicei invitaţiei: îi părea sincer rău că trebuia să refuze, dar treburile statului îl împiedicau cu desăvârşire să-şi permită luxul unei distracţii ca aceea pe care ea i-o propunea. Impasibilă şi arogantă, Gorina lăsă să îi scape, ca din întâmplare, observaţia că acest refuz avea s-o supere, fără îndoială, pe marchiza Sanchez, care spera să-l întâlnească negreşit la petrecere.

Tereso, care de luni de zile o urmărea fără sorţi de izbândă pe Fausta, la auzul numelui ei, îşi simţi inima, în ciuda vârstei şi a experienţei, tresărindu-i tinereşte în piept.

— Dar de unde ştiţi, făcu imprudenţa să întrebe, că prezenţa mea îi va fi pe plac?

— Dar cui nu i-ar fi pe plac prezenţa Excelenţei Voastre? îi răspunse Gorina, cu aerul că mai degrabă îi serveşte o lecţie decât că l-ar măguli.

Tereso îşi muşcă buzele şi bătu sec în

retragere: dacă Fausta dorea într-adevăr să-l vadă, nu avea decât să vină la palat în orele de audienţă şi avea să fie primită imediat. Da, Fausta îşi pierduse soţul, dar avea încă un frate, îi aminti ducesa; şi cum îşi putea imagina Tereso că fratele ei i-ar fi putut permite Faustei să treacă acel prag care se dovedise fatal reputaţiei atâtor femei? Era prea cunoscută fascinaţia pe care Tereso o exercita asupra femeilor pentru ca fratele Faustei să o expună unor asemenea riscuri. „Am priceput”, gândi Tereso, „preţul Faustei, pentru început, este participarea mea la petrecere”. Conchise că da, va veni la bal. Ce coincidenţă, adăugă cu ingenuitate, tocmai trebuia să meargă la Antigua, un orăşel nu departe de vila unde Gorina avea să dea petrecerea; va profita de ocazie să treacă şi pe la vila ei. Cu aceste ultime cuvinte, Tereso spera să o inducă în eroare pe Gorina asupra adevăratelor motive care îl făcuseră să-i accepte invitaţia. Gorina, în schimb, crezu că, în cele din urmă, peştele căzuse în plasă.

În realitate, Fausta, de altfel în deplin acord cu fratele ei, îşi pusese în cap de

multă vreme să devină amanta lui Tereso. Ştia însă că bărbaţii, şi mai ales cei puternici, acordă lucrurilor la care râvnesc o valoare cu atât mai mare, cu cât acestea se dovedesc mai greu de obţinut. A se lăsa invitată de Tereso la palat sau în una dintre reşedinţele lui de vânătoare ar fi însemnat să compromită de la bun început relaţia, să-i îngusteze dramatic durata şi s-o facă întru totul asemănătoare celorlalte. De aceea, Fausta se arătă foarte doritoare să afle părerea Gorinei, iar aceasta o sfătui să aştepte până la petrecerea pe care, în fiecare an, în aceeaşi perioadă, o dădea la vila sa de la ţară. În timpul petrecerii, Fausta urma, după multe încercări dificile, să-i dea de înţeles lui Tereso că nu îi era întru totul indiferent. Cele două femei aveau să-l manevreze în asemenea măsură, încât Tereso să fie mereu nesigur şi nesatisfăcut şi astfel să tragă cât mai multe foloase cu putinţă de pe urma lui.

În felul acesta, recepţia se arăta a fi o încrucişare de interese. Odată obţinută încuviinţarea generalului de a participa la petrecere, ducesa îşi simţea satisfăcută

vechea şi nesăţioasa ei vanitate de amfitrioană. Fausta, între timp, îşi întindea plasa. Fratele ei, Manuele, spera să îi smulgă generalului anumite favoruri care până atunci îi fuseseră mereu refuzate. În sfârşit, Tereso spera s-o cucerească pe Fausta. În ultima clipă, o altă intrigă veni să completeze tabloul celorlalte: era vorba de cea mai complicată dintre toate, urzită de şeful poliţiei, Osvaldo Cinco.

Şeful poliţiei, un om mărunt, cu un cap mare şi mieros de cocoşat, cunoscut pentru crescătoriile sale de tauri de rasă şi pentru manşetele de mătase de culoare crem, mereu înnegrite şi mototolite, care îi atârnau mai mult de-o palmă de-a lungul mâinilor sale lungi şi păroase, în timp ce încerca zadarnic să şi le împingă înapoi, vedea cum, de câţiva ani încoace, pierdea tot mai mult teren în faţa lui Tereso. Îi fusese de un real folos generalului la începutul guvernării sale, când, pentru a calma ţara, se impunea intervenţia alternativă prin forţă sau moderaţie. Dar, cu timpul, Tereso începuse să se bucure de o popularitate în creştere şi generalul

recursese din ce în ce mai rar la metodele nu tocmai transparente, ca să spunem adevărul, ale lui Cinco. Tereso, fără a da nimic de bănuit, înlocuise treptat angrenajul vechii puteri. Guvernul pe care îl conducea se voia din ce în ce mai benign şi patern; odată cu schimbarea vremurilor, tovarăşii vechi şi feroce din primele bătălii nu-şi mai aveau rostul. Dacă Tereso încă nu se descotorosise de şeful poliţiei, era pentru că îşi dădea seama că tot ceea ce era murdar în guvernul său, ceea ce mai rămăsese, cădea pe umerii lui Cinco, lăsându-l pe el imun. Dar, iubit cum era deja, Tereso nu mai avea nevoie de niciun fel de paratrăsnet. Se gândea să-l înlocuiască pe Cinco cu cineva nou, un funcţionar oarecare, devotat şi cinstit, fără trecut şi cu mâinile curate. Cu aceste intenţii, Tereso îi arăta o răceală vădită. Cinco, pentru care securitatea ţării se confunda cu opera propriei sale vieţi, şi se vedea nevoit s-o cedeze acum în mâinile cine ştie cărui subaltern, nu putea decât să deplângă această atitudine.

Îşi dădea perfect de bine seama că

motivul principal al schimbării sale din funcţia de şef al poliţiei erau liniştea fără precedent a ţării şi popularitatea fără pereche de care se bucura Tereso. Îi ajunse la ureche vestea că generalul avea să participe la petrecerea dată de Gorina şi îi fu cât se poate de clar că, dacă ar reuşi să însceneze în timpul petrecerii un atentat, Tereso, înspăimântat, ar fi putut să renunţe pentru un timp la ideea de a-l înlătura. Ştia prea bine că jocul era cât se poate de periculos; că în joc era nu numai cariera lui, ci propria sa viaţă. El era însă un jucător şi ştia că, cel mai adesea, loviturile periculoase au mai mulţi sorţi de izbândă. Se duse la Tereso şi, fără ocolişuri, îi dezvălui cum i se adusese la cunoştinţă că se pregătea împotriva lui un atentat, care urma să aibă loc în timpul petrecerii organizate de ducesa Gorina.

— E o treabă foarte serioasă, încheie Cinco, e vorba de oameni disperaţi şi gata de orice... vă sfătuiesc, Excelenţă, să găsiţi un pretext pentru a nu lua parte la petrecere... e adevărat că în felul acesta nu vom putea pune mâna pe conspiratori... dar cel puţin vom evita

orice risc...

Prin aceste cuvinte alese cu grijă, Cinco spera să-l atingă pe Tereso în propriul orgoliu, să-i trezească spiritul cutezător şi să-l determine, în cele din urmă, să ia decizia contrară celei insinuate de şiretul şef al poliţiei. Numai că, de data asta, era în joc Fausta şi aventura cu ea şi Tereso, complet nepăsător în faţa pericolului, se temea ca nu cumva planul lui de seducţie să fie tulburat.

— Îmi spuneţi că aveţi numele conspiratorilor..., spuse brusc, ei bine... arestaţi-i şi, cu asta, basta.

— Cum am putea face aşa ceva, Excelenţă? replică şeful poliţiei, în timp ce îşi împingea la încheieturi manşetele de mătase, şifonate deja la acea oră matinală, avem nevoie de probe... minimum de probe... altfel vom aresta cetăţeni paşnici în loc de conspiratori...

Întrevederea avea loc în sala bătăliilor, denumită astfel deoarece Tereso ceruse ca pereţii să fie pictaţi cu scene din cele mai importante lupte la care luase parte. Şeful guvernului se ridică de la masa de scris şi începu să se plimbe în sus şi în jos

prin vastul salon.

— Acesta e rezultatul sistemelor voastre mult lăudate, se auzea bombănind, se atentează asupra vieţii mele... o dată ies şi eu din această vizuină, şi mi se pregăteşte moartea... toată vina e a voastră... a poliţiei voastre blestemate care nu ştie să-şi facă meseria... dar am să vă dau afară... vă distrug... vă destitui pe toţi.

Cinco, deloc intimidat, surâse. Ştia, din experienţă, că aceste răbufniri nu însemnau nimic. În accese de furie ca acesta la care tocmai asistase, Tereso îşi masca momentele de îndoială şi de reflecţie. Simţindu-se nesigur, poza cu un aer de siguranţă şi de agresivitate. De fapt, în clipa aceea, Tereso se gândea la Fausta şi se întreba ce avea să facă. Cinco avea dreptate: conspiratorii trebuiau prinşi asupra faptului. Pe de altă parte, exista riscul ca aventura, în agitaţia dezvăluirii atentatului şi a arestului, să fie compromisă iremediabil. Femeile sunt schimbătoare; trec cu uşurinţă prin idei şi sentimente. Era clar că Tereso îşi făcea destule iluzii cu privire la Fausta; n-avea cum să-şi dea seama însă că sentimentele

ei nu puteau fi alterate în momentul dezvăluirii conspiraţiei. Brusc, îl întrebă pe Cinco dacă se simţea în stare să acţioneze fără ca petrecerea să fie afectată în vreun fel. Şeful poliţiei, care asta aştepta, îl asigură că va face faţă fără probleme: nimeni nu-şi va da seama de nimic. După ce în câteva rânduri îşi revărsă accesele de proastă dispoziţie, lui Tereso i se năzări că, dacă într-adevăr lucrurile aveau să meargă aşa cum Cinco îi promisese, şi ţinând cont de abilitatea verificată a acestuia, atunci nu încape îndoială că, în loc să-i tulbure aventura, episodul conspiraţiei i-ar fi adăugat un plus de savoare. Femeilor, se gândea Tereso, le plac bărbaţii curajoşi. În ochii Faustei el ar fi nu doar şeful guvernului, ci un bărbat care, deşi viaţa i-a fost pusă în pericol, a avut curajul să pună dragostea înainte de toate. Aici trebuie să recunoaştem că Tereso era realmente curajos şi că nouă oameni din zece, în locul său, ar fi ascultat sfaturile mincinoase ale lui Cinco şi ar fi renunţat astfel atât la petrecere, cât şi la aventură. Dar Tereso avea o stare de spirit pe care o

au îndrăgostiţii şi bărbaţii trecuţi de prima tinereţe, o stare plină de agitaţie şi melancolie, pentru care moartea, departe de a fi o piedică, le aprinde pasiunea. Iar dacă atentatul şi-ar atinge ţinta, îşi spunea Tereso, n-ar exista pentru el moarte mai frumoasă: însângerat, în culmea gloriei şi a puterii, în braţele femeii pe care o iubea. Tereso avea pasiunea grandorii; pasiunea asta, care îl făcuse să urce de la gradul cel mai de jos până la înălţimile supreme ale puterii, îi dădea o infinită superioritate asupra tuturor miniştrilor săi şi a societăţii în care trăia.

Se înţeleseră, prin urmare, ca Tereso să ia parte la petrecere, aşa cum îşi propusese. Cinco avea să demonstreze cu această ocazie toată priceperea sa de poliţist: va şterge orice urmă de conspiraţie şi conspiratori fără ca nimeni să bage de seamă. Liniştit acum, Tereso îşi luă rămas bun de la Cinco, care se duse să pregătească falsul atentat; pentru că până la petrecere mai lipseau doar câteva zile.

Între colaboratorii lui Cinco era unul în

care şeful poliţiei avea încredere oarbă. Acesta era un oarecare Perro, cel mai subtil şi mai bizar dintre numeroşii săi agenţi de instigare. Perro, pentru a o spune pe şleau, mai mult decât spion, avea ceva dintr-un actor care ştie, de fiecare dată, să intre în roluri diferite. Înalt peste medie, cu o înfăţişare elegantă şi robustă, Perro avea un chip ca o mască de ceară colorată. Dar o mască întru totul netedă, fără cel mai mic defect. Cu fruntea lui înaltă şi îngustă, cu ochii bine conturaţi, ieşiţi din orbite şi aţintiţi ironic într-un punct fix, ca aceia ai anumitor statui arhaice cu pietre în loc de pupile, cu nasul lung şi fin, cu marginile gurii largi îndreptate în sus, mereu surâzătoare şi complezentă sub mustăţile tăiate scurt, Perro aducea cu unul din acei actori care până şi în afara scenei mai păstrează pe chip un aer rătăcit, artificial, imobil, înşelător. Perro purta, întipărită pe chip, detaşarea amuzată şi complice a cuiva care joacă un rol, orbirea celui care, în spatele reflectoarelor, care iluminează scena, nu vede mai mult decât hăul negru. Perro era spion doar pentru că nu-şi

cunoştea vocaţia de actor.

Alţii în locul lui ar fi putut încerca să înşele spectatorii în sălile de teatru, nu fără succes. Numai că actorilor le plac aplauzele; Perro, în schimb, prefera umbra, discreţia, secretul. În afară de gustul pentru prefăcătorie, Perro avea un simţ înnăscut al intrigii, al trădării şi al jocului.

I se părea că mai puternic era el, care îi făcea pe oameni să vorbească urmându-şi pasiunile lor cele mai secrete şi primejdioase, decât Tereso, care îi punea să meargă câte patru, cu puşca la umăr. Perro se imagina demiurgul tuturor acelora pe care îi trăgea pe sfoară, un păpuşar protagonist al unei farse complicate. Nu-l speriau prea tare consecinţele acestei trădări permanente, fie că era vorba de închisoare sau de zidul de execuţie. Se simţea motivat de slujba pe care o avea. Chiar şi fără această motivaţie ar fi acţionat în acelaşi mod. Era ambiţios şi spera să ocupe într-o zi poziţia care astăzi îi aparţinea lui Cinco. Perro credea că, în anumite circumstanţe, cel care conduce nu e guvernul, ci poliţia. El

aspira la funcţia de şef al poliţiei, din care ar fi putut deveni un fel de eminenţă cenuşie pe lângă Tereso, acum bătrân şi obosit; putea astfel să transforme ţara întreagă într-un teatru de intrigi, într-o orgie a trădării. Numai această ambiţie îl reţinea de la a juca dublu chiar şi cu Cinco, lucrând ca spion pentru acesta din urmă şi pe post de conspirator în slujba vreunui partid politic secret. Oricum, în ţară, partidele, secrete sau nu, dispăruseră cu totul de multă vreme.

Aşadar, Cinco îl chemă pe Perro şi îi explică ce se aştepta de la el. Trebuia pescuit un fanatic, un nebun sau un naiv, mă rog, care să fie convins să facă atentatul, dându-i tot ceea ce avea nevoie, de la arme şi loc de desfăşurare, de la complici până la ocazia potrivită. Descoperit la timp, atentatul i-ar fi adus lui Cinco, dar şi celorlalţi implicaţi, cu excepţia singurului actor sincer, onoruri, avansări de poziţie, bani. Cinco nu-i încredinţa lui Perro motivele care îl împingeau să pună la cale această înşelătorie; nu o făcuse din pudoare, ci pentru că ştia că nu era nevoie; oricum

Perro, de la primul cuvânt, pricepuse despre ce era vorba. După ce ascultă descrierea făcută de Cinco, Perro îi spuse că avea la îndemână omul pe care îl căutau. Un fel de nebun, pe care îl ţinuse „la cald” în toţi aceşti ani, care aşteptase momentul prielnic pentru situaţii de acest gen. Se va ocupa el: totul va ieşi impecabil. Cinco îi ceru să-i relateze cum va acţiona. Calm, Perro îi expuse, cu nedisimulată plăcere, planul său de acţiune, cu aceeaşi precizie cu care un mecanic ar demonta o maşină, piesă cu piesă, în faţa ucenicilor săi. Cinco, care aprecia luciditatea geometrică a lui Perro, fu pe deplin convins. Fără alte instrucţiuni suplimentare, Cinco îl lăsă să plece, nu înainte de a-i da întâlnire peste câteva zile la petrecerea dată de Gorina.

Perro plecă de îndată spre Antigua. Îmbrăcat ca un valet fără slujbă, cu pantaloni negri, haină de culoare albă şi cămaşă scrobită, Perro călători într-un vagon de clasa a treia, în permanenţă amabil, serviabil şi politicos, întocmai cum ar fi trebuit să arate personajul pe care îl interpreta. Tovarăşii săi de drum, în mare

parte ţărani şi oameni din popor, conveniră în cele din urmă că – aşa cum reieşea din discuţiile îndelungate avute cu el – era vorba de un fecior cumsecade de servitor care căuta o slujbă la curtea celebrei ducese Gorina. Perro, care făcea pe naivul, merse până într-atât încât îi ceru unuia dintre ei, care lucrase acolo ca grădinar, să-i descrie vila.

— Din câte îmi pot da seama, zise Perro după ce acesta îi înşiră splendorile vilei, e locul care mi se potriveşte... Întotdeauna mi-am dorit să servesc în case mari... e mai puţin de făcut şi câştigi mai mult.

— Şi pe urmă, voi, valeţii, interveni un ţăran înstărit, e un lucru ştiut că în asemenea locuri nu vă pierdeţi vremea... un pic de ici, un pic de colo.

Cu faţa grasă şi lăbărţată, îi făcu semn cu ochiul, în timp ce cu mâna făcea gestul cuiva care fură. Dar el era un tânăr cinstit, se indignă Perro, şi, dacă s-ar fi întâmplat ca vreunul dintre cei prezenţi să nu îl creadă, putea oricând să le arate certificatele de la cele cinci-şase case în care servise până atunci; între acestea era şi cel din partea contesei de la

Villahermosa, care fusese foarte mulţumită de serviciile lui. Se iscă un dialog aprins în care interveniră şi alţi călători: ţăranul se văzu nevoit să admită, în faţa lui Perro, acum vădit jignit şi enervat, că el vorbise la modul general, fără să facă vreo referire la cei de faţă. Nu încape îndoială, Perro ar fi putut foarte bine să evite luxul acesta de prefăcătorie, ca şi osteneala de a călători într-un vagon de clasa a treia. Numai că lui nu-i plăceau lucrurile făcute pe jumătate şi unde mai punem şi că îi făcea plăcere să se amestece cu oamenii din popor, să le înţeleagă firea şi opiniile.

Perro ajunse la Antigua către asfinţit; după ce ajută o ţărancă în vârstă să-şi coboare plasele şi coşurile, îşi îndesă pe cap şapca de jocheu şi, cu valiza de carton ponosită în mână, se îndreptă spre ieşirea din gară. Oraşul, cândva bogat şi cu o populaţie numeroasă, graţie minelor de argint din apropiere, era astăzi lipsit de orice importanţă. Îi rămăseseră din trecut câteva biserici şi capele mediocre, pierdute într-un labirint de străduţe, printre colibe şi palate baroce. După ce

ieşi din staţia de tren, Perro se urcă într-un tramvai hodorogit înţesat de muncitori şi de ţărani, şi coborî în piaţa centrală. Îşi amintea că în piaţa aceasta de formă dreptunghiulară, înconjurată de platani uriaşi, se aflau cele mai noi şi pretenţioase clădiri publice ale oraşului: palatul guvernatorului, palatul cu birourile municipale, banca, hotelul principal din oraş, cele două cafenele politice. Dincolo de piaţă începeau străduţele, întunericul, bisericile goale, casele sărăcăcioase şi mizeria. Nepăsător, cu valiza mereu după el, Perro se apucă să dea un ocol pieţei. Nu fu nevoie de prea mult efort pentru a afla, ascultând conversaţiile unora şi altora care se plimbau pe sub platani sau stăteau aşezaţi pe băncuţe, că în piaţă, şi deci în oraşul întreg, nu se vorbea despre altceva decât despre apropiata venire a lui Tereso şi despre petrecerea dată de Gorina. Dacă pregătirile pentru venirea generalului se limitau de fiecare dată la eternele proclamaţii lipite pe ziduri, la aceleaşi iluminaţii şi la cunoscutele arcuri de triumf din flori, Gorina pusese realmente oraşul pe jar. Din câte reuşise

Perro să afle, ducesa închiriase cele două hoteluri mai importante din Antigua pentru a pune la dispoziţia oaspeţilor vechile camere îmbâcsite şi provinciale. De zile în şir lucrau pentru ea croitori pentru a coase costumele pentru balul mascat, furnizori pentru a asigura cantităţi uriaşe de provizii, grădinari şi tehnicieni care pregăteau iluminarea parcului şi decoraţiunile festive. Prin comparaţie, Tereso dădea mult mai puţină bătaie de cap oraşului; nici măcar coregrafia militară în cinstea venirii lui nu mai era o noutate. Perro văzu, chiar în piaţă, în jurul statuii ecvestre a lui Simon Bolivar, nu mai puţin de vreo douăzeci de maşini de lux enorme. Câţiva derbedei şi alţi gură-cască le dădeau târcoale, mirându-se de forma ciudată a capotelor şi admirând luxul caroseriilor strălucitoare. Continuându-şi investigaţia, Perro părăsi maşinile şi intră în cele două cafenele. În timp ce sorbea cu un aer distrat o băutură sălcie din alcool de agave, auzi cum şi aici nu se discuta despre altceva decât despre recepţia ducesei Gorina. Se vorbea de sute, ba

chiar de mii de invitaţi, de jocuri de măşti, de orchestre, de bucătari şi de bucate. Comentariile, băgă de seamă Perro, erau mai degrabă admirative decât răuvoitoare. Semn clar, acesta, că poporul nu era atât de nevoiaş încât să vadă în acea paradă de bogăţie o sfidare la adresa propriei mizerii. După ce se odihni între timp pe una din acele băncuţe unde vreo trei – patru bătrâni se întrebau asupra preţului estimativ al maşinilor invitaţilor Gorinei, Perro intră pe rând în cele două hoteluri ai căror portari îl înştiinţară, strălucind de satisfacţie, că toate camerele erau ocupate; se aventură apoi înspre partea din spate a pieţei, de unde se împărţea în două o stradă ceva mai largă şi mai puţin şerpuitoare decât celelalte, strada Alameda Dos de Mayo. Ajuns în capul străzii, aruncă o privire înspre cofetăria elegantă, singura din oraş, care îşi etala vitrinele pline până la refuz cu dulciuri. Cu nasul lipit de geam, Perro văzu în interiorul cofetăriei o mulţime de personaje ciudate, îmbrăcate într-un mod cel puţin neobişnuit pentru acele locuri: bărbaţii, cu pantaloni bufanţi

şi scurţi, în haine de piele, aveau fulare colorate în jurul gâtului, purtau cizme înalte din toval galben şi pălării cu boruri largi. În pantaloni de piele, femeile purtau cămăşi în carouri, pălării bogate de fetru şi aveau cizme înalte în picioare. Erau costume de *rancher-i,* numai că în toată provincia nu exista niciun *ranch;* în orăşelul acela ecleziastic, în cofetăria aceea la modă, costumele lor păreau să anunţe mai degrabă balul mascat al Gorinei. Invitaţii ducesei – pentru că despre ei era vorba – ocupau mesele cofetăriei, se înghesuiau în jurul tejghelei de la bar, închinau paharele, imitând cu plăcere gesturile grosolane şi nestăpânite de *cowboys.* Perro se simţea ca şi cum ar fi tras cu ochiul la repetiţiile generale într-un teatru de operă. După ce privi cu atenţie această scenă stranie, o porni pe strada Alameda. O străbătu în întregime şi întârziind din când în când în faţa vitrinei vreunui prăvălii, se pomeni într-o piaţă invadată de ierburi, de unde biserica dedicată Madonei de Los Remedios îşi înălţa faţada sumbră şi crăpată. Într-o clipită, Perro desluşi, în penumbra

nocturnă, un individ îmbrăcat într-un costum şters, între liliachiu şi maro, cu o pălărie de culoarea laptelui pe cap, cu pantofi negri şi fusiformi, deformaţi de degetele groase, şi care, în ciuda timpului frumos de afară, ţinea în mână o umbrelă. Perro se duse ţintă la el şi-l bătu pe umăr. Celălalt întoarse spre el o faţă oacheşă, cu trăsături bine definite, cu un nas lung, ascuţit şi lucind plin de grăsime.

— Bine, inspectore, se răsti Perro la el, dar ce faci aici, în piaţa asta, cu umbrela sub un cer aşa de senin? Poate vrei să te aperi de rândunici?

— Iertaţi-mă, spuse agentul, când am ieşit părea că o să plouă.

— Şi apoi, continuă Perro, te laşi interpelat în felul ăsta de către oricine ţi s-ar adresa cu „inspectore”? Şi dacă te-aş fi dus de nas?

— Vă recunoscusem, răspunse celălalt cu un râs neghiob. Perro îl mai mustră o vreme, îl întrebă dacă observase ceva neobişnuit şi, cum inspectorul îl asigură că oraşul era cât se poate de liniştit, îl părăsi la postul său de lucru şi trecu mai departe.

Din piaţă, Perro, ca unul care cunoştea locurile, făcu spre stânga luând-o pe câteva străduţe întortocheate. Se lăsase noaptea şi, pe străzile înguste, felinare slabe iluminau palid portalurile solemne ale palatelor, portiţele caselor modeste, scări şerpuitoare, cărări înfundate, ferestre străjuite de gratii, drumuri în răspântie. Din când în când, câte o piaţă asimetrică se deschidea în jurul unei biserici înalte cu faţada întunecată. Perro, care aşteptase lăsarea serii pentru a se putea furişa nestingherit spre locul unde se îndrepta, ajunse în sfârşit în intrândul unui palat impunător. Urcă mai multe trepte pe o scară fastuoasă, dar murdară, şi, trecând printr-un canat căptuşit cu stofă de culoare verde, pătrunse într-un hol de unde se înşirau mai multe camere cu aspect de birouri. Perro se îndreptă ţintă spre fundul coridorului, unde tronau nişte uşi de sticlă strălucitoare, intră fără să bată, pentru ca mai apoi să se găsească în faţa unei mese de scris, într-o cameră plină până la refuz de dulapuri şi dosare. Un ziar desfăcut era întins pe birou şi, puţin deasupra foilor de hârtie, se ridica,

lucioasă, chelia rotundă a unui cap aplecat. La zgomotul uşii care se deschise, capul se ridică şi apăru faţa de ochelarist, cu negi mari, galbeni, a comisarului poliţiei locale. Cum îl văzu, se şi ridică să îl salute pe Perro, dar, fără să vrea, o expresie de nemulţumire i se întipări pe chip. Perro închise uşa cu grijă, îşi lăsă valiza într-un colţ şi, aşezându-se fără prea multă ceremonie în faţa comisarului, începu să-l bombardeze cu o serie de întrebări pe un ton acru şi grăbit. Cât despre comisar, era evident că îi displăcea tonul lui Perro. Comisarul era un om cu apucături de modă veche, cu tabieturi la care ţinea, credincios unor sisteme poliţieneşti pe care Perro le considera depăşite, iar în persoana lui Perro, despre care auzise atâtea, vedea un uzurpator mai mult decât un reformator. Un alt motiv de antipatie faţă de Perro stătea în faptul că acesta, aşa de tânăr în comparaţie cu el, reuşise să ajungă atât de sus încât să-i dea lui ordine. Cariera lui Perro era abia la început, pe când el, după treizeci de ani de muncă, vedea cum se apropie vremea să fie destituit şi scos la

pensie. Perro nu mai contenea cu întrebările, iar comisarul, chinuit, încerca să-şi ascundă dispreţul în spatele rotocoalelor de fum ale unei jumătăţi de ţigară pe care o strângea între dinţi: răspundea lent, în silă, şi câteodată chiar cu o ironie evazivă care spera să treacă neobservată. Perro îşi dăduse seama imediat de această ostilitate din partea comisarului, care părea să-i spună „era aşa de bine fără dumneavoastră, ce căutaţi aici?” şi îşi puse în minte ca, la prima ocazie, să-i administreze o lecţie. După ce se informă în detaliu cu privire la măsurile luate de poliţie în vederea sosirii lui Tereso, Perro îi ceru comisarului să-i arate lista persoanelor scoase din circulaţie. Fără să se ridice, întinzându-şi braţul scurt printre hârţoagele de pe masă, în timp ce trăgea din ţigară, acesta îi înmână foaia cu lista dorită; Perro o parcurse avid, sigur că găseşte în ea pretextul pe care îl căuta. Descoperi, într-adevăr, numele unei persoane care din punctul său de vedere nu ar fi trebuit arestată şi îl mustră aspru pe comisar. La început, Perro vorbi pe un ton egal, deşi

ferm, dar pe urmă, văzând cum comisarul nu numai că nu-şi pierdea cumpătul, ci răspundea calm şi indiferent, ridică dintr-odată glasul şi începu să urle că totul mergea prost, că aici toată lumea dormita, că era timpul să termine cu ritmul ăsta, şi câte şi mai câte. De data asta, comisarul se îngălbeni, îşi puse ţigara pe marginea scrumierei şi îşi scoase ochelarii, lăsând să se vadă doi ochi adânciţi în orbite, negri şi stinşi ca de pasăre oarbă. Perro, care voia să-l bage în sperieţi, nu-i dădu voie să vorbească şi, plimbându-se de colo-colo prin cameră, zbieră că aşa ceva era de-a dreptul ruşinos, că va face un referat pe care-l va trimite în capitală, şi că îi va destitui pe toţi, pe el şi întreg personalul. Comisarul se sperie dintr-odată, aşa cum voia Perro, şi, ridicându-se cu lentoarea corpului său de obez, alergă la Perro, acum scos din sărite de-a binelea, şi începu să-şi găsească scuze şi în acelaşi timp să-i dea dreptate celui care-l chinuia: încercare dificilă, de vreme ce prima tentativă o excludea pe a doua. Disperat, nemaiştiind ce să facă pentru a calma mânia prefăcută a lui Perro, declară

că va merge el personal să dea ordinul pentru eliberarea persoanei în chestiune, şi părăsi camera. După ieşirea comisarului, Perro se linişti ca prin farmec şi, aşezat pe marginea biroului, se puse să citească ziarul. Nu trecu mult şi comisarul se întoarse, numai lapte şi miere, gata să-i cadă la picioare. Bietul de el nu îndrăznea să ia loc, preocupat să-i dea asigurări lui Perro că cel arestat va fi eliberat de îndată.

— Dacă am comis o greşeală, grăi în cele din urmă, vârându-şi două degete în gulerul îmbibat de sudoare, a fost din exces de zel.

Perro refuză să-i recunoască până şi meritele pentru care comisarul, umil, îi cerşea aprobarea şi, arţăgos, îi ceru lista invitaţilor la petrecerea Gorinei. Silindu-se să-i arate o consideraţie cu totul diferită de nepăsarea cu care mai devreme îi înmânase lista persoanelor arestate, comisarul scoase din dulap câteva dosare şi i le întinse lui Perro care, între timp, îi luase locul în spatele biroului. Rămas în picioare, lângă el, puse degetul pe primul alineat.

— Dacă vreţi, le putem confrunta împreună, îi sugeră. Dar Perro i-o tăie scurt: prefera să lucreze singur, nu avea nevoie de ajutoare, aşa că ar face mai bine să se retragă.

Comisarul, care se temea ca nu cumva Perro să nu-i cotrobăie prin hârtii şi să găsească prilejul de a face un nou scandal, îi propuse să meargă în sala de oaspeţi, mult mai curată şi mai spaţioasă şi unde, de altfel, ar fi evitat neplăcerea de a fi deranjat. Dar camera aceasta îi convenea de minune, îl anunţă Perro, cu aceeaşi lipsă de politeţe; să meargă el, dacă vrea, în sala de oaspeţi. Resemnat, comisarul dădu să iasă, nu înainte de a-l ruga pe Perro să-l cheme ori de câte ori avea nevoie de el. Acesta, cufundat în hârtii, păru că nici nu aude; şi chiar în momentul în care sărmanul om se pregătea să iasă în vârful picioarelor, îl chemă înapoi şi îi ordonă să-i aducă de la un restaurant oarecare cina completă. Era ultima înjosire la care Perro voia să-l supună pe comisar, tratându-l ca pe un servitor. Grijuliu, comisarul îl asigură că masa îi va fi servită imediat.

În următoarele două ceasuri, Perro, rămas singur, lucră intens, confruntând lista de invitaţi pentru petrecerea Gorinei cu aceea întocmită de poliţia centrală, care, în dreptul fiecărui nume, trecuse anumite observaţii, unele detaliate, altele sumare, despre ocupaţia, caracterul, antecedentele şi calibrul fiecărui personaj. Perro, dedicat întru totul meseriei de poliţist, nu avea ambiţii, nici antipatii sociale; şi asta, în virtutea faptului că era complet lipsit de un anumit spirit vindicativ, calomniator, propriu celor care, din motive profesionale, cunosc în amănunt dedesubturile unei categorii sociale superioare celei din care ei fac parte. Cu toate că aceste chestiuni îl lăsau rece, nu mică îi fu mirarea când văzu din ce speţă proveneau invitaţii Gorinei. Dar ce nu era acolo: vicii ascunse, pasiuni ilicite, moravuri neruşinate, violente, criminale, scandaluri muşamalizate, bazaconii nemaiauzite, intrigi, trădări, corupţie, venalitate. Erau aceleaşi personaje costumate în *cowboys,* aceiaşi bărbaţi radioşi şi satisfăcuţi, aceleaşi femei frumoase pe care le întrezărise prin

geamul cofetăriei, dar reduşi, pe listă, la câteva aprecieri elementare, la simple înşiruiri criminale. Nu lipseau oamenii normali, sau pur şi simplu neînsemnaţi, ba chiar ei constituiau marea majoritate. Numai că ceilalţi, răufăcătorii, deşi în număr mai mic, îi puneau într-un con de umbră; depravarea lor atrăgea mai mult ochiul decât nulitatea celorlalţi, scălda în nuanţe sumbre întreaga listă. Un măr putred, se ştie doar, strică un coş întreg. După ce le aruncă o privire încruntată, Perro se mulţumi să treacă mai departe: erau oameni terminaţi, aceştia, pentru a mai putea crea alte probleme. Era interesat mai îndeaproape de câteva personaje, cu o anumită poziţie, care în trecut încercaseră să pună la cale vreo acţiune politică şi care ulterior căzuseră în dizgraţie. Dar nici măcar ei nu credea Perro că ar fi cu adevărat periculoşi. Cel mai adesea, erau oameni care, dintr-un motiv sau altul, din pricina unor compromisuri făcute sau a ultimului compromis definitiv care e vârsta, nu mai erau capabili de acţiune. Perro lucra fără să fumeze şi fără să ia măcar o înghiţitură

din apa pe care comisarul i-o pusese în faţă, într-o carafă. Din când în când, la vederea unui nume care nu îi suna întru totul străin, îşi înălţa capul şi, cu ochii în tavan, căuta în memorie chipul întunecat şi pe jumătate şters din amintire. Când era pe la jumătatea lecturii, intră comisarul, urmat de un servitor care aduse tava cu cina. Comisarul ridică el însuşi capacul care acoperea tava cu mâncare, arătându-i bucatele: ar fi vrut ca măcar zelul său de servitor să fie apreciat. Dar Perro, fără să ridice capul dintre hârtii, se limită la a-i spune că era în ordine: să lase tava pe birou. Îşi luă masa încet, în timp ce continua să lucreze. Odată terminate şi una şi alta, îl chemă pe comisar şi îi înapoie dosarele. Comisarul spera măcar o privire, un cuvânt, dacă nu de laudă, cel puţin de simpatie. Dar Perro, îndesându-şi şapca pe cap şi luându-şi valiza, se mărgini să-i sugereze să nu mai facă pe viitor alte greşeli de felul aceleia care căzuse în sarcina lui s-o remedieze.

— Aş putea, oare, îndrăzni să sper că Excelenţa Sa, Cinco, va putea afla că eu... începu comisarul.

Se opri, buimac, cu ochii la pragul pustiu: Perro dispăruse.

Până acum, Perro exersase doar câteva acorduri preliminare la instrumentul în a cărui mânuire era un maestru desăvârşit: prefăcătoria. Se pregătea, în pas uşor şi cu sufletul tresărind de plăcerea aventurii, să atace aria principală. Încercând să-şi înşele semenii, Perro trăia realmente o vie plăcere, care nu avea nimic de-a face cu slujba pe care o îndeplinea. Care erau motivele acestei profunde delectări, Perro însuşi nu ar fi ştiut să spună. Putea fi voluptatea puterii, pe care o vedea multiplicată prin magia prefăcătoriei. Sau era, poate, atracţia pentru o viaţă palpitantă şi necunoscută, la care, prin aceeaşi magie, privea pe furiş, ca şi cum ar fi tras cu ochiul prin crăpătura unei uşi.

Intriga pe care se pregătea s-o urzească acum era dintre cele care-l pasionau cu adevărat. Îl încerca o plăcere subtilă în a simula maniere şi sentimente generoase. În astfel de situaţii, gustul pentru prefăcătorie se rafina până la cruzime, într-un stil limpede, sticlos, ascuţit ca un brici. În actele şi vorbele sale se insinua –

ca într-un fel de contrapunct – un ritm precipitat, alert, care-l ameţea ca un vertij. Atunci nu i se mai părea că se preface, se vedea cântând. Adevărul e că Perro, în afară de meseria proprie, nu dădea importanţă decât nevoilor celor mai elementare şi materiale. Pentru el tot restul nu erau decât vorbe goale, ceaţă, vânt. Dacă i se întâmpla să aibă în faţă pe unul dintre aceia pe care el îi numea idealişti, Perro încerca sentimentul de detaşare şi superioritate al profesorului care le explică elevilor săi că fulgerul, departe de a fi expresia unei mânii cereşti, nu e altceva decât energie electrică dezlănţuită în timpul furtunii. Perro l-ar fi vândut şi pe Isus Cristos, dar nu pentru bani sau din invidie, ci pentru a-i demonstra că se înşela în felul în care vorbea.

Odată ieşit din palatul poliţiei, mergând drept cu valiza în mână şi cu şapca pe ochi, cu aerul unui valet fără ocupaţie, parcurse mai multe străduţe şi în cele din urmă ajunse la zidurile cetăţii. Merse de-a lungul zidurilor o bună bucată de vreme, găsi poarta pe care o căuta şi, odată

intrat, pătrunse într-un spaţiu arid, umed, plin de gropi şi de gunoaie, care părea să semene mai degrabă cu un fel de deşert decât cu o piaţă. Întreg spaţiul acesta era cufundat în întuneric; din în când în când scânteiau în zare luminiţele unui sărăcăcios parc de distracţii. Se vedeau oameni care se plimbau prin piaţă, în întuneric; mai jos, în jurul barăcilor iluminate, se zăreau grupuri de gură-cască. Din când în când ajungeau până în piaţă zgomotele puştilor de tras la ţintă. Răzbăteau până acolo râsete şi fluierături. Un fel de stindard atârna de un stâlp care se ridica drept în mijlocul pieţei. În vântul care se însufleţea la răstimpuri se auzeau pocniturile greoaie ale drapelului.

Perro avea o întâlnire în această piaţă. De fapt, chiar sub stâlpul cu pricina. Cunoştea foarte bine persoana pe care o aştepta. Când observă o oarecare zarvă în faţa uneia dintre barăci, se îndreptă într-acolo, sigur că va găsi omul pe care îl căuta. Era chiar baraca de unde se auzeau zgomote de tir, un fel de coşmelie îmbrăcată în pânză roşie, iluminată de două felinare cu gaz care răspândeau în

jur o lumină albă, puternică. În interior, sprijinită de tejghea, cu spatele la cadranele ciuruite şi la sticlele de vin spumos, o fată cu părul negru, tristă, îmbrăcată în doliu, încărca puştile mânuind ţevile de oţel cu o mână albă, fragilă, în care nu bănuiai atâta forţă. Fata încărca puştile fără să spună o vorbă. Un ştrengar cu ochii mari şi limpezi, slab, cu gura chinuită şi veştedă, îi întindea gloanţele.

Toată zarva o făceau vreo patru, cinci băieţandri îmbrăcaţi în pantaloni strânşi în jurul gleznei şi cu tricouri de biciclişti. Aceştia prinseră în mijlocul lor un individ bondoc, slut, pe care şi-l treceau în batjocură de la unul la altul ca pe o minge, luându-l în şuturi. Nenorocitul avea un păr cârlionţat ca de lână, ochelari de miop cu lentile foarte groase, cu un nas strâmb şi cu o faţă lungă, palidă şi pistruiată. Gura mare şi informă te făcea să te gândeşti, din cauza lipsei ei de expresivitate, la aceea a unui surdo-mut. Era îmbrăcat într-un veston negru de funcţionar cu revere de mătase, dar pantalonii deschişi la culoare erau ridicaţi

în sus pe fundul său enorm, care îi ieşea caraghios în evidenţă pe sub vestonul acela sobru, ridicându-i pulpanele.

Băieţii îi cărau la şuturi, întrecându-se în glume şi caraghioslâcuri care nu păreau noi defel nici pentru cel spre care erau aţintite, nici pentru cei care le proferau. Părea a fi un obicei vechi acela de a-şi bate joc de el când abia îşi făcea apariţia. Dar, aşa cum se întâmplă mereu, victima nu era resemnată să accepte tratamente. Se simţea tras de păr, înţepat, lovit fără să poată pricepe de unde veneau împunsăturile, înghiontirile, loviturile.

— Lăsaţi-mă, îi implora zbătându-se, vedeţi-vă de treaba voastră... cu ce vă deranjez eu? Stăteam aici şi nici măcar nu m-am uitat la voi.

Ca o ultimă monstruozitate, vocea care îi ieşea din gura în spume era stridentă, efeminată, bâlbâită.

— Gata, lăsaţi-l, zise un băiat blonziu cu fălcile umflate de crudă plăcere, care părea şeful grupului, lăsaţi-l, îl iau eu sub protecţia mea. Şi zicând asta, îi înhăţă capul sub braţ cu aceeaşi eleganţă cu care se prinde o sticlă pentru a turna vin în

pahar, iar cu cealaltă mână, simulând protecţia, îl trăgea de păr hlizindu-se. Dar protejatul se înăbuşea.

— Lăsaţi-mă, ţipa.

Blonziul îi dădu drumul în sfârşit, iar nefericitul, stacojiu la faţă, se ridică gâfâind. Dar mezinul grupului, un băieţandru pirpiriu cu o şapcă enormă de biciclist înfundată peste urechile clăpăuge, aţâţat probabil de pasivitatea pe care o arătase până acum matahala, făcu un salt şi îl înşfăcă de păr. Voia pesemne să-l târască după el. Dar celălalt, înrăit de durere, văzu negru în faţa ochilor şi îl prinse de gât, strângându-l cu toată forţa mâinilor sale puternice. Faţa enormă şi mioapă, plină de pistrui, nu mai păstra nimic uman, iar gaşca pricepu că, dacă nu-l salvează pe cel mai mic dintre ei din mâinile lui, namila îl va sugruma. Aşa că se repeziră toţi patru în încleştarea celor doi. Pentru o clipă, în faţa barăcii se văzu o încolăcire de corpuri care se luptau între ele. La sfârşit, agresorii se ridicară gâfâind, satisfăcuţi; ultimul care se ridică fu victima. Gulerul scrobit al cămăşii îi ieşise din vestonul negru, acum murdar şi

plin de praf. O şuviţă de sânge i se prelingea dintr-o nară. Îşi pierduse ochelarii şi îi căuta orbecăind în gol.

— Asasinilor, mormăia, asasinilor... o să vedeţi voi, am să mă răzbun.

La care blondul, făcând un pas spre el şi fluturându-i un deget pe sub nas, îl avertiză pe un ton ameninţător:

— Voiai să-l baţi... nu-i aşa... dar ţine minte că ceea ce ai primit acum a fost un fel de aperitiv... data viitoare îţi rupem mâinile, pe amândouă... ai înţeles?

Perro asistase la toată scena fără să schiţeze un gest. Adevărul e că nu-i displăcea deloc să-l vadă tratat în felul acesta pe Saverio, căci acesta era numele victimei derbedeilor. Simţea că, dacă ar fi trebuit să intervină, nu de partea nefericitului ar fi intrat, ci de cea a călăilor; ar fi vrut să lase şi el câteva urme pe pantalonii albi şi umflaţi ai lui Saverio. Dar trebuia în cele din urmă să-şi facă simţită prezenţa. Ieşi cu pas hotărât din colţul de umbră delimitat de raza de lumină a celor două felinare cu gaz şi, trecând ţanţoş pe lângă gaşcă, intră în baracă, îşi lăsă valiza pe tejghea, luă o

puşcă din mâinile fetei, o sprijini de braţul stâng şi, cu o precizie egalată doar de rapiditatea cu care executa mişcările, trase şi ochi de vreo douăzeci de ori, lovind în centrul ţintei de fiecare dată. Un strigăt de admiraţie se ridică din rândul băieţilor. Saverio, care între timp îşi găsise ochelarii, îl recunoscuse şi, după ce îi făcu un semn care semăna mai degrabă cu o grimasă plină de înţeles, se îndepărtă şchiopătând. Perro lăsă pe tejghea o monedă de argint, aşteptă ca fata să numere mărunţişul şi, după ce îi spuse să păstreze restul, lăsându-şi admiratorii cu gura căscată, îşi luă valiza şi se îndepărtă şi el înspre piaţă.

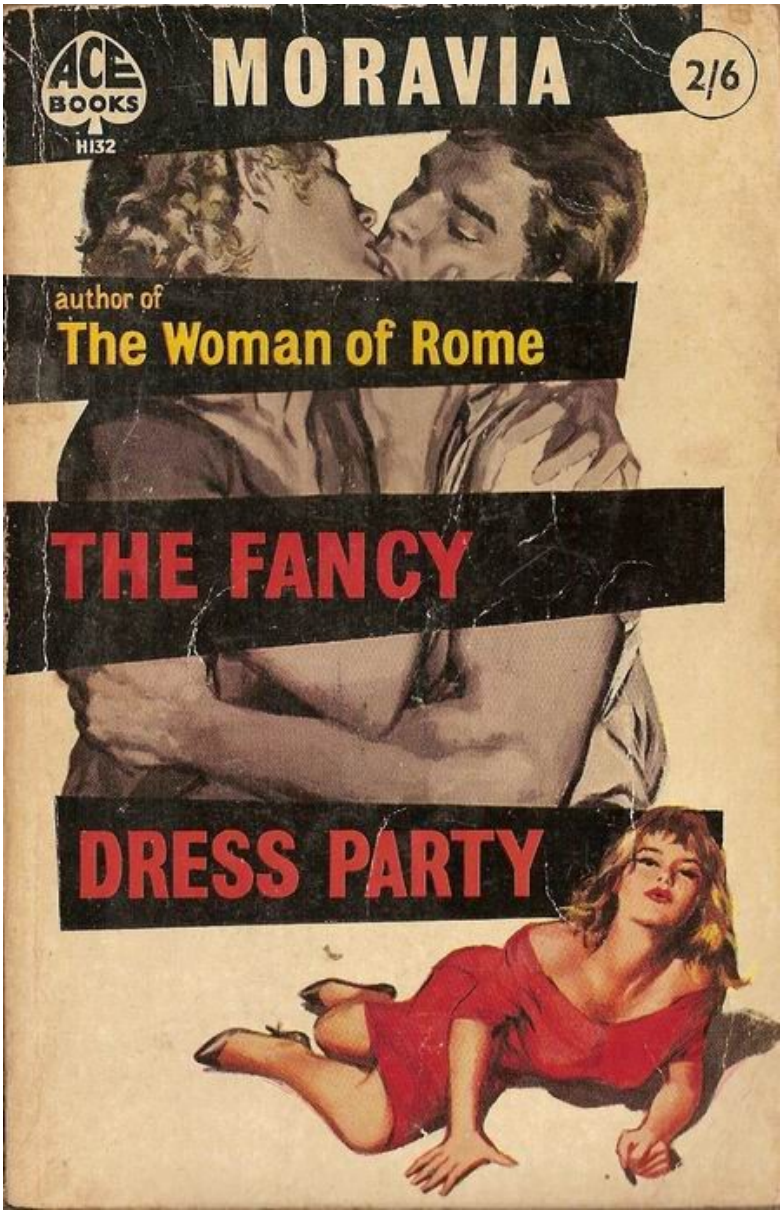

Perro nu se fălise degeaba atunci când îi declarase şefului poliţiei că avea la îndemână omul pe care îl căuta. Îl cunoştea pe Saverio de câţiva ani de zile şi ştiuse să-l ţină, în tot acest timp, „la

cald” pentru orice eventualitate, cum singur se exprimase; aşa încât acum nu-i mai rămânea decât să-l pună la treabă, fără să fie nevoie să-l „încălzească”, într-atât era de „copt” pentru astfel de îndeletniciri. Dincolo de metaforă, Perro avusese ideea, în timpul cercetărilor sale poliţieneşti, de a crea un partid revoluţionar secret, dintre cele mai violente, la care să afilieze un anumit număr de persoane nemulţumite sau exaltate. Cu această invenţie iscusită, Perro reuşea să coaguleze două scopuri într-unul singur: să ţină în felul acesta în frâu anumiţi indivizi periculoşi şi, în acelaşi timp, să pună o grupare revoluţionară sub comanda directă a poliţiei. Pe Saverio, la fel ca şi pe ceilalţi, Perro îl lăsa să creadă că în capitală exista un misterios comitet central de unde el însuşi, în calitate de inspector general, primea ordine; pe când, la rândul său, acest comitet era în legătură cu o altă organizaţie internaţională mai mare. La acest partid pe care îl inventase, Perro nu afiliase decât nişte naivi sau idealişti de genul lui Saverio. Şi asta, pentru că era

conştient că unui instigator de meserie nu i-ar fi trebuit mult să descopere minciuna. Perro, pe lângă faptul că se amuza în felul său de această adunătură de fanatici şi de idioţi, dădea ascultare unei nelinişti obscure care fremăta în străfundurile sufletului său de poliţist. Cine ştie dacă nu cumva, într-o zi, nu va izbucni cu adevărat revoluţia în ţară? Doar fuseseră atâtea în trecut. Iar de-ar fi venit ziua aceea, Perro, lepădându-şi haina de poliţist, spera să se salveze demonstrându-şi propria activitate de conspirator. Cinco era la curent cu această ispravă a acolitului său, dar, în afara şefului său, Perro nu divulgase nimănui existenţa partidului. Asta şi pentru că el considera partidul ca pe o creaţie a sa exclusivă: în momentul în care s-ar fi amestecat şi alţii, simţea cum tot farmecul şi toată magia ei s-ar fi risipit.

Perro îl ajunse pe Saverio din urmă în afara pieţei, pe şoseaua principală. Era o noapte cu lună plină; pe strada care şerpuia albă în lumina rece a felinarelor, copaci înălţându-se din spatele gardurilor vii desenau ici colo umbre dantelate,

întunecate şi împietrite. Saverio, care cu greu reuşea să-i ţină pasul, se agăţă deodată de braţul lui Perro şi se porni, cu o voce scăzută, să-i ocărască pe băieţii de la baraca de tragere la ţintă. Vorbind, se îneca din când în când în bâlbâieli şi atunci se oprea pentru un timp şi, uitându-se fix la Perro prin lentilele groase, lupta împotriva silabelor rebele; într-un final, cuvântul izbucnea cu violenţă, ca un scuipat. Spunea că, de îndată ce vor avea loc lucrurile despre care ştia că se vor întâmpla, se va răzbuna pe toţi aceia care îl batjocoreau în oraş.

— Dar ce-o să le faci? îl întrebă Perro, amuzat de acel amestec de neîndemânare şi delir. Saverio răspunse împleticind silabele că îi va împuşca pe toţi ca pe nişte duşmani ai revoluţiei, ceea ce şi erau: aceştia erau oamenii care formau masa de trântori, avidă de petreceri, pe care se sprijină îndeobşte guvernele reacţionare; oameni mult mai periculoşi chiar decât burghezii, pentru că aceştia cel puţin îşi vedeau de treaba lor, în vreme ce ceilalţi perverteau poporul sănătos şi revoluţionar în mijlocul căruia

îşi duceau existenţa. Atunci, îl provocă Perro, asta înseamnă că va trebui să împuşte jumătate de ţară; pentru că jumătate de ţară nu se gândea la altceva decât la coride, lupte de cocoşi, la jocurile de pelotă, la femei, cântece şi dansuri. Saverio răspunse că, dacă aşa ceva s-ar demonstra a fi necesar, ar acţiona întocmai. Cu sânge se călеau revoluţiile. Maliţios, Perro îl întrebă dacă nu era de părere că, văzând cum îşi măcelăreşte duşmanii personali, rivalii săi ar fi putut să-l acuze că se foloseşte de revoluţie pentru a-şi satisface anumite resentimente personale. Această observaţie îl descumpăni pe Saverio, mereu preocupat să nu fie surprins într-o conduită mai puţin ortodoxă.

— Ba da, obiectă el cu o seriozitate ştiinţifică, dar asta nu ar însemna, poate, o greşeală de tactică la fel de mare ca aceea de a cruţa astfel de elemente contrarevoluţionare?

Perro îi răspunse că nu era nimic mai rău decât să dai impresia că amesteci viaţa personală cu cea publică. Iar Saverio amuţi, încurcat. Perro exulta. Acesta era

Saverio pe care îl prefera.

Mergeau în pas susţinut; Saverio, odată ce i se potolise mânia, începu să îi pună lui Perro o sumedenie de întrebări despre activitatea partidului. Bâlbâindu-se în continuare şi evitând să se pronunţe cu o francheţe pe care o aprecia ca primejdioasă, formulă câteva critici pe care le avea în minte de multă vreme. Spuse că, nu încape îndoială, el nu voia să dea partidului impresia că nu ar fi obedient; dimpotrivă, partidul trebuia să afle că în toată ţara nu puteau conta pe un adept mai supus şi mai plin de zel decât era el însuşi. Cu toate acestea, dacă i se permitea, avea de făcut câteva observaţii; firește, într-un cadru cu totul privat, lui Perro, pe care îl considera mai mult decât ca pe un superior, vedea în el un prieten. De altfel, nu recomandase în mod expres chiar partidul însuşi ca fiecare membru să exprime acele critici pe care le considera oportune, desigur, păstrându-se în limitele conduitei ortodoxe? Perro admise adevărul celor subliniate de Saverio. Care, încurajat, îşi începu critica prin a spune că membrii individuali ai partidului erau

total abandonaţi. Cu excepţia unor *vizite* destul de rare din partea lui Perro, el, Saverio, se poate spune că nu intrase în niciun fel de contact, nici direct, nici indirect, cu comitetul central în primii săi ani de adeziune militantă. Exista riscul ca, în felul acesta, adăugă Saverio, făcând o aluzie clară la propria persoană, cele mai valoroase instrumente să ruginească, pradă inerţiei şi incertitudinii. În opinia lui, erau multe, foarte multe de făcut printre muncitorii şi ţăranii din acea provincie atât de săracă şi de asuprită; toţi acei oameni nu aşteptau altceva decât să audă un cuvânt nou, de încredere şi de luptă; de ce partidul îi interzicea o agitaţie ascunsă, subterană? Pe de altă parte, de ce partidul îl lipsea complet de propriile publicaţii? Pentru că, în afară de un mic manual de instrucţiuni (tipărit sub îngrijirea poliţiei, se gândi Perro şi nu-şi putu stăpâni un zâmbet), în afară de câteva foi volante lipsite de semnificaţie, el nu primise niciodată nimic altceva. Se poate să-l fi uitat cu totul, pierdut cum era în fundul acestei provincii? Dar îşi dădeau seama acei domni din comitet că într-o

revoluţie se întâmplă ca masele rurale să valoreze mai mult decât cele orăşeneşti? Nu ştiau, poate, că şaptezeci la sută dintre cei mai buni propagandişti erau de obicei recrutaţi dintre zilieri, adică dintre aceia care, mulţumită vieţii lor vagabonde, sunt în măsură, mai mult decât ceilalţi, să desfăşoare o activitate ramificată, tentaculară? Şi, mai mult, de ce nu i se permitea să facă şi el cu ceilalţi, aici, ceea ce Perro făcuse cu el în trecut? El era o celulă şi se simţea bine, dar celelalte? Ajuns în acest punct, Perro, care se distra de minune, îi răspunse cu ambiguitate că celelalte celule existau, şi erau poate mai numeroase decât îşi imagina el, dar nu era în sarcina lui să se ocupe de aşa ceva. Saverio păru întrucâtva consolat de acest răspuns, întru totul conform cu practica revoluţionară. Dar insistă asupra greşelii de a fi lăsat aşa de inactiv, fără să facă nimic. Perro îi replică grav că în curând partidul avea să se folosească de serviciile lui. Numai că, înainte de asta, el trebuia să se antreneze în teorie, iar pentru asta, după câte se părea, cărţile nu îi lipseau.

De această dată, Saverio trebui să recunoască faptul că îi fuseseră de un mare folos ultimele lecturi pe care le făcuse, şi mai ales cartea *Civilizaţia viitorului,* scrisă de celebrul Francisco Segoviano; o carte magnifică, o carte de aur, cu o dialectică uimitoare, cu un mecanism perfect; o carte care valora cât o bătălie câştigată, care slujise cauzei proletariatului mai mult decât, adunată, toată literatura socială a ultimilor douăzeci de ani. Perro îi aprobă entuziasmul, dar îi recomandă să fie atent la anumite iluzii utopice ale cărţii lui Segoviano, al cărei defect major, să nu uite, se afla chiar în acea dialectică pe care Saverio o admira atâta. Pentru că îi lipsea tocmai acel empirism fără de care nu era posibilă o adevărată acţiune revoluţionară. Era adevărat ceea ce îi spunea, recunoscu Saverio, şi, ca dovadă, el alterna lectura cărţii lui Segoviano cu aceea a unui manual despre tactica revoluţiei, al la fel de cunoscutului Henrique, o carte de-a dreptul foarte bună, valoroasă, care părea să fi fost scrisă pentru a completa lacunele şi

nelămuririle lăsate de cartea lui Segoviano. Într-un cuvânt, Segoviano ar fi putut fi definit ca fiind creierul, iar Henrique braţul revoluţiei. Dar Saverio, dând curs acestui entuziasm, nu uita de interesele personale şi îi ceru din nou lui Perro să pună la curent comitetul în privinţa cazului său. De altfel, adăugă cu prudenţă, nu voia ca ceea ce îi spusese lui Perro să ajungă întocmai la înaltele sfere ale partidului. În realitate, acestea nu erau decât critici confidenţiale, iar el spera că vor rămâne între ei doi. În schimb, comitetul trebuia să ştie că el era mereu gata să primească ordine; acum la fel ca şi în trecut, era pregătit pentru orice. Perro, nu fără o oarecare rezervă, lăudă acest spirit de disciplină şi îi spuse că, în curând, foarte curând, comitetul avea să se folosească de serviciile lui.

— Serios, bâlbâi celălalt însufleţit, vorbeşti serios?

— Da, îi răspunse Perro.

Saverio declară atunci că şi el avea să-i propună lui Perro câteva proiecte de-ale lui. Însă Perro îi închise gura răspunzându-i că de la el nu se aştepta

nimeni să elaboreze planuri, ci doar să le urmeze orbeşte pe cele ale partidului. Să fie atent să nu cadă în păcatul foarte grav al unui individualism burghez. Criticile lui reprezentau deja un semn rău şi nu întotdeauna se încadrau în linia ortodoxiei oficiale. Saverio se sperie aşa de tare de această admonestare, încât rămase fără grai. Şi merseră mai departe în tăcere.

La o cotitură, între doi copaci stufoşi, se văzu desenându-se şerpuirea limpede a unei poteci pietruite.

— Pe aici, se bâlbâi Saverio.

Dar în aceeaşi clipă o siluetă înaltă şi subţire, ale cărei trăsături nu se puteau distinge clar din pricina copacilor, aproape că se ciocni de el.

— Ce faci, Saverio? grăi o voce limpede, vânezi licurici?

— Mă p...p...plimbam, răspunse Saverio.

— Vezi, să ai grijă să nu scape Ludra, să închizi bine poarta, mai spuse vocea; un fluierat uşor şi un zgomot de paşi care se auzea din ce în ce mai stins indicau că persoana care vorbise se îndepărta.

— Cine era? întrebă Perro.

— Se...se...se, începu Saverio să se

bâlbâie şi, învingând dificultatea de a pronunţa, explodă: Fratele meu vitreg, Sebastiano.

— A, era Sebastiano, repetă Perro nepăsător, întorcându-se pentru a se uita înapoi. Perro ştia de existenţa acestui frate vitreg, dar nu-l văzuse decât de câteva ori, şi întotdeauna de la distanţă. Perro ştia că Saverio era bastardul unui moşier bogat pe nume Rivas şi al unei ţărănci dintre cele mai umile. După moartea lui Rivas, Saverio rămăsese într-o condiţie incertă, între rudă şi servitor. El şi fratele lui vitreg trăiau fiecare pe cont propriu, în aceeaşi vilă, dar uneori fără să se vadă săptămâni în şir. Saverio locuia într-un fel de cameră pentru servitori, iar Sebastiano într-o cămăruţă a vilei, singura care mai rămăsese mobilată. Pentru că Rivas, om foarte risipitor, nu-i lăsase lui Sebastiano decât această vilă, care, de altfel, era ipotecată; cât despre celelalte bunuri, terenuri, automobile, cai, câini, până şi mobilele din casă, Rivas le vânduse încet-încet pe toate pentru a-şi plăti datoriile. Perro îi reproşase în câteva rânduri lui Saverio că nutreşte pentru

fratele vitreg, stăpân şi proprietar, sentimente nedemne de un revoluţionar. Dar Saverio, care lua foarte în serios aceste acuzaţii caraghioase, răspundea că tatăl lor, ruinându-l, făcuse din Sebastiano un proletar la fel ca şi el. Din păcate însă era complet lipsit de conştiinţa de clasă.

Între timp ajunseseră la vilă. În spatele gratiilor albe ale porţii, se vedea umbra neagră şi mlădioasă a unui câine zvelt care ţopăia şi dădea din coadă, desenând cu fiecare salt arabescuri complicate pe barele porţii. Era căţeaua Ludra, iar Saverio, care intră primul, se grăbi s-o prindă de zgardă de teamă să nu fugă în urma stăpânului ei. O cărare îngustă, între două şiruri de agave, ducea la vilă, care era albă, dreptunghiulară, fără ornamentaţii exterioare, cu trei etaje de ferestre verzi. Rezemată de casă, într-o parte, se vedea o construcţie joasă: anexa unde locuia Saverio. Îşi conduse oaspetele într-acolo, spunând că acesta era locul cel mai indicat unde puteau vorbi. În oraş ar fi putut fi auziţi. Şi adăugă că de ceva vreme se simţea în permanenţă spionat, chiar dacă, trebuia să recunoască, nu ar fi

putut spune cu precizie de către cine şi de ce. Această observaţie îi smulse un surâs lui Perro.

Adăpostul avea o singură fereastră şi o uşă minusculă. Odată intraţi, Perro se văzu într-o cameră mare, cu pereţii tencuiţi cu var şi complet goi. Singura mobilă era o pereche de scaune, un fel de pat uzat şi răvăşit, cu aşternuturile învălmăşite aruncate pe jos, şi o măsuţă pe care, printre multe hârtii, se vedea o maşină de scris de modă veche. În rest, toată camera era invadată de cărţi. Erau grămezi, înşirate de-a lungul pereţilor, teancuri aglomerate pe la colţuri, maldăre vrăfuite pe cele câteva scaune. Până şi sub pat erau tot cărţi, la fel şi pe măsuţă şi pe soba de tuci care se afla într-un colţ al camerei. Lui Perro, care era expert în domeniu, nu-i trebui prea mult să-şi dea seama despre ce fel de cărţi era vorba. Erau acolo cărţi din stocurile fostelor edituri anarhice şi socialiste, toate rebuturile bibliotecilor de cultură populară, o mulţime de fascicule de propagandă, o sumedenie de texte de popularizare cu privire la chestiuni

politice şi sociale. Cărţi legate rudimentar şi tipărite şi mai prost, ale căror copertine de tipografie mizeră şi provincială miroseau de la o poştă a tipărituri clandestine; şi cu nişte desene simbolice din acelea care se foloseau cu treizeci de ani în urmă. Era, în felul său, o bibliotecă valoroasă prin bogăţia ei, şi Perro nu putu să nu se întrebe pe ce fel de tarabe, prin care poduri şi prin intermediul căror filiere Saverio reuşise să intre în posesia unei asemenea literaturi, astăzi aşa de rară şi interzisă aproape în totalitate.

— Câte cărţi ai! nu putu să nu exclame, rotindu-şi privirea uimită prin cameră. La care Saverio, cu prefăcută indiferenţă, răspunse că, fără să se laude, putea să spună că deţinea o bibliotecă foarte bogată în privinţa anumitor argumente care îl preocupau. Dar nici nu-i lipsea, adăugă, pătruns de un entuziasm de colecţionar, cutare carte care nu se mai găsea sau cutare publicaţie rarisimă. Şi, scoţându-le dintr-un ascunziş de sub pat, îi arătă lui Perro vreo două trei cărţulii de literatură antitereziană, căutate în mod special de către cenzorii puterii. Pe

coperta uneia dintre ele se vedea desenat un muncitor gigantic care îşi rupea lanţurile în vreme ce un Tereso miniatural, îmbrăcat ca un dresor de circ, se dădea înspăimântat înapoi, scăpând biciul din mână.

— Dacă ar şti ei că eu am aceste cărţi, concluzionă Saverio încurcat, cine ştie ce ar fi în stare să-mi facă... dar, din fericire, toată lumea aici, în oraş, mă ia drept un idiot....

„Dar chiar eşti un idiot”, se gândi Perro cu cruzime. Se aşezase pe un scăunel scund şi, sprijinindu-şi alături valiza, îşi dădu jos şapca de pe cap, netezindu-şi cu mâna părul negru şi lins. Cu o voce gravă şi rece, prinse a-i vorbi lui Saverio, care, în lipsa unui scaun, se chircise în culcuşul improvizat, cu capul în mâini şi cu coatele sprijinite pe genunchi. Începu prin a-i spune că, de fapt, comitetul central îl păstrase aşa de inactiv atâta vreme întâi pentru a-i pune la încercare devotamentul, şi pe urmă pentru că momentul acţiunii încă nu venise. Dar acum cei din comitet ştiau că puteau conta pe el ca pe unul dintre cele mai

valoroase şi credincioase elemente (Saverio dădu din cap în semn de sinceră modestie, ca pentru a spune „nu e nevoie”) şi că, pe de altă parte, momentul acţiunii se apropia. Cu aceste cuvinte, Perro se opri şi se uită cu o privire plină de înţeles la Saverio; acesta schiţă o grimasă convulsivă, care voia să spună „sunt gata”.

— Chiar nu ne aude nimeni? întrebă Perro de data asta pe deplin neîncrezător. Saverio îl linişti: nu avea cine să îi asculte. Atunci Perro, coborându-şi totuşi vocea, îi spuse că probabil el nu ştia că ducesa Gorina urma să organizeze, la vila ei, în ziua următoare, un mare bal mascat. Saverio îi răspunse că era la curent cu balul şi adăugă, pe tonul unui propagandist politic, că indignarea oamenilor săraci în faţa acelei infame parade de lux de prost gust şi de frivolitate era fără margini. Dar poate el nu ştia, urmă Perro, că la acea petrecere avea să participe generalul Tereso în persoană. Saverio se holbă la el prin lentilele groase, uimit. Da, continuă Perro, Tereso avea să participe, asta era sigur,

iar comitetul central, care aprecia că situaţia era suficient de „coaptă”, hotărâse că era momentul să dea lovitura de graţie. Şi pentru această lovitură partidul conta chiar pe el, pe Saverio. Lui îi fusese rezervată onoarea de a fi, dacă nu factorul hotărâtor, cel puţin instrumentul prin care să piară în sfârşit odioasa dictatură.

La auzul acestor cuvinte, Saverio fu cuprins de o asemenea stare de exaltare, încât îl ului chiar şi pe Perro, destul de obişnuit cu astfel de minţi surescitate. Saverio sări în picioare şi, bâlbâindu-se mai tare ca niciodată, alergă să-i strângă mâna lui Perro, spunând că era cea mai frumoasă zi a vieţii lui, că era mai mult decât pregătit de acţiune şi, la nevoie, era dispus să-şi dea viaţa bucuros. Acum, odată depăşit acel sentiment invidios pizmaş de fiinţă diformă şi nenorocită, odată uitată pedanteria aceea livrescă de propagandist, Saverio părea de-a dreptul transfigurat, dar în felul său, tremurat şi stângaci. Dacă Perro n-ar fi fost cel care era, s-ar fi înduioşat: nu atât pentru ideile îndrăzneţe cu care se făIea Saverio, cât

pentru acea sinceră şi zeloasă punere a propriei vieţi în slujba cauzei în care credea. Dar Perro se grăbea să ajungă la finele afacerii şi găsea că aceste ieşiri ale lui Saverio erau mai exagerate decât îi trebuia lui în momentul acela. Nu avea nevoie de asemenea exaltări jenante, îi ajungea obişnuita lui credulitate oarbă. Aşa că primi cu oarecare rezervă manifestările lui Saverio; îl întrebă deci dacă se simţea în stare să asculte mai departe, şi, după ce obţinu printre bâlbâieli un răspuns afirmativ, se puse să-i explice cum stăteau lucrurile. Iată despre ce era vorba. Ei doi urmau să se prezinte a doua zi la vila Gorinei, unde aveau să se îmbrace în livreaua de valeţi. El se înţelesese deja cu majordomul ducesei, şi el afiliat în partidul lor. În felul acesta se vor găsi în mijlocul petrecerii şi vor putea dispune cum vor dori de soarta generalului. Dar totul trebuia plănuit cu extremă prudenţă; deoarece, tocmai în asemenea cazuri, când totul pare să indice reuşita deplină, un fleac poate duce de râpă cel mai bine pus la punct dintre planuri. Avea la el, în acea valiză, o bombă

cu ceas. Îi va încredinţa bomba lui Saverio, pentru că era mai energic şi hotărât dintre membrii partidului. Saverio, prefăcându-se că duce o tavă cu mâncare, avea să intre în apartamentul lui Tereso şi să ascundă bomba în camera de baie. Bomba era extrem de puternică şi generalul nu avea nicio şansă de scăpare. Pentru că bomba ar fi aruncat în aer nu numai apartamentul lui Tereso, ci vila în întregime sau în mare parte. Bomba fusese fixată să explodeze la o jumătate de oră după ce va fi fost aşezată în locul cu pricina. Ceea ce le-ar fi lăsat timpul s-o ia la goană; odată ajunşi la gară, vor lua primul tren spre capitală, unde, între timp, tovarăşii din comitet vor fi stârnit o revoltă. Astfel, totul era desăvârşit organizat. Aşa încât lui, lui Saverio, aflat acum în faţa lui, nu i-ar fi luat mai mult de trei zile pentru a se afla în rândurile membrilor noului guvern pe care revoluţia intenţiona să-l instaureze.

Perro se aştepta ca, în faţa unei asemenea propuneri neobişnuite, Saverio să fie cuprins de teamă sau să arate măcar o oarecare ezitare. Dar se înşelase.

Saverio sări în picioare declarând că el era gata; şi, emoţionat, îi ceru lui Perro permisiunea să-l îmbrăţişeze. Ceea ce urma să se întâmple era mult prea important şi înţelegerea trebuia pecetluită printr-o îmbrăţişare frăţească. Aşa că Perro, îngreţoşat de un asemenea efect neprevăzut al farsei pe care o punea la cale, n-avu încotro şi se ridică, lăsându-se îmbrăţişat şi pupat de către Saverio, căruia trebui să-i întoarcă gestul. Această îmbrăţişare între el şi victima lui l-ar fi delectat, poate, pe Perro într-o altă ocazie, dar acum era prea obosit după două zile de călătorie şi de tensiune nervoasă şi nu dorea nimic mai mult decât să pună capul pe pernă. Dar Saverio avea cu totul alte idei. El se aşează din nou pe pat, îşi scoase ochelarii cu lentile groase şi îşi aţinti către Perro doi ochi albaştri, frumoşi şi pierduţi, cum sunt adesea ochii miopilor. Desconsiderat şi batjocorit de către cei din jur, îmbătat de visurile lui de palingenezã socială, mereu cufundat în cărţi, simţea acum o mare nevoie să i se destăinuie amicului său. Perro, se gândea el, era singura persoană căreia îi putea

vorbi cu totală sinceritate. De altfel, Perro îi inspira lui Saverio o admiraţie nestăvilită şi plină de invidie. Caraghios, entuziast şi confuz, Saverio admira mai ales calmul metodic şi meditativ, atitudinea ironic ceremonioasă a lui Perro în faţa acţiunii. Ca şi cum ar fi executat un dans complicat şi graţios, un menuet, de pildă, iar nu un complot; şi, mai ales, felul în care se concentra să nu încurce paşii de dans. El, credea Saverio despre sine, mult prea emotiv şi pasional, n-ar fi putut ajunge niciodată la o asemenea stăpânire de sine. Bietul de el, după cum se vede, atribuia impasibilitatea lui Perro unui fel de curaj superior; pe când, în realitate, nu era vorba despre altceva decât despre siguranţa şi lipsa de sensibilitate a unui trădător de profesie.

Saverio, după ce acceptase să ia parte la complot, trăia acum o sinceră şi profundă emoţie. Inflamat de iminenţa pericolului pe care-l aştepta înfrigurat, Saverio îşi şlefuise în felul acesta idealurile de tot ceea ce fusese tulbure si pedant în ele, şi acum le regăsea la fel, dar purificate prin suferinţă; era emoţia pură a celui care, în

numele acestor idealuri, arde de nerăbdare să-şi pună în primejdie propria viaţă. Saverio îşi imagina că şi Perro trebuia să simtă în acel moment ceva asemănător; cu acest gând se pornise să-i facă destăinuiri. Acum, odată ce fuseseră luate deciziile fatale, îşi spunea el, ei doi nu mai erau nişte simpli afiliaţi, nişte complotişti, ci erau doi oameni uniţi de aceeaşi soartă, erau ca doi fraţi.

Începu prin a spune că Perro nu trebuia să creadă că lui i-ar fi frică. Pentru că nu numai că nu se temea de nimic, dar îi era recunoscător lui Perro pentru că îi făcuse această onoare la care aspira de atâta vreme. Şi, pentru că tot adusese vorba despre asta şi cum cine ştie când s-ar mai fi putut ivi ocazia de a rămâne singuri, simţea nevoia nu doar să-i comunice profunda lui gratitudine, ci şi să-i explice de ce îi era atât de îndatorat. Dar oare Perro era dispus să-l asculte până la capăt? Perro, cu toate că pica din picioare de somn, îi răspunse că da, era dispus să-l asculte, să continue. Atunci Saverio, luând-o de departe, începu să-i descrie starea lui de spirit din vremea când nu era

încă afiliat în partidul în care astăzi era un militant activ. Pe atunci el era un individ izolat, nespus de singur, rătăcit, chinuit, neputincios, frământat de ranchiună şi confuzie, total lipsit de judecată asupra propriei persoane şi a lumii din jur. Îi lipsea un reper în funcţie de care să judece realitatea, un ghid care să-l ajute să-şi găsească drumul. I se părea că era un paria; şi, cu toate acestea, se simţea din când în când însufleţit de o înflăcărare exaltată şi atunci se credea în stare de lucruri mari; numai dacă i s-ar fi dat ocazia să le ducă la îndeplinire! Simţea mai ales că egoismul nu era suficient; că nu ajungea să fii ceea ce de obicei se cheamă un om cumsecade sau o persoană împăcată cu sine şi cu ceilalţi, pe care nimic altceva n-o preocupă în afara propriilor interese; că nu era posibil, în fine, să trăieşti doar pentru tine însuţi, fără altă motivaţie decât folosul personal. Trebuia, în schimb, să creadă în ceva care să depăşească limitele individuale mizerabile şi sterile, să se supună unui ordin venit de sus. Era nevoie de idealism şi nu de vicleşugurile meschine ale celor

care nu aspiră mai sus decât la a reuşi într-o carieră oarecare.

Dar, pe neaşteptate, din ziua în care îl întâlnise pe Perro, totul se schimbase. Nu mai simţea îndoielile, dezgustul şi resentimentele din trecut; vechile răfuieli cu sine şi cu lumea erau şi ele date uitării. Ca o puternică rafală de vânt care împrăştie norii de pe cer lăsându-l curat şi senin, tot astfel actul de afiliere în partid îi golise sufletul de orice urmă de impuritate. Dacă înainte nu ştiuse ce era acţiunea şi simţise cu fiecare zi care trecea cum se afunda în mocirla nesiguranţei şi a ambiţiilor deşarte, acum era împins înainte de o nevoie irezistibilă; avea senzaţia că în spatele fiecărui cuvânt, al fiecărui act, se afla acum o justificare absolută. Înainte avusese în faţă mai multe căi şi toate i se păruseră la fel una cu alta; acum avea înainte una singură, cea spre care îl îndreptase Perro. Ţinea mai ales să-i explice sentimentul pe care i-l dădea apartenenţa la partid. Un sentiment de dăruire încrezătoare, de siguranţă febrilă, ca şi cum ai fi luat în braţe de un gigant şi acesta te poartă ori

încotro vrea el, iar tu ai încredere în el, deşi nu ştii unde te va duce în cele din urmă. Îşi dăduse seama că toată viaţa aşteptase acest moment: să servească orbeşte şi cu fidelitate absolută, să se mişte urmând directivele unui ordin superior, să creadă într-o idee superioară. Şi care idee ar fi putut fi mai nobilă decât aceea în care credeau amândoi? Lumea era putredă până în străfunduri, iar ei doreau s-o reînnoiască, dar nu într-un mod superficial, ci mergând până la rădăcini, chiar dacă asta ar însemna s-o distrugă şi s-o reconstruiască din temelii. Acum putea în sfârşit înţelege sentimentul primilor creştini care se adunau în catacombe: acea voluptate dulce şi adâncă de a se dărui pentru binele suprem al umanităţii; acel paradox care consistă în a dispreţui tot ceea preţuiesc ceilalţi, de a da valoare la ceea ce este în genere desconsiderat; acea certitudine desăvârşită, în fine, de a fi, o dată pentru totdeauna, în afara oricărei erori posibile. Toate acestea el i le datora lui Perro. Până atunci tăcuse, dar acum, când se angaja într-o acţiune de o asemenea importanţă,

se simţea dator să i-o spună. Pe urmă avea să intre iarăşi în cea mai tăcută supunere, n-avea să fie altceva decât unul dintre numeroşii soldaţi aliniaţi în rândurile partidului lor.

Acest discurs ciudat îl interesă fără voia lui pe Perro. Încercase şi el – îşi amintea acesta din urmă – aproape aceleaşi sentimente pe vremea când, încă tânăr, începuse să lucreze pentru poliţia secretă. Gustase şi el voluptatea de a servi cu devoţiune ireproşabilă şi cu dăruire oarbă. Şi el, la prima misiune oarecum delicată care i se încredinţase, simţise fiorii iniţierii. Pentru Perro, cum se vede, ceea ce conta întâi de toate era actul supunerii şi nu-şi dădea silinţa să facă diferenţa între binele suprem al umanităţii în care credea Saverio şi eficienţa poliţiei căreia el i se dăruia cu atâta zel. Urmându-şi firul gândurilor, Perro sfârşi prin a-şi spune că, prin înclinaţiile pe care le arăta, Saverio ar fi putut fi un agent secret excelent. Păcat că-şi irosise atâtea însuşiri lăudabile în a fi revoluţionar. Oricum, soarta îi era pecetluită şi nu se mai putea face nimic.

Între timp, Saverio îşi ascunsese din nou ochii umezi în spatele ochelarilor, retrăgându-se în sine după această efuziune sentimentală. Întrebă la ce oră trebuia să se prezinte la vila Gorina pentru a îmbrăca livreaua de valet; Perro îi răspunse, căscând, că urmau să ajungă acolo devreme, în dimineaţa următoare. Lui i-ar fi fost de mare folos dacă ar rămâne acolo peste noapte: oare Saverio ar fi putut să-i pregătească un culcuş? Saverio nu-şi putea crede urechilor că îi făcea cinstea să-i fie oaspete; îi oferi propriul pat, el s-ar fi descurcat foarte bine şi altfel. Dar Perro se apără, patul lui Saverio nu-l atrăgea prea tare, cu acele aşternuturi de un alb îndoielnic, încă răvăşite din noaptea precedentă. Şi insistă ca Saverio să-i facă rost de o pătură şi de câteva perne. Înainte să apuce să-i răspundă, Saverio ieşi din cameră pentru a căuta lucrurile cerute.

Dacă Saverio ar fi fost mai puţin tulburat din pricina entuziasmului, ar fi văzut, în timp ce ieşea din cameră, că cineva se afla chiar acolo, în spatele uşii, trăgând cu urechea prin obloanele întredeschise ale

ferestrei. Era Sebastiano, fratele vitreg al lui Saverio, căruia prezenţa lui Perro, pe care nu-l mai văzuse până atunci, îi trezise o vie curiozitate. Pentru Sebastiano, Saverio era un fel de monstru bâlbâit şi prăpădit, iar Perro, aşa de înalt şi de zvelt, era tovarăşul cel mai surprinzător pe care ţi l-ai fi putut imagina lângă Saverio. Atât, şi fusese de ajuns pentru ca Sebastiano să-i urmeze pe cei doi pentru a-i spiona prin fereastra întredeschisă a încăperii.

Dialogul din camera lui Saverio îl uluise peste măsură pe Sebastiano., Aşa deci", se gândi el şi îi veni în minte un calambur involuntar: „Cine şi-ar fi putut imagina una ca asta? Credeam că am în casă o brută şi, când colo, dau peste Brutus..."

Sebastiano aşteptă ca Saverio să revină cu păturile şi pernele. Pe urmă, văzând că cei doi se pregăteau de culcare şi că prin urmare nu mai avea ce spiona, se întoarse la vilă.

Îşi lăsă şapca şi cravaşa (lui Sebastiano îi plăcea foarte mult să călărească şi, cum nu avea cai, se mulţumea să umble îmbrăcat în costum de călărie) pe un fotoliu de răchită care în vestibul ţinea

locul mobilierului vândut între timp şi urcă la etaj pe o scară şi ea cu totul goală şi mizeră.

Pentru a ajunge în dormitorul situat într-un colţ la etajul al doilea, Sebastiano trebuia să treacă prin două sau trei camere printre care şi un vast salon, cândva pline de mobilă, dar acum complet goale. Sebastiano trecu prin aceste încăperi pe întuneric, deşi nu lipseau becurile atârnate de firele care în trecut iluminaseră strălucitoare lampadare de cristal de Boemia. Dobândise această stăpânire de sine în copilărie, când, pentru a-i dovedi mamei sale că nu se temea de întuneric, se obişnuise să străbată toată casa fără să aprindă luminile şi, lucru cu atât mai dificil în acea aglomerare de mobile vechi, fără să se lovească de ele. Naiv, Sebastiano, care se credea altfel decât ceilalţi, ajunsese să perceapă această neobişnuită deprindere ca pe o însuşire a sa cu totul specială: era cât se poate de convins că putea vedea pe întuneric, asemenea pisicilor.

Dar mersul pe întuneric îl scutea mai ales de vederea acelei sărăcii pe care

vânzarea mobilei o adusese în casă. Ba chiar îi dădea senzaţia că nu se întâmplase nimic, că vila era mobilată, că mama lui era încă în viaţă, iar el era tot copil. În copilărie, de fiecare dată când ieşea noaptea din camera lui, Sebastiano trebuia să străbată, în afară de salonul cel mare şi de alte două încăperi mai mici, un alt dormitor destul de sobru în care, sub un baldachin sprijinit de patru coloane, dormea mama lui. Micul Sebastiano, alergând cu picioarele goale pe pardoseala rece ca gheaţa, în bezna adâncă din acea ultimă încăpere inundată de prezenţa şi de respiraţia mamei adormite, spunea „noapte bună, mamă”, cu o voce tremurătoare şi înfiorată. Dar vorbea încet, să n-o trezească. Pe urmă se furişa în camera lui şi intra zgribulit sub plapumă. Acum, mama lui era moartă, mobilele, până şi patul cu baldachin, ajunseseră la vechituri, dar Sebastiano continua să se comporte la fel ca atunci când era copil. Străbătea în vârful picioarelor salonul, gândindu-se: „Trebuie să fiu atent la console... la pianul cu coadă... şi apoi la divanul roşu”, intra abia

ţinându-şi răsuflarea în camera mamei, îi ura cu voce abia auzită noapte bună şi pe urmă, în mare grabă şi întotdeauna pe întuneric, mergea să se schimbe în odaia lui de culcare.

Sebastiano rămăsese la vârsta adolescenţei. Îi plăcea să se joace şi să se prefacă în faţa lui însuşi că ar fi o persoană întru totul diferită de ceea ce era el în realitate. Temându-se de plictiseală mai mult decât de orice altceva, şi între toate cele care ar putea-o provoca de pedanterie mai grozav decât de restul, îşi imagina bucuros că viaţa era un fel de aventură în care nimic din ceea ce se întâmpla nu era ireparabil sau definitiv. De aceea prefera să-şi imagineze, pregătindu-se de culcare şi urându-i noapte bună, că mama, moartă pe vremea când era tânără şi frumoasă, era încă în viaţă. Sebastiano nu se dusese nici măcar o dată la cimitirul unde mama lui fusese îngropată în cavoul familiei. În acelaşi mod în care ar fi vrut să ignore moartea mamei, Sebastiano nu părea să dea crezare ruinei averii de familie. Această atitudine îi îngăduia să nu se

gândească niciodată la asta şi să se comporte ca şi cum falimentul nu avusese niciodată loc.

În noaptea aceea, după ce îi ură mamei, ca de obicei, somn uşor, Sebastiano, în loc să se dezbrace, se aşeză îmbrăcat pe marginea patului, în lumina albă a lunii, care intra prin ferestrele fără perdele.

„Iată-mă vârât într-o încurcătură de toată frumuseţea”, începu să-şi spună, „am descoperit un complot... şi, ceea ce e şi mai îngrijorător, un complot care are toate şansele să aibă sorţi de izbândă...”

Încurcătura în care nimerise Sebastiano era aceasta: el era îndrăgostit de Fausta Sanchez, femeia pentru care Tereso îşi călcase pe inimă şi acceptase să vină la petrecere. Şi credea că şi Fausta îi împărtăşea sentimentele. Dar pentru ea, în schimb, povestea de iubire cu Sebastiano nu era mai mult decât o aventură trecătoare, şi acum, de teamă ca legătura dintre ei să nu fie un obstacol în calea planurilor sale ambiţioase, inventase o întreagă poveste pentru a scăpa de el. Îi spusese că avea un frate pe nume Manuele (ceea ce era adevărat) care

fusese închis din motive politice (aici minţea). Că Tereso ceruse în schimbul punerii în libertate a lui Manuele ca ea să-i cedeze. Că ea se vedea constrânsă să accepte aceste condiţii dureroase. Că, în consecinţă, legătura dintre ei, bazată pe principii mult prea înalte pentru a ajunge la astfel de compromisuri, trebuia să înceteze. Sebastiano, firește, crezuse fiecare cuvinţel al acestei născociri. Şi intenţiona, la rândul său, să-l elibereze pe Manuele şi, în acelaşi timp, s-o împiedice pe Fausta să plătească această eliberare punându-se la bunul plac al generalului.

S-ar putea crede că Sebastiano, pentru a-şi atinge acest scop, nu trebuia să facă altceva decât să lase ca acel complot să-şi urmeze cursul. Odată ucis Tereso, Manuele ar fi ieşit din închisoare şi nimic nu l-ar fi putut împiedica pe Sebastiano să trăiască liniştit alături de Fausta lui.

Dar, întâi de toate, exista riscul ca Fausta să piară sub dărâmăturile exploziei de la vilă şi apoi ca Tereso să fie ucis după, şi nu înainte de a o fi avut pe Fausta pentru el.

Pe de altă parte, Sebastiano, care nu

vedea cu ochi buni entuziasmul fratelui său vitreg, avea atâta noblețe de caracter încât să nu devină complice, pentru o simplă reglare de conturi, la un asemenea delict. Ba mai mult, el nu dorea deloc ca Tereso să moară.

Sebastiano, în afara momentelor petrecute cu Fausta, cădea într-un plictis blazat, apăsător. Această stare era provocată de un scepticism total cu privire la soarta omenirii şi la aceea a ţării în care trăia.

Sebastiano era lipsit de experienţă în ceea ce priveşte politica. Dar făcea parte dintr-o generaţie care, cu o resemnare impasibilă înnăscută, şi din pricina recentelor mişcări pline de violenţă, nu credea în nimic. Nici în stat, nici în revoluţie, nici în libertate, nici în autoritate. Marea majoritate a tinerilor de vârsta lui Sebastiano nu doreau altceva decât să se afirme în carieră, fără scrupule şi fără iluzii. Dar existau cazuri, şi Sebastiano era unul dintre ele, când scepticismul îi purta spre căile visului, ale blazării, ale inerţiei şi diletantismului.

Sebastiano ar fi putut să-şi dea seama că

guvernul lui Tereso era din multe puncte de vedere arbitrar şi bazat pe exercitarea exclusivă a forţei. Dar ideea unui guvern format din oameni de teapa lui Saverio îl umplea pur şi simplu de oroare. Tereso, cel puţin, se gândea el, era un bun călăreţ. Judecându-l la modul acesta, Sebastiano dădea ascultare glasului bunului-gust, pe care îl credea infailibil în orice raţionament. Pentru el, care era cât se poate de serios în frivolitatea lui, nu exista crimă mai mare decât aceea de a fi lipsit de eleganţă; după cum credea că cea mai mare dovadă de lipsă de eleganţă ar sta în faptul de a crede în ceva. Or, Saverio era urât, diform, prost îmbrăcat şi, pe deasupra, mai şi credea în mult prea multe lucruri. Atât şi era de ajuns pentru ca Sebastiano să-l prefere pe Tereso lui Saverio şi oamenilor de teapa lui.

Pentru Sebastiano, scepticismul nu era numai un mod de gândire, ci, într-un anumit sens, aproape o datorie. Îşi spunea că, aşa cum corpul trebuie golit în fiecare zi pentru a nu se intoxica, tot astfel şi sufletul trebuie ferit de greutatea onctuoasă a credinţelor. Sebastiano ura

credinţa pentru că intuia în ea o slăbiciune camuflată în chip de forţă. Adevărata forţă, se gândea el, trebuia să fie cu totul neîncrezătoare, dar elegantă şi radioasă în gesturi ca un adevărat exerciţiu de dans.

Sebastiano ura de moarte masele pe seama cărora punea imbecilitatea fără limite care provocase blazarea teribilă a acelor vremuri. Generalul fusese, în opinia lui, mult prea tolerant cu masele populare. Ceea ce s-ar fi întâmplat, pe urmă, cu guvernele de genul celui pe care Saverio ar fi vrut să-l instaureze, Sebastiano nici nu voia să-şi imagineze. În eventualitatea în care ar fi reuşit, atunci gloatele, în toată prostia lor fanatică, s-ar fi înstăpânit peste toate. La acest gând Sebastiano se simţi ispitit să iasă pe uşă şi să alerge la poliţie pentru a denunţa complotul.

Dar, dincolo de repulsia pentru orice formă de delaţiune, ceea ce îl reţinu fu şi o altă motivaţie, de data aceasta personală şi interesată. Deşi era clar că prefera un singur Tereso în loc de o sută de Saverio, nu putea uita totuşi că Tereso

stătea în calea propriei sale iubiri. Şi că Fausta era dispusă să cedeze şantajului pentru a-şi salva fratele.

„Trebuie să împuşc mai mulţi iepuri deodată”, se gândi Sebastiano. „Să împiedic complotul şi în acelaşi timp să împiedic această ticăloşie: Fausta în braţele lui Tereso. Pe de altă parte, ca să opresc complotul nu pot recurge la denunţare, care e un act josnic şi infam. Şi trebuie să-l împiedic numai pe jumătate, altfel nu pot să mă folosesc de el ca de un mijloc pentru a-l convinge pe Tereso să renunţe la Fausta”.

Ajuns în acest punct al reflecţiei, Sebastiano se lăsă cuprins de delectare. El rămăsese, aşa cum am văzut, la vârsta adolescenţei. Şi tot ceea ce era aventură şi joc îl atrăgea peste măsură.

„Trebuie să împac şi capra şi varza”, continuă el. „Nu e uşor; niciodată n-a fost uşor să faci una ca asta. Şi am, de fapt, foarte puţin timp la dispoziţie. Mâine seară va avea loc balul dat de Gorina. Petrecerea unde, dacă eu nu acţionez, Tereso va fi ucis, dar nu înainte ca Fausta să-şi fi sacrificat inutil onoarea pentru a-şi

salva fratele”.

„Trebuie să împiedic uciderea lui Tereso. Dar să împiedic acest lucru: l. fără să denunţ; 2. astfel încât Tereso să-l elibereze pe Manuele şi fără a se atinge de Fausta; 3. fără ca Saverio să aibă de suferit.”

Sebastiano simţea că soluţia trebuie găsită ca în orice problemă pe care ţi-o pui în mod raţional; numai că nu reuşea s-o găsească. Nu era vorba de o soluţie aproximativă, a cărei reuşită s-ar fi datorat întâmplării şi norocului, ci de o chestiune precisă, geometrică. Doi cu doi trebuie să facă patru, îşi spuse Sebastiano, altfel Manuele rămânea în închisoare, iar Fausta era pierdută.

Reflectă multă vreme, aşezat pe pat, cu coatele pe genunchi şi cu capul în mâini. Într-un final se lovi cu palma peste frunte întrebându-se cu voce tare cum de ideea nu-i venise în cap mai devreme.

Sebastiano pricepuse foarte clar că exista un singur mijloc pentru a zădărnici complotul, fără să recurgă la denunţ şi care în acelaşi timp să-i permită să ajungă până la Tereso, să-i smulgă graţierea lui

Manuele şi s-o elibereze astfel pe Fausta de şantaj. Soluţia era să ia parte el însuşi la complot.

În felul acesta s-ar fi putut înfăţişa la Tereso pentru a-i pune propriile lui condiţii în timp ce, cum s-ar spune, fitilul bombei era pe punctul de a exploda. Dacă Tereso accepta, el s-ar fi limitat la a tăia fitilul, fără a divulga numele complicilor săi. Dacă nu accepta, Sebastiano, care nu avea alt scop în viaţă decât iubirea pentru Fausta, era dispus să moară împreună cu iubita lui şi cu generalul.

Lui Sebastiano îi plăcu planul fiindcă era îndrăzneţ şi aproape imposibil. În spatele frivolităţii de care dădea dovadă, Sebastiano căzuse pradă disperării. I se părea infinit de dulce ideea de a muri împreună cu Fausta. Pe lângă această voluptate, toate celelalte riscuri păreau demne de dispreţ. Pe de altă parte, o voce din interior îi amintea că generalul sortit morţii de cele mai multe ori se salvează şi iese învingător. Această dorinţă profundă şi desperată de a muri împreună cu Fausta l-ar fi determinat, poate, să-l convingă pe Tereso şi în felul acesta să se

salveze pe sine şi s-o salveze pe Fausta.

Sebastiano se ridică din pat, străbătu primul etaj pe întuneric, coborî la parter şi ieşi în piaţeta din faţa vilei. Lumina lunii, în care se întindeau umbrele lungi, împietrite ale vârfurilor zigzagate de copaci, părea să micşoreze întinderea grădinii. Era o noapte liniştită, plăcută, fără vânt. La auzul paşilor stăpânului care scârţâiau pe pietrişul de pe alee, căţeaua Ludra îi ieşi în întâmpinare, chelălăind şi gudurându-se pe lângă el. Dar Sebastiano o mângâie, potolind-o. Nu voia să-i trezească încă pe cei doi prieteni care dormeau.

Sebastiano străbătu aleea şi, împingând căţeaua înapoi în grădină, ieşi pe poartă. Poteca strălucea sub razele lunii. Sebastiano o luă pe cărare şi merse o bună bucată de drum, dar, înainte de ajunge pe şoseaua principală, o luă la stânga pe un drum lateral. Trecu printr-o pădurice şi traversă un podeţ deasupra unei văi adânci. Dincolo de podeţ, poteca îşi făcea loc între pădure şi un zid înalt acoperit de verdeaţă. Acesta era zidul care înconjura marele parc al Gorinei.

Sebastiano putea parcurge drumul cu ochii închişi. De mai bine de două săptămâni trecea pe aici în fiecare noapte, la aceeaşi oră, pentru a se duce la iubita lui.

Şi în noaptea aceea fusese, ca de obicei, la întâlnire. Dar se înţeleseseră că, de fiecare dată când Sebastiano, dintr-un motiv oarecare, ar fi vrut s-o revadă pe Fausta, se putea întoarce înapoi, anunţându-şi prezenţa printr-un fluierat anume. Şi atunci ea ar fi coborât în parc.

În seara aceea Sebastiano plecase de la Fausta după o ceartă violentă, la finele căreia hotărâseră de comun acord că era ultima oară când se mai vedeau. Într-adevăr, Fausta declarase că, pentru a-şi salva fratele, va accepta condiţiile puse de Tereso. Sebastiano, care l-ar fi sacrificat bucuros pe Manuele, pe care nu-l cunoştea, văzând cât de zadarnice erau protestele lui, cât şi tentativele de a o convinge, îi răspunsese că, dacă aşa stăteau lucrurile, el prefera să n-o mai vadă niciodată. Era, în fond, ceea ce îşi dorea Fausta, care, cum am văzut, se temea că legătura ei cu Sebastiano s-ar fi

putut pune în calea mult râvnitului ei viitor de concubină a generalului.

Se îmbrăţişaseră astfel pentru ultima oară, Sebastiano cu inima sfâşiată şi cu ochii în lacrimi, în vreme ce Fausta, prefăcându-se, se arăta nu mai puţin îndurerată, şi, în lipsa lacrimilor care nu pot fi simulate, spunea că nu-şi dorea decât să moară după ce fratele ei va fi obţinut eliberarea.

Despărţirea îl lăsase pe Sebastiano într-o profundă deznădejde. Virtutea nu exista sau, când exista, era neputincioasă: de acest lucru, în scepticismul lui, era convins. Dar credea, crezuse mereu, în noroc. Şi acum, până şi norocul îi întorsese spatele. În faţă nu vedea decât o viaţă mizeră, plină de amintiri ireparabile, departe de femeia pe care o iubea şi pe care o ştia compromisă. Iar dacă Fausta s-ar fi sinucis într-adevăr, aşa cum amenința că va face, atunci se hotărâse, cu convingere, că-şi va pune şi el capăt zilelor.

Dar norocul în care Sebastiano credea şi care întotdeauna îl salvase în cele mai grele momente ale vieţii lui, îi surâsese

din nou, prieteneşte, odată cu secretul răsuflat prin fereastra anexei. Alerga acum să-i spună Faustei că-şi regăsise protectorul.

După ce urmă pentru o vreme poteca pe lângă zidul de împrejmuire, Sebastiano ajunse la una dintre numeroasele intrări în parc. Această poartă nu era niciodată folosită şi o mulţime de glicine o înfundaseră în totalitate cu frunzele lor.

În fiecare noapte, Sebastiano, prinzându-se de vlăstarele de glicină încolăcite în jurul gratiilor, sărea peste poartă.

Odată intrat în parc, Sebastiano se îndreptă, pe o cărare cu pietriş alb, de-a lungul unui desiş întunecat asemenea unui fel de zid, care, în lumina palidă a lunii, se desluşea într-o sumedenie de arbuşti ornamentali de merişor, neverosimil de mari şi de deşi, tăiaţi în blocuri pătrate şi aliniaţi unul lângă altul, urmând şerpuirea unei cărări. De cealaltă parte, alţi arbuşti înconjurau pajiştea întinsă, în pantă, care se deschidea largă în faţa vilei. Strecurându-se printre două blocuri compacte de arbuşti de merişor,

Sebastiano ieşi pe pajişte. Luna scălda în lumină întreg cuprinsul pajiştii, poleind în scânteieri de argint iarba umedă de roua nopţii. De cealaltă parte se ridica un alt desiş, ca un zid înalt şi întunecat. Pajiştea se desfăşura ca un imens covor buclat deasupra unei coline în povârniş. În vârful colinei se înălţa vila Gorinei, de culoare roşiatică, cu cele patru rânduri de etaje şi cu patruzeci de ferestre, semănând, prin simetria şi simplitatea construcţiei, cu o fabrică militară. De partea cealaltă a pajiştii, în josul pantei, se vedeau licărind în lumina lunii apele neguroase ale unui lac artificial. Ridicându-şi ochii spre vilă, Sebastiano văzu că puţine erau ferestrele luminate. Între acestea era şi fereastra Faustei.

O cunoscuse pe Fausta din întâmplare, într-una din zilele acelei veri, când, în timpul unei plimbări, ea se rătăcise şi urcase până la casa lui pentru a cere lămuriri cu privire la drum. Sebastiano, cu îndrăzneala buimacă şi fericită a unui bărbat de douăzeci de ani care, fără să aibă până atunci vreo aventură, se teme cel mai tare de a nu părea timid, o

prinsese pe Fausta de talie chiar în momentul în care aceasta, odată primite informaţiile de care avea nevoie, cu mişcări încete şi parcă fără tragere de inimă, se îndrepta spre poartă. Sebastiano se aşteptase să primească o palmă sau cel puţin să fie refuzat, însă dintr-odată se trezise că femeia îi căzuse în braţe, cu ochii palizi şi rătăciţi, cu buzele întredeschise.

Atunci descoperise Sebastiano tot răul pe care i-l făcuse tatăl său vânzând mobilele din casă: pentru o clipă, în timp ce-o strângea în braţe pe frumoasa femeie, nu avea habar unde s-o aşeze. Apoi îşi adusese aminte că într-un colţ dintr-unul dintre saloanele goale de la parter, unicul argat care îi mai rămăsese depozitase acolo nişte saci cu făină; o duse pe Fausta în salonaşul acela, care dădea în vestibulul unde o primise mai devreme, ca un leu tânăr care îşi târăşte victima încă vie în vizuină pentru a o devora după bunu-i plac. O aşezase pe Fausta deasupra sacilor, în camera întunecată care mirosea a grâu. Se temea ca această improvizaţie, dezvăluindu-i

sărăcia, să nu precipite sfârşitul aventurii. Dar Sebastiano nu ştia că era frumos, aşa blond, cu ochii negri şi cu pielea catifelată la atingere; nici nu-şi putea da seama cât de atrăgătoare erau în ochii tinerei femei această violenţă şi acei saci pe care o sprijinise.

Din ziua aceea se văzuseră noapte de noapte în parc. Sebastiano se îndrăgostise nebuneşte de Fausta şi credea că şi ea nutrea pentru el aceleaşi sentimente. Dacă ar fi fost mai puţin înflăcărat, şi-ar fi dat seama că însuşi felul uşuratic în care ea îi cedase trăda un caracter cu mult diferit de ceea ce el îşi imagina. Dar Sebastiano avea vârsta aceea când lascivitatea poate fi luată drept dăruire drăgăstoasă, iar femeia desfrânată pare a fi un înger.

Sebastiano nu era nici nobil, nici bogat, nici om de lume, nici cunoscut. Un orgoliu tainic, de care nici el nu era pe deplin conştient, alimenta în mare parte această stare de îndrăgostire pătimaşă, ştiindu-se amantul unei femei atât de curtate, pentru care rivaliza cu însuşi omul cel mai puternic al starului. Sebastiano se delecta

la gândul că nimeni nu ştia de iubirea lor şi că erau cu toţii cât se poate de departe de a-şi imagina că tocmai el, tânărul solitar şi dezmoştenit, putea fi stăpânul acelei femei atât de pretenţioase şi de atrăgătoare. Se insinua în sentimentele lui un oarecare gust al jocului şi comediei. Uneori, Sebastiano se complăcea în rolul de îndrăgostit mai mult decât îl trăia în realitate.

Nu-şi dădea seama că, în ochii Faustei, el nu era mai mult decât o atracţie nouă, insolită, în stare să trezească nişte simţuri veştejite, obosite. Fausta colecţiona relaţii de dragoste şi era convinsă de a le fi avut pe toate, cu excepţia iubirii romantice. Tânărul sărac care locuia alături de vila somptuoasă, plimbările sub clar de lună, ascunzişurile, secretele, jurămintele, cuvintele pasionale, toate acestea erau noi pentru Fausta, obişnuită cum era cu amorurile ilicite, trecătoare şi animalice. Dar, în acelaşi timp, iubirea lui Sebastiano, tocmai fiindcă era romantică, iubire adevărată adică, îi inspira teamă. Fausta nu voia niciun fel de obligaţii; pasiunea lui Tereso apăruse la momentul

potrivit. Pentru că, astfel, ea ar fi putut să se descotorosească de Sebastiano, să devină amanta lui Tereso şi să-i obţină fratelui său, Manuele, unele avantaje profitabile la care el aspirase ani de-a rândul. În fond, în povestea pe care Fausta o născocise, era destul de mult adevăr care să adauge comportamentului ei o tentă de sinceritate. Dar ea îşi jurase să nu se mai lase niciodată prinsă în mrejele unei legături amoroase de genul celei pe care o avusese cu Sebastiano. Erau prea multe primejdii într-o astfel de relaţie, iar faptul de a-i rămâne fidelă era unul dintre ele.

Sebastiano era aşa de cufundat în gânduri, încât nu i se părea că merge, ci, mai degrabă, că pluteşte lin peste iarba umedă, în vreme ce urca pajiştea imensă, îndreptându-se spre vilă. Splendoarea discretă, vie, a lunii, care se infiltra prin desimile de arbuşti ornamentali, îi insufla o exaltare fierbinte, nebunească. Îşi închipuia cum avea să o înştiinţeze pe Fausta despre secretul lui şi cum, împreună cu ea, avea să elaboreze un complot minuscul şi personal în interiorul

complotului pus la cale de Saverio. În cadrul conspiraţiei politice – o conjuraţie a iubirii. Sebastiano se simţea în stare să-l omoare el însuşi pe Tereso, din gelozia pe care i-o stârnea rivalitatea dintre ei. Pe urmă, fie ar fi fugit cu Fausta, fie ar fi murit împreună cu ea. Judecând astfel, Sebastiano nu realiza că era nebun de-a binelea, că era departe de orice realitate; în plină fantasmagorie, şi totuşi în plină acţiune.

Ajuns în dreptul vilei, se sprijini de perete şi, pentru o clipă, buimac, privi pajiştea care i se deschidea în faţă. Îi ajunse la urechi un fâsâit uşor şi, coborându-şi privirea înspre esplanadă, zări nişte broaşte dolofane care săreau de colo-colo prin iarbă şi pe bordura de asfalt. Broaştele săltau instinctiv, cu cele patru picioare care nicicum nu se puneau de acord, cu capul înainte, sprijinindu-se după fiecare salt pe burţile albicioase, obeze, urmate la distanţă de umbrele bondoace. Sebastiano se aplecă şi prinse o broască, corpolentă şi grea, de labele din spate, chiar în clipa când îşi lua avânt să sară. Broasca începu să se zbată

spânzurând în aer şi rămase nemişcată, prefăcându-se moartă, dar cu ochii vii, bulbucaţi. Sebastiano o apucă de spate cu cealaltă mână, ca pe un rac. Şi broasca prinse a înota în aer cu cele patru picioare. Printre băşicile şi negii care îi acopereau ţeasta teşită, ochii broaştei semănau cu două excrescenţe de sticlă umflate până la refuz, ca două bule de săpun, în vreme ce burta alburie i se contracta convulsiv.

Cu broasca în mână, Sebastiano, ajuns sub fereastra de la camera Faustei, schiţă un fluierat abia auzit, dureros; un fluierat de vânător. Aproape instantaneu, o umbră apăru la fereastră, în spatele storurilor întredeschise, şi ieşi o mână care îi făcu semn să aştepte.

Sebastiano nu aşteptă prea mult. Peste puţin timp, una dintre uşile cu geam de la parter se deschise încet, apoi se ridică o jaluzea, pe urmă alta şi, în prag, apăru Fausta. Era îmbrăcată într-o rochie lungă, decoltată, de mătase neagră, cu fireturi argintate, care străluceau în lumina lunii, la fel ca inelele cu diamante ce îi împodobeau degetele mâinii întinse să

deschidă jaluzeaua.

Fausta avea o faţă oacheşă, băieţească. Un puf abia perceptibil, asemenea perişorului care răsare pe obrazul băieţilor încă impuberi, îi îndulcea conturul feţei rotunde. Dar ochii ei negri şi mari, ciudat de opaci şi de lipsiţi de lumină, aproape orbi, s-ar putea crede, erau aceia ai unei femei care pierduse orice urmă de inocenţă, aşa cum şi era, iar sprâncenele subţiri, ridicate într-un arc curb, asemenea acelora pe care şi le desenează actorii când interpretează rolul lui Mefisto, aduceau un plus de cruzime şi neînduplecare acelei inexpresivităţi lipsite de viaţă. Fausta avea un nas îngust, senzual, rotunjit, gura mică, cu buzele strânse, cărnoase, care la cel mai mic surâs dezveleau caninii albi şi ascuţiţi, şi un maxilar mare şi rotund, ca de pisică. Avea părul tăiat foarte scurt, ca un băiat; dar tunsura inegală, cu părul care îi creştea în dezordine, avea o tentă feminină şi semăna mai degrabă cu o pieptănătură patetică şi forţată. Era mlădioasă şi subţire şi părea aproape arsă de soare, cu pielea ei de culoarea

castanei. Toată gingăşia membrelor ei uscate părea să se fi refugiat în sânii grei şi rotunzi, cu un volum delicat şi atrăgător, semn unic al feminităţii în acel corp masculin, care amintea violent celui care o privea că era totuşi vorba de o femeie; şi care, prin contrast, era mai femeie decât altele. Fausta părea să fie conştientă de acest lucru, fiindcă îşi purta podoaba cu un fel de ostentaţie vanitoasă, trăgându-şi umerii şi capul în spate şi păşind cu pieptul şi pântecele înainte.

Coborâse fără prea multă tragere de inimă. Se temea ca nu cumva Sebastiano să se fi căit pentru intransigenţa de mai devreme şi să se fi întors pentru a o înştiinţa că va continua să o iubească în ciuda faptului că avea să fie a lui Tereso. Fausta ştia, din experienţă, că, uneori, iubirea, pe bună dreptate numită oarbă, se pretează la cele mai îngrozitoare umilinţe, la cele mai abjecte compromisuri, pentru a nu-şi scăpa prada. „De data asta”, îşi spusese ea în timp ce cobora la parter, „îi voi spune adevărul şi mă va lăsa în sfârşit în pace”. La un asemenea gând, Fausta se simţea

însufleţită de aceeaşi înverşunare crudă a gospodinei care, văzând zbaterea puiului căruia i-a sucit gâtul, decide să-i dea lovitura de graţie printr-o straşnică înjunghiere de cuţit.

Astfel apăru în prag, cu chipul nelinişti şi întunecat, cu ochii duşmănoşi sub sprâncenele încruntate. Sebastiano, cât se poate de încântat că găsise firul care să-l scoată din labirintul în care intrase, era într-o dispoziţie jucăuşă şi deloc grăbit să înfrunte problema neplăcută a relaţiilor lor viitoare. Aşa că îi arătă broasca pe care o apucase de spinare, spunându-i că, pe drumul de întoarcere spre casă, arătarea îl oprise în loc şi îl rugase să-l însoţească la frumoasa Fausta, despre care broaştele nu mai conteneau să vorbească. Această bizarerie îi plăcu Faustei, care se aştepta la o scenă de gelozie, şi, fără să demonstreze vreo clipă obişnuita repulsie pe care femeile o au faţă de aceste amfibii pline de negi, îşi întinse mâna subţire şi brună pe care strălucea un inel cu diamant, şi, cu vârful unghiei rubinii, zgândări gura închisă a broaştei.

— Vrea să-ţi dea o sărutare, spuse Sebastiano, exaltat şi inventiv.

— O sărutare, repetă ea ridicându-şi amuzată sprâncenele, unde vrea să-mi dea o sărutare?

— Aici, răspunse Sebastiano indicând o urechiuşă pe jumătate ascunsă de părul ei negru. Fausta avea urechi mici şi perfecte, pe care Sebastiano, în timpul întâlnirilor lor amoroase, nu se mai sătura să le admire.

Era îndrăzneaţă broasca, replică Fausta, care devenise curioasă; şi, aţâţată de acea senzaţie monstruoasă, întrebă, prudentă, dacă gura broaştei muşca sau era veninoasă. După ce fu liniştită că nu avea de ce să se teamă, îşi aruncă ţigara pe care o ţinea între degete şi, dându-şi la o parte cu gesturi languroase părul scurt, îşi descoperi urechea mică şi rotundă, de care Sebastiano apropie gura broaştei.

— Îmi şopteşte ceva, îmi vorbeşte, exclamă ea după un moment, cu un râs strident; într-adevăr, broasca îşi strâmbase gura ca şi cum ar fi vrut să murmure ceva. Dar broasca îi sărutase şi lobul urechii, adăugă ea, şi avusese o

stranie senzaţie, pentru că avea buzele reci şi cristaline, ca ale nopţii. Sebastiano se aplecă şi a puse pe iarbă, sfătuindu-o să meargă să-şi înştiinţeze tovarăşii despre extraordinara sa păţanie. Şi, ridicându-se, o întrebă pe Fausta ce anume îi spusese broasca.

— Că trebuie să ne despărţim, răspunse ea, privindu-l cu seriozitate.

Dar intermezzo-ul cu broasca fusese de ajuns pentru ca Sebastiano să-şi domolească exaltarea şi să se răzgândească. Fausta îl iubea, asta era adevărat; dar faptul că, pentru a-şi salva fratele, se resemnase la a accepta şantajul lui Tereso, nu demonstra prea mare tărie de caracter. O astfel de fiinţă nu putea avea stofă de conspiratoare. Aşa că brusc i se păru că ar face mai bine dacă nu i-ar spune nimic, acţionând fără ca ea să ştie. Astfel, încă o dată, norocul îi venea în ajutor lui Sebastiano. Pentru că, dacă Fausta ar fi aflat despre complot, ea nu ar fi ezitat să-i denunţe pe toţi, fără să facă vreo excepţie, nici măcar în ceea ce îl privea. Ba chiar pe el l-ar fi denunţat primul, mulţumită că se poate descotorosi

de el şi că în felul acesta poate apărea într-o lumină favorabilă în ochii lui Tereso. Convinsă fiind că acţionând în acest mod îl apăra nu numai pe Tereso, ci punea la adăpost propriile planuri şi viitorul lui Manuele.

Ca atare, după ce se întorsese înapoi şi o îndemnase şi pe ea să coboare în parc, Sebastiano nu mai avea ce să-i spună Faustei. Însă cuvintele pe care Fausta le pusese în gura broaştei i se implântaseră în suflet ca un pumnal. Şi îi răspunse la rândul său, cu tristeţe, întrebând-o dacă într-adevăr se temea atât de tare pe cât arăta ca relaţia lor să continue. De altfel, adăugă el, nu avea de ce să-i fie frică, el venise înapoi numai pentru a-i spune un ultim şi definitiv adio. Liniştită acum, Fausta râse şi îi întinse buzele pentru un sărut.

— Atunci e totul pecetluit, nu-i aşa? întrebă Sebastiano, timid, după ce îi răspunse şi el cu un sărut. Încă mai spera ca Fausta să-şi sacrifice fratele de dragul lui, nu atât pentru că acest sacrificiu i s-ar fi părut necesar, cât pentru că ar fi văzut în el o dovadă că Fausta îl iubea. Dar

Fausta, bucuroasă să-i arate încă o dată cât de inevitabilă era despărţirea lor, îi răspunse că nu se mai putea face nimic. Era mai bine să nu insiste, să nu îngreuneze şi mai tare ultimele momente în care mai erau împreună. Dacă voia să-şi salveze fratele, trebuia să se supună. Era odios numai să te gândeşti la asta, darămite să şi faci aşa ceva; dar ea nu avea altă ieşire. Fausta vorbea pe un ton elegiac, precum cineva care nu spre un alt amor şi-ar fi îndreptat paşii, ci spre moarte.

— Dar mâine ne vom putea vedea, poate în timpul zilei, pentru ultima oară? o întrebă Sebastiano.

Şi, deşi ştia că era pură prefăcătorie, ochii i se umplură pe dată de lacrimi.

— Nu cred, răspunse Fausta, dulce, dar fermă. Sebastiano o iubea pe Fausta cu atâta înflăcărare încât, deşi ştia că nu era ultima oară când o mai vedea, el trăia aceleaşi sentimente ca şi cum şi-ar fi luat un rămas-bun definitiv. Amărăciune şi tandreţe deopotrivă; şi în acelaşi timp era însufleţit de o nesăţioasă, teribilă dorinţă de a o sorbi din priviri, de a-şi fixa bine în

minte făptura aceea atât de mult iubită. Aşadar, despărţirea dură mult. Sebastiano nu se mai sătura să-i acopere de sărutări buzele, gâtul, ochii, şi Fausta încuviinţa aceasta disperată aviditate ca o ultimă desfătare a acestei iubiri care îi dăruise deja atâtea delicii. De mai multe ori Sebastiano, în loc să-i sărute mâna pe care Fausta i-o întindea ca pentru ultima oară, i-o prindea strâns, trăgând-o lângă el, pentru o nouă, extrem de dulce şi pătimaşă îmbrăţişare. Într-un târziu se despărţiră. Fausta fugi de-a lungul zidului vilei, toată neagră în lumina intensă a lunii. Iar Sebastiano înţelese atunci că venise momentul ca el să se ocupe de complotul lui Saverio.

Parcurse în mare grabă drumul pe care venise. În vreme ce mergea, recapitula în minte tot ceea ce se hotărâse să facă şi să spună. Cât despre restul, nu-i rămânea decât să aleagă calea potrivită pentru a acţiona; odată ascultate prin fereastra de la camera lui Saverio discuţiile celor doi conspiratori şi făcându-şi astfel o idee destul de clară privitoare la motivele care îi împingeau să atenteze la viaţa lui

Tereso, nu-i trebuia mult ca să găsească argumentele îndreptate împotriva dictaturii generalului, după toate câte se spuseseră în ţară în ultimii ani: până şi un copil, educat la şcoala clevetirilor politice, ar fi ştiut cu siguranţă să le reproducă. În acelaşi timp, Sebastiano se simţea însufleţit de acea luciditate providenţială şi fulgerătoare care îi animă pe oamenii curajoşi în acţiunile lor cele mai riscante. Se credea în stare nu numai de a-şi improviza o conduită şi un limbaj de conspirator, dar se simţea capabil să acţioneze chiar în noaptea aceea, ca şi cum toată viaţa lui nu s-ar fi gândit la altceva decât la cum să răstoarne guvernarea lui Tereso.

Lui Sebastiano îi rămânea să aleagă între două alternative dacă voia să fie primit în complot: fie să-l trezească încetişor pe Saverio şi să i se destăinuie lui întâi, fie să intre pe neaşteptate peste el şi să-şi proclame dorinţa. Expedie rapid prima variantă; îi displăcea, de altfel, caracterul teatral al unei astfel de adeziuni, fiindcă se gândea că va fi nevoit să-şi camufleze lipsa de sinceritate. Se

înfăţişă aşadar în faţa celor doi conspiratori somnoroşi şi orbiţi de lumina aprinsă brusc, teribil şi frumos ca un arhanghel prevestitor.

— Am venit să mă unesc cu voi, spuse el, am auzit totul, sunt pe deplin de acord cu ideile voastre, vă rog să vă folosiţi de ajutorul meu, să mă lăsaţi să iau parte la planul vostru de acţiune.

Şi, înainte ca cei doi să aibă timp să-şi revină din surpriză (Saverio întinsese mâna după un pistol pe care îl avea sub pernă), Sebastiano îi bombardă cu o cascadă de dovezi demonstrative, de argumente convingătoare, de implorări învăluitoare, de şantaje strecurate cu abilitate. Ideea de a o salva pe Fausta din ghearele lui Tereso îl făcea pe Sebastiano să pară profund sincer în intenţiile lui, aşa încât nu trecu mult şi Saverio, care nutrea, cum am văzut, o neaşteptată afecţiune pentru fratele său vitreg, fu pe deplin convins de bunele intenţii ale propunerii acestuia. Cât despre Perro, el nu fu nici convins, nici neîncrezător. Oricum ar fi fost, pentru el era bine. Ce-l interesa dacă era un conspirator în plus

sau în minus? De vreme ce planul era deja pus pe roate, însemna că Sebastiano, din motive pe care numai el le cunoştea, va avea aceeaşi soartă ca şi Saverio; asta era tot. Şi astfel, în vreme ce între Saverio şi Sebastiano avea loc un fel de scenă de recunoaştere, ca şi cum Sebastiano tocmai s-ar fi întors dintr-o lungă călătorie într-o ţară îndepărtată, iar Saverio l-ar fi recunoscut încetul cu încetul, Perro, cu cotul sprijinit de pernă, aştepta ca dialogul înduioşător dintre cei doi să ia sfârşit. În entuziasmul său, Saverio se ridică din pat, aproape gol, şi, cu trupul său mătăhălos şi noduros, asemenea unui trunchi de copac, veni să-l îmbrăţişeze pe Sebastiano. Îşi întoarse faţa către Perro şi îl întrebă ce rol îi revenea fratelui său vitreg.

— Garantez eu pentru el, repeta întruna, garantez eu.

Vorbind rar şi cu răceală studiată, Perro răspunse că Sebastiano putea să îmbrace şi el livreaua de valet şi să facă, cum s-ar zice, „de şase”. Sebastiano, care îşi măsura propriile porniri în funcţie de cele ale lui Saverio, crezu nimerit ca, la aceste

cuvinte, să meargă şi să-i strângă mâna călduros lui Perro. Acesta însă îi spuse că trebuia să se gândească bine înainte, fiindcă era un caz de viaţă şi de moarte. Dar Sebastiano, cu deplină sinceritate, gândindu-se la Fausta, răspunse că era pregătit. Atunci, Perro îi puse în vedere că a doua zi dimineaţa aveau să se întâlnească foarte devreme. Că vor merge împreună la vila Gorinei. Astfel, Perro credea că îl induce în eroare pe Sebastiano, care, la rândul lui, îşi imagina şi el că îl înşală pe Perro; singurul cu adevărat tras pe sfoară era, de fapt, Saverio.

În cele din urmă, în timp ce Perro se întorsese cu faţa la perete încercând să adoarmă din nou, Saverio, exaltat, îl rugă pe Sebastiano să se aşeze lângă el pe pat şi începu să-i explice mecanismul complotului şi calea pe care vor trebui s-o urmeze împreună pentru ca acţiunea să îşi atingă scopul. Revenea adesea, în explicaţiile sale, asupra justificării cum că ei luptau şi erau pe punctul de a-şi da viaţa, chiar, pentru a asigura omenirii un viitor mai bun, pentru a o elibera, pentru

a reînnoi lumea. Justificare patetică, profundă, înrădăcinată în sufletul lui Saverio, la care el se întorcea din când în când cu emoţia cu care un compozitor revine la refrenul principal din muzica lui. Dar pentru Sebastiano, Saverio nu era altceva decât un naiv şi nu se gândea decât la Fausta. Cât despre Perro, i se părea mai serios decât Saverio, dar şi mai periculos, însă nu se temea să intre în joc chiar şi cu el. Îl mirase oarecum, ce-i drept, uşurinţa cu care Perro, care părea mult mai agil decât Saverio, îi acceptase propunerea. Dar se liniştea singur spunându-şi că toţi acei agenţi conspiratori, chiar şi atunci când păreau aşa de prudenţi şi cu capul pe umeri, în genul lui Perro, nu erau, în fond, decât nişte exaltaţi. Într-un târziu, Sebastiano şi Saverio se despărţiră.

— Să ne îmbrăţişăm, îi propuse din nou Saverio, după ce ieşiră afară. De astăzi suntem într-adevăr ca doi fraţi.

Sebastiano nu reuşea să înţeleagă tot acest entuziasm pentru viitorul omenirii. El, Sebastiano, n-ar fi mişcat un deget pentru salvarea sau eliberarea oamenilor.

Dar se lăsă bucuros îmbrăţişat de fratele său vitreg. Saverio era aşa de răvăşit şi de înflăcărat încât, înainte de a se despărţi de Sebastiano, crezu că era de datoria lui să-l ridice în slăvi pe Perro, care rămăsese să doarmă în locuinţa servitorilor.

— El este un şef, spuse Saverio, mult mai puternic, mai conştient, mai hotărât decât noi... ar trebui să-l imităm toţi, să vedem în el un model... dar cum putem face? Noi suntem şi ne simţim gregari... el, în schimb, s-a născut pentru a da ordine... ca dovadă că reuşeşte să doarmă liniştit în ajunul unei zile ca aceea de mâine.

La care Sebastiano, căruia Perro nu îi era deloc simpatic şi care nu se simţea prin nimic inferior sau gregar aşa cum voia Saverio să-i demonstreze, nu răspunse nimic. Ca urmare, Saverio se întoarse înăuntru, iar Sebastiano, trecând ca de obicei prin aceleaşi camere întunecate şi goale, se duse în sfârşit să se culce.

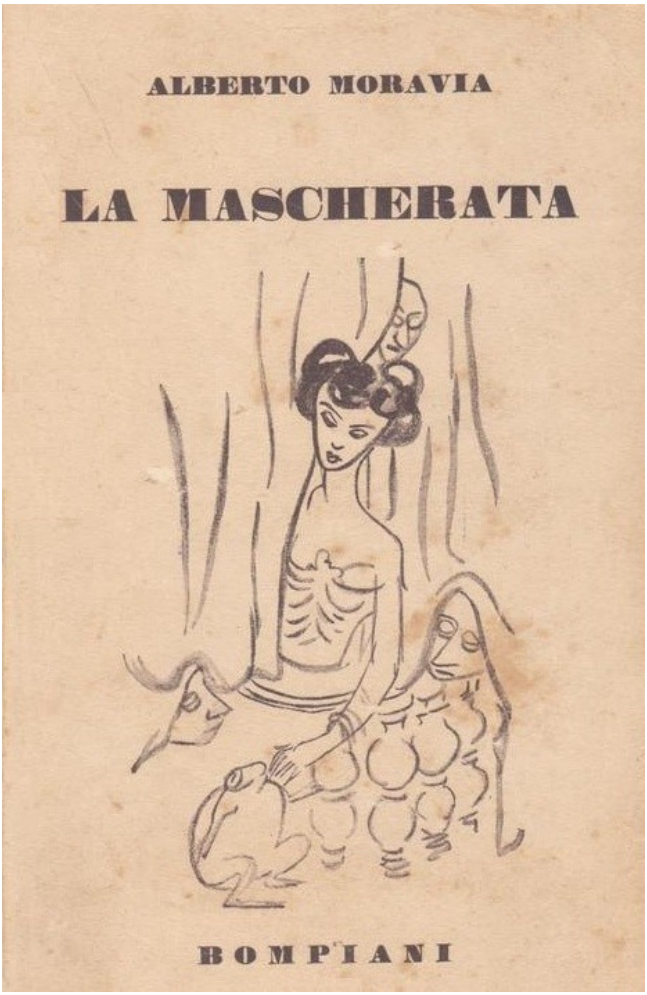

A doua zi, cei trei bărbaţi se treziră în dispoziţii foarte diferite, fiecare după propriile preocupări intime. Perro, cât se poate de calm şi de odihnit, acum sigur de ceea ce avea să facă, cu mintea limpede şi mai prefăcut ca niciodată. Saverio, care nu închisese un ochi toată noaptea, era şi mai exaltat şi mai agitat decât cu o seară

înainte. Sebastiano, conştient de riscurile pe care şi le asuma, între ameninţarea poliţiei şi complotişti, atent la rolul care îi revenea şi cu ochii în patru. Instinctiv, Sebastiano şi Perro se simţeau superiori lui Saverio şi, într-o oarecare măsură, se studiau bănuitori unul pe altul. Perro, mai mult din deprindere poliţienească decât din lipsă de încredere; deoarece, obişnuit să împartă oamenii în două categorii, poliţişti şi criminali, îşi spunea că Sebastiano, care în mod sigur nu era poliţist, nu putea fi altceva decât un delincvent. Dar, în definitiv, ce-l interesa pe el că era un complotist în plus sau în minus? Doar era în stare să prindă în plasa lui suficient de mare nu unul, ci zece peşti babani ca acesta. Şi totuşi, felul în care Sebastiano se prezentase în faţa lor, faptul neobişnuit că ascultase conversaţia lor prin fereastră, toate acestea îl făceau instinctiv bănuitor. Dacă nu ar fi fost aşa de sigur că nu-l văzuse pe Sebastiano în mediile poliţieneşti, Perro ar fi ajuns să creadă că Sebastiano era şi el un agent de instigare. La rândul său, Sebastiano găsea că Perro era prea calm şi stăpân pe sine.

Chiar şi în cazul unui om născut, cum se exprimase Saverio, pentru a da ordine, atâta seninătate i se părea excesivă. Pe de altă parte, îi era teamă ca Perro să nu descopere că el nu era, nici nu voia să fie un conspirator. Că, de fapt, se hotărâse ca, în scopuri personale, să dejoace complotul. De aceea, se temea ca nu cumva să-i întindă vreo cursă periculoasă. Auzise vorbindu-se despre execuţiile rapide, clandestine, pline de cruzime şi sălbăticie ale conspiratorilor vinovaţi de trădare sau ale agenţilor de instigare, puse la cale chiar de către colegii lor de breaslă, iar ideea de a sfârşi spânzurat sau căsăpit de către Saverio i se părea, chiar şi pe fondul lipsei de sens a vieţii în general, o moarte mult prea absurdă. Drept urmare, în dimineaţa aceea, cât dură drumul de la casa lui Sebastiano până la vila Gorinei, în vreme ce Saverio, ca de obicei, se pierdea în divagaţii şi predica în deşert, între ceilalţi doi însoţitori avu loc un duel de întrebări şi răspunsuri, de investigaţii prudente şi de nu mai puţin atente disimulări. Perro voia să afle de ce un tânăr domn, aproape un

adolescent, arătos şi frivol, îşi pusese în cap să răstoarne guvernarea actuală pentru a instaura o nouă ordine; Sebastiano, apărându-se, căuta să înţeleagă de ce Perro rămânea atât de rece şi de ceremonios într-un moment ca acela. La întrebările lui Perro, Sebastiano răspunse că, de la un timp, devenise conştient de insuficienţa vieţii lui egoiste şi hedoniste; că simţea nevoia să creadă într-o cauză superioară, în slujba căreia să se pună pentru a o face să triumfe, şi că era gata să şi moară, dacă ar fi fost necesar, dat fiind că vedea foarte clar că nu merită să trăieşti dacă o faci doar pentru tine însuţi; şi, în fine, continua să îndruge toate celelalte motivaţii pe care le auzise din gura lui Saverio. „Drace”, se gândea Perro cercetând chipul acela frumos care se aprindea într-un fel anume în timp ce recita acele fraze, „drace... cu toţii sunt nerăbdători să creadă şi să servească...” În realitate, Sebastiano nu făcea altceva decât să se gândească la Fausta şi reuşea să atingă acea fervoare care îl uluia pe Perro printr-o simplă înlocuire de cuvinte. Iubirea pentru

oameni era iubirea pentru Fausta; cauza era Fausta; piedicile care se interpuneau în calea complotului erau Tereso şi Manuele, care-l forţau să se despartă de Fausta, iar viaţa egoistă şi epicureică pe care astăzi o dispreţuia, era viaţa lui din vremea când încă nu o cunoscuse pe Fausta. Însă, după ce răspunse întrebărilor lui Perro, vru să treacă la contraatac şi îi declară, cu un aer afabil, că îl admira foarte tare pentru stăpânirea de sine de care dădea dovadă în asemenea circumstanţe. El, de pildă, oricât de mult ar fi încercat să se controleze, nu izbutea să-şi reprime întru totul o oarecare stare de agitaţie. „Drace, drace”, îşi spuse Perro din nou, „e perspicace amicul...” Şi, pe un ton incisiv, apăsat, încărcat de o fermitate sugestivă, privindu-l ţintă în ochi pe Sebastiano, Perro îi răspunse că el era obişnuit; de asta era aşa de calm. Dar şi el, la începuturile carierei sale de revoluţionar, fusese deseori pe punctul de a-şi pierde capul. De altfel, era nevoie ca unul dintre ei să-şi păstreze calmul. Saverio, cum bine se putea vedea, nu va fi niciodată calm şi Sebastiano încă nu-l

văzuse în acţiune; totul, aşadar, stătea în mâinile lui. Şi surâse cu o privire de compătimire complice pe care Sebastiano fu nevoit s-o încuviinţeze, la adresa lui Saverio.

Într-adevăr, pe măsură ce se apropiau de vila Gorinei, Saverio părea că devine din ce în ce mai exaltat şi mai îndărătnic. Mergea înaintea celorlalţi, pleznind în aer o nuieluşă pe care o smulsese dintr-un gard viu; aerul proaspăt al dimineţii, încă friguroasă şi acoperită de ceaţă, îl îmbăta; nu i se mai părea că ar fi bâlbâitul Saverio, ci un judecător nemilos şi predestinat, un conspirator aventuros şi intrepid, un om de acţiune, în fine, pe cale să atingă ţinte prestigioase.

— Poate vi se pare ciudat, începu el de îndată ce traversară podeţul peste valea adâncă, poate vi se pare absurd...dar noi trei în acest moment schimbăm istoria... cine şi-ar putea imagina asta văzându-ne? În aparenţă suntem trei bărbaţi care s-au trezit foarte devreme şi trec printr-o pădure; în realitate, poate tocmai din această plimbare a noastră matinală se va naşte o lume cu totul nouă, un nou mod de

a simţi, o nouă civilizaţie, o nouă istorie... În fine... aici se vede forţa spiritului, supremaţia lui asupra materiei brute... dacă ceea ce am hotărât să facem va reuşi, despre această plimbare a noastră aşa de asemănătoare cu atâtea alte plimbări, se va vorbi peste secole... cu mirare şi cu recunoştinţă... ca de un fapt legendar, mitic, fatidic... se va spune că noi trei, în acea dimineaţă îndepărtată, am avut încredere în destinul omului şi al umanităţii împotriva tuturor forţelor obscure care vor s-o ţină prizonieră a abrutizării şi a barbariei... ce părere aveţi?... aşa se face istoria... în dimineţi ca aceasta... pe cărări cum e chiar asta... cu chipuri ca ale noastre...

— Fii cu băgare de seamă, nu striga aşa de tare, îl avertiză Perro – care din toate spusele lui Saverio nu pricepea o iotă, în afară de faptul că Saverio aiura îndrugând verzi şi uscate – suntem în apropierea unui zid care, în mod sigur, e păzit de un poliţist la fiecare o sută de metri...

— Puţin îmi pasă, răspunse Saverio ridicând nepăsător din umeri. Priviţi cum străluceşte soarele departe în zare,

ridicându-se de după trunchiurile albe de mesteceni... simţiţi câtă prospeţime, câtă puritate emană iarba scăldată în rouă dimineţii... adulmecaţi parfumul florilor care îşi deschid petalele... ascultaţi trilul păsărilor deşteptându-se în copaci şi salutând soarele.... iată, aceasta este natura, mereu la fel, fie că există sau nu există libertate... cine ne-ar putea împiedica să nu ne bucurăm de viaţă?... peste puţin timp soarele se va înălţa pe cer şi pretutindeni nu se va auzi decât zumzetul insectelor care zboară din floare în floare... am putea foarte bine să renunţăm... şi în loc să mergem la vila Gorinei, s-o luăm spre dreapta şi să rătăcim în natură, într-o plimbare matinală... mulţumindu-ne să visăm în loc să acţionăm... dar o vom lua spre stânga... ne vom duce acolo unde ne aşteaptă pericolul, ameninţarea, poate chiar moartea... şi cine va avea pe urmă curajul să nege că spiritul există, că este un fapt mai concret, mai palpabil, mai puternic decât întreaga realitate vizibilă... cine va avea curajul să nege că există sufletul, libertatea omului?

Astfel, îmbătat de speranţă şi acţiune, Saverio îşi dezvăluia sufletul exaltat şi pătimaş. Lui Perro, ferecat în armura ermetică a prefăcătoriei, aceste cuvinte i se păreau nişte bazaconii caraghioase. Dar discursul lui Saverio avu un cu totul alt efect asupra lui Sebastiano care, fiind tânăr şi îndrăgostit, era sensibil la astfel de sugestii idealiste. Cu toate că nu împărtăşea entuziasmul fratelui său vitreg, Sebastiano simţea că era entuziasm ceea ce el simţea şi că transmitea prin cuvinte un accent sincer, o originalitate a simţirii pe care n-ai fi putut-o bănui cu uşurinţă sub înfăţişarea lui greoaie.

— Haideţi, prieteni, spuse Saverio după ce îşi încheie poliloghia, să cântăm în cor, ca soldaţii care pornesc la asalt.

Şi, fără să-i pese dacă ceilalţi îi ţineau sau nu isonul, fredonă cu vocea lui stridentă *La Marseillaise.* Ceilalţi doi, fiecare din motivele sale, nu avură curajul să cânte. Dar Saverio nici nu băgă de seamă; continua să meargă înainte, retezând prin aer, cu nuieluşa lui şfichiuitoare, capetele imaginare ale

duşmanilor poporului; şi vocea lui falsă şi bâlbâită se ridica, înaltă, în tăcerea amorţită a dimineţii încă înceţoşate, cu o înflăcărare sfâşietoare şi cu unele greşeli patetice de pronunţie în franţuzeşte care lui Sebastiano îi dădeau fiori pe şira spinării.

Şi astfel, cu Saverio care cânta şi perora, cu Perro care îl sfătuia să fie prudent şi cu Sebastiano care se gândea când la Fausta, când pleca urechea la peroraţiile bizare ale fratelui său vitreg, parcurseră drumul întreg, în lumina vie şi imaculată a dimineţii senine. Ici şi colo, printre trunchiurile de mesteceni, câte o rază de soare scânteia pe neaşteptate ca un ţipăt, scăldându-i în lumină pe cei trei bărbaţi, drumul, vechiul zid. Se auzeau în pădure pârâiaşele şopotitoare bolborosind printre pietricele. Prin aerul încă tăios de gerul nopţii se simţea un miros de pământ reavăn şi de muşchi de pădure. Saverio se înşela, nu se putu abţine Sebastiano să nu reflecteze, o dimineaţă ca aceea era întocmai una în care să mergi la vânătoare sau la plimbare prin pădure, la cules de ciuperci sau de ciclame. Şi nu

una în care să urzeşti un complot împotriva unui general bătrân, din nişte motive plicticoase care nu valorau nici cât una dintre floricelele crescute pe marginea drumului. Şi nu se putu opri să nu-şi spună că, dintre ei trei, el era singurul care avea motive întemeiate ca să renunţe la aceste plăceri ale vieţii. Fausta era mai proaspătă şi mai îmbătătoare decât toată limpezimea şi decât toate miresmele dimineţii, mai dulce decât soarele care îi lumina din când în când, mai frumoasă decât cea mai frumoasă natură.

Ajunseră în faţa porţii peste care cu o seară înainte Sebastiano sărise pentru a se duce la întâlnirea lui amoroasă, şi, agăţându-se de ramurile de glicină, trecură de partea cealaltă. Urmară apoi poteca, pe sub desişul verde ca un zid auster al arbuştilor de merişor. Din când în când, printre arbuşti, se deschidea un ochi de lumină, dezvăluind aici un mic templu de marmură, colo un lac pe care navigau încetişor lebede sau o piaţetă tainică, cu o bancă înnegrită şi năpădită de muşchi, înviorată de gesturile statuilor

dispuse în cerc. Soarele, care urca rapid în înaltul cerului, pătrundea din toate părţile cu firişoare de lumină strălucitoare, înviorând toată această natură civilizată şi pieptănată. Statuile păreau să reînvie o discretă lascivitate a gesturilor, în pofida coclelii care le acoperea membrele lor şlefuite; apa verde a bazinelor oglindea cerul, copacii şi eleganţa fremătătoare şi răsturnată a lebedelor. Până şi păunii mari, care îşi făceau apariţia şovăind pe pajişte, prinseseră a-şi etala, în lumina soarelui de dimineaţă, evantaiul penelor lor aurii. Perro, cufundat cu totul în planurile sale, observa aceste frumuseţi ale naturii cu un ochi distrat. Sebastiano, apropiindu-se de vilă, nu se putea abţine să nu-şi aducă aminte de toate nopţile în care, cu iubita lui strâns înlănţuită, se plimbaseră de-a lungul bazinelor, pe sub umbrele împietrite ale statuilor. Dar Saverio, căruia îi trecuse imboldul patetic, revenise la mania politică şi divulgativă. Da, acest parc era încântător, spunea, nu încăpea îndoială, civilizaţia pe cale să piară ştiuse cel puţin să lase în urmă

aceste monumente ale bunului său gust, dar era nedrept ca numai câţiva aleşi să se bucure de aceste plăceri; era nedrept ca o oligarhie laşă şi coruptă să se desfete în propriul spectacol; nedrept, în fine, ca atâta frumuseţe să le fie refuzată celor care cu adevărat meritau să se bucure de ea. De mâine parcul acesta va fi deschis tuturor; toată lumea va putea să-şi înnobileze sufletele la vederea acelor frumuseţi; se vor bucura cu toţii de această linişte sihastră. Şi, de altfel, dacă această civilizaţie muribundă fusese în stare să creeze zece astfel de locuri, atunci civilizaţia nouă, aceea căreia poate chiar ei îi dădeau viaţă în peregrinarea lor matinală, va crea o sută de asemenea locuri. O mai mare libertate va produce o mai mare şi crescândă frumuseţe. Şi aşa mai departe. Perro, acum că se apropiau de vilă, nu mai găsea nimic comic în comportamentul lui Saverio şi, temându-se de o arestare prematură care ar fi dus pe apa sâmbetei toată intriga pe care o urzise, îl implora să-şi ţină gura. Iar Sebastiano continua să se gândească la Fausta. Trecând prin faţa unei bănci unde

poposiseră îndelung cu o noapte înainte, îi zări batista şi o ridică de jos. Era îmbibată de rouă, dar păstra încă mireasma ierbii umede. Ca un năuc, Sebastiano mergea în urma celorlalţi doi şi astfel descoperirea făcută trecu neobservată. Mergând în spatele celor doi – Perro ursuz, iar Saverio vorbăreţ din cale afară – Sebastiano îşi continuă drumul apăsându-şi buzele cu batista, ţinând-o strâns în pumnul închis.

De îndată ce ajunseră pe esplanadă, vila le apăru în faţă dintr-odată, rece şi opacă, cu toate ferestrele închise: oaspeţii încă nu se deşteptaseră. Saverio, sarcastic, observă că acei domni rafinaţi, obosiţi de atâta şedere, dormeau pe săturate; în vreme ce, la acea oră, ţăranii erau de mult pe câmp, la muncă. Dar Perro, de data asta pe deplin sincer, spuse că îi invidia pe invitaţii Gorinei: el simţea cum somnul insuficient şi întrerupt din noaptea trecută îi ameţea capul, după luciditatea înşelătoare a trezirii, asemenea unui vin tare. Sebastiano îşi aruncă repede ochii asupra storurilor închise de la fereastra camerei Faustei şi, pentru o clipă, silueta femeii se suprapuse storurilor,

evanescentă şi funebră ca o fantasmă într-un diafan veşmânt negru, surâzătoare, îşi imagina, şi făcându-i semn cu capul, aşa cum făceau fantasmele. Vila părea cufundată într-o tăcere adâncă, de loc pustiu. Soarele, care îşi întindea lungile spade de lumină peste pajiştea în povârniş, nu lumina decât un unghi, tot restul vilei rămânând învăluit într-o umbră încă nocturnă.

Perro, ca unul care cunoştea locurile, se îndreptă spre partea din spate a vilei către o portiţă dosnică şi, după ce îşi avertiză cei doi tovarăşi că de acum înainte vor trebui, ca să spună aşa, să-şi pună măştile, sună. Rapid, cu o promptitudine fără greş care îl ului pe Sebastiano, poarta se deschise şi apăru majordomul, un om îndesat şi lat în umeri, cu o ţeastă rotundă, cheală şi palidă, asemenea unei luni bolnave; era îmbrăcat cu o haină de serviciu în dungi şi pantaloni negri. Majordomul, care făcea şi el parte din poliţie ca informator şi spion minor, fusese înştiinţat de către Perro din timp despre complot. La fel ca şi comisarul din Antigua, el nu era de acord

cu aceste metode periculoase, dar nu avea încotro şi trebuia să se supună.

Majordomul, vorbind încet, ferindu-şi privirea de feţele celor trei şi cu ochii ridicaţi în sus, spuse că picaseră la ţanc şi îi introduse în subsolul vilei. Un singur culoar, strâmt, gol şi cenuşiu, şerpuia ca un labirint prin subteranele vilei şi în el dădeau nenumărate camere mari şi mici. Majordomul le arătă, ca unor oaspeţi de vază, vasta şi complicata bucătărie, asemănătoare unei uzine, cu toate cuptoarele ale căror tuburi urcau din toate părţile înspre tavan; cele două sau trei camere în care servitori, bărbaţi şi femei, curăţau şi puneau în ordine încălţările şi veşmintele oaspeţilor şi, după numeroasele camere ale servitorilor, răvăşite şi îmbâcsite de mirosul greu din timpul nopţii, le arătă până şi depozitul de lemne, cămara de provizii şi magaziile. Saverio se abţinea să spună ceva numai pentru că i se interzisese, dar îşi domolea pornirile schimbând ocheade semnificative cu cei doi tovarăşi, ca pentru a spune: iată unde trudesc săracii pentru ca bogaţii să se poată îndestula şi

petrece. În cele din urmă, majordomul îi conduse într-un fel de vestiar unde un şir de dulapuri metalice vopsite în verde dădeau înspre tot atâtea duşuri şi chiuvete de ciment plumburiu. Omuleţul deschise unul dintre dulapuri şi le arătă livrelele gata pregătite, atârnate pe umeraşe, spunându-le să se îmbrace şi să-l urmeze apoi în bucătărie. Şi îi părăsi.

Se îmbrăcară în acea subterană lugubră şi rece, care aducea a spălătorie militară şi a spital. Perro, astfel îmbrăcat, părea un valet destul de ambiguu, cu o înfăţişare mult prea elegantă şi ceremonioasă, care numai a valet nu semăna. Sebastiano arăta a fi cel mai travestit dintre toţi, ca unul dintre oaspeţii vilei care pentru balul mascat s-ar fi îmbrăcat nu într-o livrea, ci într-un costum de cavaler din secolul al XVIII-lea. Dar cel mai valet dintre toţi păru a fi Saverio, căruia livreaua de servitor îi scotea la iveală tot ceea ce în corpul lui era masiv, urât, diform, servil. Ai fi zis că în viaţa lui nu purtase altceva decât tunici galonate, pantaloni scurţi şi şosete albe în picioare. Acestea din urmă îi puneau în evidenţă nişte pulpe

grosolane şi plebee; la fel ca tunica de stofă groasă, încărcată de găitane aurite, care scotea în relief mai mult decât s-ar fi cuvenit înfăţişarea lui mătăhăloasă, cu umerii oarecum încovoiaţi, de hamal. Perro observă că ochelarii erau un accesoriu un pic bizar pentru un valet, dar, treacă-meargă, se putea şi mai rău. Ţinură un mic consiliu de război: rămaseră de acord că deocamdată Perro va ascunde bomba, şi că ceilalţi doi vor aştepta noi ordine din partea lui. Ieşiră apoi din vestiar şi se îndreptară înspre bucătărie.

De cum îi văzu, majordomul părăsi un grup de servitori pe care tocmai îi admonesta şi le veni în întâmpinare. Nu o făcea din prea mult respect faţă de Perro, cât din dorinţa de a nu crea confuzie în serviciu. Acei trei intruşi, în afară de numeroşii agenţi ai lui Perro sosiţi cu o seară înainte, nu trebuiau să se amestece cu adevăraţii servitori: era necesar ca ei să fie fiecare pe cont propriu, cu sarcini dintre cele mai mărunte, în colţuri întru totul moarte. Majordomul, care se temea de vreun dezastru, blestema ziua în care

intrase în asemenea încurcătură, tuna şi fulgera împotriva poliţiei şi a generalului Tereso. „Aş da tot bacşişul pe un an întreg şi încă m-aş considera fericit să pot face una ca asta”, îşi spunea, „numai să nu intru în cine ştie ce dandana până mâine dimineaţă”, însă nimic din aceste gânduri nu apăru pe chipul lui rotund ca o minge, încadrat de nişte favoriţi lungi, umbriţi de o barbă neîngrijită şi prost rasă (majordomul obişnuia să se bărbierească înainte de prânz, în miezul zilei, pentru a se înfăţişa cu o faţă curată şi proaspătă în faţa stăpânilor şi se ferchezuia cu perdaf încă o dată seara, cu puţin timp înainte de cină). Le spuse celor trei că avea sarcini diferite să le încredinţeze fiecăruia, deci să fie cu ochii în patru şi să facă doar ceea ce li se cerea, altfel vor da de bucluc. Şi, continuând să meargă înaintea lor, îi conduse sus pe o scăriţă în formă de spirală săpată în grosimea zidului, până ajunseră în faţa unei uşi care, odată ce se deschise, se dovedi a fi unul dintre panourile acoperite cu fresce ale unui vast atrium de unde pornea, bifurcându-se către saloanele de la catul superior, scara

monumentală, de gală. Din acest atrium, trecând prin diverse saloane, îi conduse în aripa dreaptă a vilei. La ora aceea ferestrele saloanelor erau încă închise; stăruia în aer fumul şi mirosul greu din noaptea trecută. Pretutindeni, prin vastele săli albe şi aurite, se vedeau urmele petrecerii din ajun: scrumiere pline ochi cu mucuri de ţigară, scaune şi fotolii abandonate în ordinea aşezării musafirilor, grămezi de jetoane împrăştiate pe mesele verzi, teancuri de cărţi de joc amestecate, covoare răvăşite, sticle golite pe jumătate, pahare murdare, vaze cu flori ofilite, cu petalele răsfirate pe marmura consolelor. Saverio privea în jur cu ochii agitatorului politic şi, curios să afle în ce ape se scălda majordomul, spuse deodată că toată acea risipă şi tot acel haos te făceau să te gândeşti, prin contrast, la casele sărace ale muncitorilor din Antigua şi că, în fine, atâta nedreptate şi inechitate a sorţii erau intolerabile şi că trebuiau abolite. Majordomul, care de la o vreme, fără să se arate, studia pe furiş feţele lui Saverio şi Sebastiano, întrebându-se dacă ei erau câinii sau

prada, răspunse, cu o stânjeneală nu tocmai convingătoare, că avea dreptate, lucrurile stăteau întocmai cum spunea. Dar îşi spuse în sinea Iui: „Ticălosule... dacă n-ar exista oamenii bogaţi... ce-aş face eu? Şi poliţistul?... ce ar face nevastă-mea, copiii mei? Dar, din fericire, tu mâine vei fi la pârnaie... şi va fi bine... ai căutat-o cu lumânarea". În privinţa lui Sebastiano, ochiul său de două ori experimentat, în îndeletnicirea sa cunoscută de majordom şi în cea secretă de informator, desluşise pe chipul acestuia ceva straniu: expresia omului deprins mai degrabă să dea ordine decât să fie în slujba cuiva, chiar şi de-ar fi fost vorba de poliţie. De altfel, i se părea ciudat că un astfel de tânăr se putuse rătăci alături de un bădăran ca Saverio, într-o conspiraţie pusă la cale de poliţie. „Ai zice că e unul dintre oaspeţi", se gândea majordomul, „nu un poliţist de felul lui Perro sau o creatură ca ăsta de-aici... ce caută în balamucul ăsta? O fi vrând să se amuze şi să încerce o nouă distracţie?" De unde se vede că majordomul, cu obişnuinţa-i veche de a

servi oameni de rangul lui Sebastiano, se apropiase foarte mult de adevăr. Se cuvine însă să spunem că majordomul, care, din mai multe motive, nutrea o profundă antipatie atât faţă de Perro, cât şi faţă de Saverio, nu din această pricină îl privea cu ochi buni pe Sebastiano, pe care îl mirosise din prima clipă că făcea parte dintre acei domni de pe urma cărora trăiau el şi familia lui. Era un servitor, majordomul, nici patrician, nici plebeu, ezitând mereu între invidie şi respect, între batjocură şi adulaţie, şi nu ştia să iubească pe nimeni, nici măcar pe sine însuşi; şi, nevoit cum era să îmbrace livreaua de majordom, să-şi plece capul şi să se supună, nu mai înţelegea nici el dacă îi plăcea propria meserie sau dacă o ura. De altfel, aceste sentimente erau trecătoare şi nedefinite şi îl copleşea mai cu seamă lehamitea şi frica de a fi obligat să participe la o intrigă pe care instinctiv o bănuia a fi încărcată de neplăceri şi periculoasă.

Perro îi vorbise deja majordomului despre Saverio, pe care i-l descrisese ca fiind un imbecil şi un exaltat, sfătuindu-l

să-i încredinţeze o sarcină măruntă, ca să nu-i dea ocazia în felul ăsta de a comite una dintre cunoscutele lui imprudenţe. Majordomul îi conduse pe cei trei la etajul al doilea, pe o altă scară secundară şi, odată intraţi într-un lung coridor cu uşi de o parte şi de alta, îi însoţi în spate, acolo unde, sub un panou înţesat de numere, şedea, singură, o fată tânără. Saverio, spuse majordomul, va trebui să se aşeze şi el sub panou şi, de fiecare dată când unul dintre numere se mişca, iar fata se ducea să ia comenzile din camere, el să transmită ordinele prin telefon în bucătărie. Fata nu-l învrednici pe Saverio nici măcar cu o privire, aşa că acesta luă loc, destul de încurcat, de cealaltă parte a mesei. Tânăra citea un roman cu coperţile colorate, pe care Sebastiano, uitându-se chiorâş, mereu curios în privinţa femeilor, oricărei categorii sociale ar fi aparţinut ele, citi: „Părăsită în ziua nunţii”.

De îndată ce îl aranjă pe Saverio, majordomul îi conduse pe Perro şi pe Sebastiano în capul celălalt al coridorului şi pe urmă, trecând prin mai multe saloane, îi însoţi printr-o galerie îngustă,

decorată fastuos şi boltită, în care nu dădeau decât trei uşi deasupra cărora străjuiau blazoane şi frize ornamentale din marmură.

— Galeria busturilor, anunţă majordomul. Şi adăugă că galeria aceea, numită astfel datorită câtorva busturi ale lui Pizarro, Cortez şi ale altor conchistadori, aliniate de-a lungul ferestrelor, era partea cea mai fastuoasă şi mai solemnă a vilei, rezervată de regulă oaspeţilor de vază. În fundul galeriei se vedea o a patra uşă, mai înaltă şi împodobită cu ornamente, aceea, explică el, de la capela vilei. Cât despre cele trei uşi, prima dădea spre apartamentul Gorinei, a doua în apartamentul rezervat pentru Tereso, iar a treia în cel al marchizei Sanchez. La auzul acestui nume, inima lui Sebastiano prinse a bate cu putere. Majordomul încheie spunând că ei doi trebuiau să rămână în această galerie, pregătiţi pentru a le servi pe cele trei personaje.

Cu aceeaşi deferenţă mereu trufaşă şi severă, majordomul scoase din buzunar o legătură de chei şi descuie uşa de la

apartamentul lui Tereso. Văzură că apartamentul era format dintr-un vestibul, un dormitor, o baie şi un birou. Majordomul se apropie de cele două ferestre şi deschise larg obloanele. Sprijinindu-se de pervaz, arătă baldachinul mare şi aurit, amintind cum pe acele perne îşi puseseră capul în trecut alţi oaspeţi iluştri: prinţi, ambasadori, oameni politici, generali. Majordomul ştia foarte bine că pe cei doi însoţitori ai lui puţin îi interesau astfel de lucruri care obişnuiau să trezească curiozitatea vizitatorilor vilei. Dar, procedând astfel, el se lăsa cuprins de o vanitate aproape inconştientă de servitor într-o mare casă. Şi atunci Perro, care îi ghicise frustrarea şi intenţiona să-l înspăimânte, spuse în glumă că omisese ce era mai important: că în acel pat îşi dormise ultimul somn Venustiano Valdez, preşedintele care îi precedase la putere lui Tereso, înainte de a fi purtat, sub escortă, la Antigua, unde fusese împuşcat la un zid de execuţie, din ordinul succesorului său.

— Bizară coincidenţă, încheie Perro făcându-i cu ochiul lui Sebastiano.

Majordomul îl privi în fugă, aţintind asupra lui două pupile mari şi rotunde, terifiate; spuse că avea treabă şi ieşi în grabă.

După ce majordomul plecă, Perro scoase dintr-o cutie aşezată pe noptieră o ţigaretă fină, de calitate, o aprinse şi se aşează pe un fotoliu la capul patului, încrucişându-şi picioarele. Perro încă nu renunţase la ideea de a sonda cine era Sebastiano, de fapt; şi, cu acest gând, începu să descrie cu lux de amănunte modul în care urma să se desfăşoare atentatul. Saverio urma să aducă bomba într-un vas, acoperind-o cu unul din acele capace metalice cu care se acoperă mâncarea pentru a-şi păstra temperatura. Pe urmă se va strecura în sala de baie a generalului şi va ascunde bomba în dulăpiorul pentru prosoape. Între timp, Perro şi ceilalţi tovarăşi vor face de pază în galerie. Odată plasată bomba, Saverio se va întoarce în galerie după ce va fi închis cu cheia dulapul şi uşa de la baie. Pe urmă vor fugi cu toţii; o jumătate de oră mai târziu bomba va exploda, scufundându-i vila şi îngropând sub

dărâmături pe Tereso şi pe toţi cei care locuiau acolo.

Perro vorbea rar, savurându-şi cuvintele pe sub mustăţile tăiate scurt, oprindu-se din când în când pentru a adulmeca fumul de ţigară, sau pentru a-şi scruta cu un aer sarcastic însoţitorul. Băţos, stând în picioare în faţa lui, Sebastiano îl asculta şi se umplea de groază. Nu atât din pricina cruzimii atentatului, cât la gândul pericolului care o pândea pe Fausta. „Dacă n-aş fi tras cu urechea la fereastra lui Saverio”, se gândea, „nu numai doar că Fausta ar fi trebuit să cedeze şantajului lui Tereso, dar, pe deasupra, ar fi pierit împreună cu el, în braţele lui, sub dărâmăturile vilei”. Sebastiano vedea în această coincidenţă, care îi permitea s-o salveze în acelaşi timp pe Fausta şi iubirea lui, încă un semn al acelui noroc în care credea.

Perro, care spera să surprindă pe faţa lui Sebastiano o tresărire de spaimă, vorbea întruna despre puterea bombei şi despre pericolele atentatului, însă doar Fausta ocupa gândurile lui Sebastiano, care, la rândul său, se mira şi el pe ascuns

de curajul rafinat şi subtil al lui Perro. „Să fiu al naibii, Saverio are dreptate... Perro e un adevărat terorist de meserie”, îşi spunea Sebastiano uluit. Iar Perro: „Ăsta e cât se poate abil... nu i se clinteşte niciun fir de păr”.

Sebastiano, care îşi avea şi el propriul plan, îl întrebă la un moment dat pe Perro ce anume ar fi trebuit el să facă în timp ce ei făceau de gardă în galeria busturilor, iar Saverio ascundea bomba. Perro, care voia să îi prindă în flagrant delict pe cei doi fraţi vitregi, răspunse, după ce reflectă o clipă, că el ar fi putut să-l ajute pe Saverio la plasarea bombei: e întotdeauna mai bine să fie doi decât unul singur. Dar Saverio, replică Sebastiano, ştia să se descurce foarte bine singur; el nu ar fi făcut decât să-l încurce. Se gândea mai degrabă să se aşeze la pândă într-una dintre cele două încăperi alăturate camerei lui Tereso, în camera marchizei Sanchez, de exemplu; înarmat, avea să vegheze de acolo ca nimeni să nu tragă cu ochiul la preparativele în vederea atentatului. Această propunere ingenuă, care îi venise lui Sebastiano mai puţin

dintr-o reală nevoie de complot, cât din dorinţa de a da buzna în camera lui Tereso pentru a întrerupe la timp convorbirea lui cu Fausta, fu cât pe ce să-l ducă la pierzanie. „De ce să se ascundă într-o cameră alăturată?” se întrebă Perro, „la ce foloseşte una ca asta?” Dar acelaşi noroc mereu favorabil lui Sebastiano îi şopti că ar fi fost mai simplu să-i aresteze pe cei doi fraţi vitregi separat decât împreună. Puternici şi energici cum erau amândoi, ar fi putut opune rezistenţă, iar Cinco îi ceruse cu insistenţă să nu facă mare balamuc. Astfel că Perro renunţă pentru moment să cerceteze ce anume se ascundea în propunerea aceea misterioasă a lui Sebastiano, deşi, din instinct, intuia că aici se afla explicaţia purtării lui ciudate şi se limită la a-l întreba dacă era înarmat. La răspunsul negativ al lui Sebastiano, Perro scoase din buzunar propriul pistol şi i-l înmână. Era vorba, de fapt, despre un pistol de probă, din acelea pe care în timpul răscoalelor sau ale demonstraţiilor, agenţii instigatori le strecoară în buzunarul demonstranţilor neînarmaţi

pentru a putea mai apoi, odată arestaţi, să-i inculpeze pentru port abuziv de arme; pistolul cu pricina avea gloanţe oarbe, dar era mai mult decât suficient pentru a dovedi vinovăţia lui Sebastiano. Perro, care pica de somn, îi mai dădu câteva indicaţii lui Sebastiano şi, după ce aruncă ţigara pe jumătate consumată, se duse să se culce în apartamentele destinate servitorilor.

Rămas singur, Sebastiano luă loc şi el la picioarele patului şi începu să reflecteze. Ar fi vrut acum imposibilul: adică s-o revadă pe Fausta, a cărei respiraţie i se părea că o aude în camera alăturată, şi în acelaşi timp să evite de a se face recunoscut, sau, cel puţin, de a dezvălui motivele propriei sale travestiri. Cu acest gând în minte, se ridică de pe fotoliu şi prinse a da ocol camerei; îşi puse ochiul la gaura cheii care dădea în camera Faustei, dar nu văzu nimic. Atunci scoase capul pe fereastră şi, aplecându-se, constată că geamul de la camera iubitei lui era închis. Fereastra dădea spre răsărit, deasupra aripii principale a vilei; soarele, care trecuse de zidul de merişor, lumina o

bună parte a esplanadei; ceva mai departe, un argat târşâia o greblă peste prundişul de pe alee cu un zgomot îndepărtat şi monoton. De sus se distingea cu precizie toată bucata care fusese curăţită şi cea care mai rămânea de greblat. Sebastiano, după ce îl urmări o vreme cu privirea pe grădinar, se hotărî să rămână lângă fereastră până când storurile de la camera Faustei se vor ridica, iar ea îşi va face apariţia. Acela era singurul mod de a o vedea fără a fi văzut. Fausta, somnoroasă, în mod sigur nu l-ar fi zărit şi s-ar fi putut bucura pentru o clipă de privirea graţioasă, molatică, a iubitei sale cu părul încă ciufulit de somn.

Mai aşteptă o bucată de vreme, în timp ce argatul pieptăna metodic, cu o greblă de lemn, pietrişul pe care se vedeau urmele lăsate de roţile automobilelor. În cele din urmă, la auzul unui zgomot de geamuri care se deschideau, inima îi prinse a bate cu putere. O mână viguroasă trase obloanele, deschizându-le larg. În tulburarea lui, Sebastiano nu se gândise că o femeie cum era Fausta nu se ducea ea să-şi deschidă fereastra, ci lenevea

tolănită în vârful patului în vreme ce servitoarea, ridicând obloanele, îi inunda camera de lumină. Şi astfel, când, cu inima să-i sară din piept şi cu respiraţia întretăiată, Sebastiano se aplecă şi mai mult în afară pentru a o vedea pe Fausta, în faţa ochilor îi apăru un cu totul alt chip.

Era chipul unei femei tinere, dar de o urâţenie atroce, care semăna leit cu botul unui câine pechinez: nişte ochi scobiţi ca nişte linguri, sub o frunte bombată, cu nasul turtit, cu o gură mare, roşie, adumbrită de un puf negru, o faţă rotundă, negricioasă. Surpriza lui Sebastiano fu aşa de mare încât, pentru a o ascunde, nu ştiu să găsească altceva mai bun decât să-i ureze bună dimineaţa urâtei creaturi. Ochii aceia tulburi primiră salutul fără să se mire, ca şi cum aşa s-ar fi cuvenit să se întâmple.

— Bună dimineaţa, răspunse ea; şi dispăru. Sebastiano nu se putu opri să nu-şi spună că din femeia aceea el ar fi putut face tot ceea ce dorea.

Dar ce anume îşi dorea? Aici era problema. După ce petrecu aproape o oră cufundat în gânduri, străbătând nelinişti

camera în lung şi în lat, şi trăgând cu urechea la zgomotele din camera de alături, nemaiştiind ce să facă, Sebastiano ieşi în galeria busturilor. Aproape instantaneu, ca din întâmplare, se deschise uşa de la camera Faustei, şi apăru servitoarea cu nasul turtit. Era de statură mijlocie, dar, pe sub şorţuleţul dichisit, i se ghicea trupul bine făcut, viguros, mlădios, desăvârşit proporţionat; ceea ce îndulcea întrucâtva impresia de urâţenie pe care o trezea vederea chipului ei. Sebastiano se apropie de ea şi, cu o spontaneitate de care se miră el însuşi, o întrebă dacă avea nevoie de ceva.

— Eşti dintre cei noi? răspunse aceasta cu un surâs care-i dezvălui dinţii foarte albi, în vreme ce două gropiţe respingătoare îi brăzdară obrajii oacheşi. Dar îi mulţumi pentru intenţie, explicându-i că un bărbat nu-şi putea părăsi îndatoririle pentru a îndeplini sarcinile ei. Deşi, ca s-o spună pe-a dreaptă, ducesa Gorina s-ar fi arătat îndestul de mulţumită văzând cum în locul ei apare un tânăr aşa de frumos ca el. Cu acest prilej află Sebastiano că ducesei nu-i

displăceau deloc servitorii care arătau bine şi că el era pe placul cameristei.

— Eu nu sunt un tânăr frumos, se apără el, şi probabil că, în vreme ce susţinea acest lucru, afişa o asemenea timiditate înduioşătoare, încât servitoare surâse satisfăcută.

— Ei, haide, că ştii foarte bine că e aşa, spuse ea cu veselie; era deja tulburată şi ochii aceia rotunzi şi tulburi de câine păreau că, în loc să privească, mai degrabă mângâiau chipul tânărului.

— Şi aici cine stă? întrebă Sebastiano cu o prefăcută indiferenţă, arătând spre uşa de la camera Faustei.

— Un vânat rezervat, răspunse femeia cu cruzime. Şi îi expuse cum în camera aceea locuia viitoarea amantă a generalului Arango: nu era nimic de făcut pentru el. Şi puse atâta răutate în aceste cuvinte, încât Sebastiano tresări de o involuntară gelozie. Dar se consolă repede, gândindu-se că, în definitiv, era plăcut şi măgulitor să fii stăpânul graţiilor Faustei fără ca nimeni să ştie.

— Gata, spuse servitoarea, cu un aer între şovăielnic şi provocator, trebuie să

plec... ne vedem mai târziu. Dar nu se mişcă din loc, iar Sebastiano, înţelegând ceea ce se aştepta din partea lui, o cuprinse de după mijloc. De îndată, femeia îi căzu în braţe, cu un suspin de bucurie supusă, lipindu-şi gura ei convulsivă, umedă, violentă, de gura lui.

— Aşa faci cu toate? îl întrebă apoi, după ce se despărţiră, şi ochii ei urâţi licăreau de o asemenea stare de excitaţie, încât Sebastiano simţi deodată cum îi ard obrajii de ruşine. Dar îşi dădea seama, cu toate acestea, că servitoarea avea să-i fie de mare folos mai târziu, când intenţiona să se aşeze la pândă în camera Faustei.

— Eşti un băiat frumos, îi şoptea femeia între timp; cu mâna ei aspră, îi mângâia faţa încetişor, tremurând. Ce ochi frumoşi ai... pe mine mă cheamă Giustina... pe tine? Sebastiano spuse un nume la întâmplare: Ricardo.

— Ricardito, repetă femeia cu o voce mângâietoare, Ricardito; şi, adăugând că trebuia să meargă să îi aducă ducesei micul dejun, ieşi în grabă.

Apăru din nou peste puţină vreme, gâfâind, aducând o tavă cu mâncare.

— Fă-mi o plăcere, îi spuse ea repezit, du tu tava asta în camera ducesei. Şi îi explică apoi că ea trebuia să alerge în altă parte, unde fusese chemată. Dar să fie atent, glumi ea zeflemitoare, să nu se apropie prea tare de patul ducesei: Gorina era în stare, dacă Sebastiano s-ar fi întâmplat să-i placă, să se agaţe de gâtul lui şi să-l tragă în pat. Se şi întâmplaseră astfel de cazuri. Zicând aceste cuvinte, se îndepărtă, lăsându-l pe Sebastiano în mare încurcătură.

Era pentru prima oară în viaţa lui când Sebastiano ducea o tavă cu mâncare şi se temea ca nu cumva un gest neîndemânatic să-i arunce totul pe jos. Tava, acoperită de un şervet de dantelă, conţinea ibricul de cafea şi cel de lapte, untiera, chiseaua cu dulceaţă, o ceşcuţă cu farfurioara ei, două pahare cu ouă, toate acoperite cu un capac mare de sită, în formă de cupolă; totul era de argint greu şi vechi, cu însemnele blazoanelor ducesei gravate pe fiecare piesă a argintăriei. Ţinând tava în echilibru cu o mână nesigură, cu ochii în jos, Sebastiano se apropie de uşa de la camera Gorinei şi bătu. Auzi de îndată o

voce ascuţită care-i porunci să intre, pe o tonalitate prelungă, ca de clopot; şi, împingând uşa, îşi făcu intrarea, cu ochii mereu aţintiţi asupra tăvii cu mâncare. De cum ridică ochii, văzu o cameră cu mult asemănătoare celei destinate lui Tereso, cu singura deosebire că se vedeau aici, peste tot, o sumedenie de haine feminine aşezate în dezordine pe fotolii. În mijlocul camerei, într-un pat imens al cărui baldachin era decorat cu un blazon enorm de lemn aurit, cu o coroană la fel de impunătoare şi auritǎ deasupra, stătea ducesa, cu spatele sprijinit pe o grămadă de perne. Cu părul ca o coamă înaltă şi vopsită, cu ochii ei mici, urduroşi, cu nasul roşu şi enorm şi cu o gură trufaşă, ducesa aducea mai mult ca oricând cu un mare papagal burzuluit şi înţepat. Pe cât de trupeşă, pe atât de îndesată, ducesa îşi arăta, prin spumoasele volănaşe de dantelă ale unei cămăşi încărcate, rotunjimile veştede, stafidite şi stacojii ale unui piept voluminos pe care strălucea o cruce groasă din pietre violete. De sub alte volănaşe dantelate ieşeau braţele lungi şi pătate de pistrui, înroşite ca de

carne tocată şi îndesată sub o peliculă de piele flască şi subţire. Îşi ţinea mâinile împreunate peste cuverturi, noduroase de venele albăstrii, cu degetele răşchirate sub greutatea atâtor inele. Dar urâţenia maiestuoasă şi ridicolă a ducesei nu reţinu decât pentru o clipă atenţia neîndemânaticului Sebastiano. Pentru că, dintr-odată, ca o săgeată care-i trecu prin inimă, el o zări, întinsă de-a curmezişul în patul Gorinei, într-o rochie albă de lână pe care-o cunoştea foarte bine, pe Fausta. O recunoscu instantaneu după ceafa îngustă şi delicată pe care părul ei scurt întâlnea o mulţime de buclişoare dese, subţiri. După ce îşi terminase toaleta, Fausta venise să-i facă o vizită matinală protectoarei ei. Şi, în momentul în care intră Sebastiano, tocmai vorbea despre sosirea iminentă a lui Tereso.

Vederea gâtului Faustei îl tulburase grozav pe Sebastiano şi puţin lipsi să nu-i scape tava din mână. Dar Fausta, care era cu spatele la el şi nu făcu nicio mişcare, nu-l vedea; îl vedea, în schimb, şi încă foarte bine, ducesa, care-şi aţintise de îndată asupra lui micii ei ochi plini de

trufie. Dincolo de vanitatea ei exaltată, ducesa Gorina ascundea mult bun-simţ şi un instinct pătrunzător, dar, cum se întâmplă adesea, aceste calităţi se manifestau în orice, mai puţin în treburile inimii. Ducesa în mod sigur nu se credea frumoasă, dar nici urâtă; sau, mai degrabă urâtă, da, dar, în felul ei, seducătoare, prin ardoarea tinerească a simţurilor ei, prin autoritatea sa de femeie bogată şi nobilă, prin experienţa de amantă iubăreaţă şi generoasă. Avertismentul pe care Giustina i-l dăduse râzând lui Sebastiano nu era doar gluma răutăcioasă a unei femei geloase; pentru că, într-adevăr, ducesa nu găsea deloc respingătoare ideea de a-şi oferi din când în când graţiile vreunui servitor mai atrăgător. Ducesa avea o inimă aşa de sprinţară încât credea, sau mai bine zis încerca să se convingă, că acei tineri o iubeau pentru ea însăşi. Ea se comporta cu ei întocmai aşa cum se comportă o femeie frumoasă cu curtezanul ei: scene de gelozie, cochetării, mofturi, şicane, ademeniri, până şi lacrimi; în fine, ea nu omitea nimic din întreg arsenalul

seducţiei. Dar avea mai apoi destul bun-simţ încât să-i răsplătească pentru atâta abnegaţie prin daruri de o extravagantă generozitate.

În ziua aceea, ducesei nu-i scăpă nici drăgălăşenia lui Sebastiano, nici tulburarea lui vădită. Şi se grăbi să creadă că tânărul era tulburat din pricina ei şi se simţi la rândul ei arzând de dorinţă. Ducesa băga mâna în foc că Sebastiano suspina deja după ea şi blestemă în gând prezenţa Faustei: de n-ar fi fost această intrusă aici, câte nu s-ar fi putut întâmpla? Ducesa îl scrută cu o privire pe cât de trufaşă, pe atât de arzătoare şi îl întrebă:

— Eşti unul dintre valeţii cei noi?

— Da, excelenţă, răspunse Sebastiano.

— Pune tava pe masă.

— Da, excelenţă.

— Nu acolo, ce faci? Pe masa aceea cu rotile.

— Da, excelenţă.

— Adu-o acum încoace... dar trebuie să îţi spun eu chiar tot ceea ce trebuie să faci?

— Da, excelenţă.

— Nu ştii să spui altceva decât da şi nu...

cum te numeşti?

— Ricardo, excelenţă.

— Ricardo... unde ai lucrat înainte, Ricardo?

— Într-un hotel, excelenţă.

— Toarnă-mi cafeaua, Ricardo... jumătate de ceaşcă de cafea şi jumătate de lapte.

— Da, excelenţă.

— Dar ce faci... ai vărsat cafeaua...

— Un strop, excelenţă...

— Un strop, o sută de stropi... eşti logodit, Ricardo?

— Nu, excelenţă.

— Atunci să laşi în pace servitoarele... şi acum te poţi retrage, Ricardo.

— Da, excelenţă.

Sebastiano se întoarse spre uşă, sub privirile înflăcărate ale ducesei şi ieşi, nu înainte de a o auzi pe Fausta care, ca şi cum ar fi reluat o discuţie întreruptă, întreba:

— Dar e chiar necesar să-mi dau cu funingine pe faţă? referindu-se, fireşte, la travestiul pe care şi-l alesese pentru balul din seara aceea.

Sebastiano se regăsea acum afară din

cameră, în galeria busturilor, cu inima zbătându-i-se să-i sară din piept şi ud leoarcă pe sub livreaua scorţoasă şi greoaie.

Giustina îl aştepta în cadrul uneia dintre ferestre şi îl întrebă repede cum mersese treaba. Sebastiano se gândea la Fausta şi nu pricepu de la început întrebările servitoarei. Giustina, cu un râs larg şi perspicace, îi spuse că părea de-a dreptul ameţit, semn că ducesa ştiuse cum să-l cucerească. Ea nu păru deloc convinsă de povestea încâlcită pe care Sebastiano, de îndată ce pricepu că se referea la Gorina, se grăbi să i-o toarne şi, pentru că, într-o clipă, sună din nou clopoţelul din camera ducesei, hotărî, geloasă, că de data asta va intra ea la Gorina. Nu lipsi mai mult de câteva minute, dar, întorcându-se cu tava aproape neatinsă, îl înştiinţă pe Sebastiano că trebuie s-o fi uluit de-a dreptul pe bătrână, fiindcă, în afară că nu se atinsese aproape deloc de micul dejun, ceea ce rareori i se întâmpla, ducesa îi pusese o groază de întrebări despre el, arătând o clară nemulţumire de a nu-l fi văzut pe el întorcându-se din nou în locul

ei.

— Nu trec nici două zile şi te face valet personal... şi atunci te-ai ars, încheie femeia. În afară de gelozie, era în accentul cu care pronunţă aceste cuvinte şi o oarecare invidie. Şi Sebastiano nu-şi putu reţine un zâmbet gândindu-se că asta-i mai lipsea acum, să ia drept o favoare faptul că poftele libidinoase ale Gorinei se fixaseră asupra lui.

Înciudată, Giustina luă o mătură şi i-o întinse fără prea mare politeţe, spunându-i că, până când va deveni amantul ducesei, ar face mai bine să muncească; să vină deci s-o ajute să măture şi să pună în ordine camera marchizei Sanchez. La auzul acestui nume, Sebastiano se simţi din nou copleşit de tulburarea de mai înainte. Cu gesturi maşinale, luă mătura pe care i-o întindea femeia şi o urmă în camera iubitei.

„Câtă nedreptate”, se gândea Sebastiano în vreme ce Giustina trecea într-un du-te vino prin cameră, „iată-mă pentru prima oară în această cameră aşa de mult râvnită şi visată... şi în loc să sărut unul câte unul aceste veşminte

uşoare cu care Fausta şi-a învelit trupul ei frumos... În loc să-mi afund faţa în perna pe care ea şi-a odihnit obrazul sau în aşternutu-rile care încă mai păstrează căldura moale a corpului ei... În loc să respir după placul meu aerul respirat de ea... mă văd nevoit să destram toate aceste delicii... să las această servitoare grosolană să arunce într-un colţ veşmintele pe care Fausta le-a îmbrăcat... să desfacă patul şi împreună cu aşternuturile să risipească urmele lăsate de trupul ei... ca în locul acestei miresme încă toropite, parfumate, ademenitoare, a ei, să intre răcoarea brutală şi insipidă a dimineţii...” Printre gânduri, Sebastiano privea în jur prin cameră, avid, ca şi cum ar fi vrut să-şi întipărească bine în memorie fiecare amănunt al acelei dezordini atât de dragi. Îl atrăgea mai cu seamă adâncitura pe care corpul Faustei o lăsase în patul pe jumătate desfăcut. Sebastiano ar fi vrut să se arunce asupra acelei amprente dulci a iubitei şi s-o acopere de sărutări.

Giustina aşează mătura şi găleata într-un colţ şi începu să pună ordine în haine. Ea

nu era invidioasă, aşa cum sunt femeile mic-burgheze; pătrunsese prea mult în intimitatea stăpânei pentru a nu simţi luxul aproape ca pe ceva care-i aparţinea şi ei: dar nu lipsea din observaţiile ei o anumite cruzime inconştientă, care din când în când îi dădea fiori lui Sebastiano.

— Vezi aceste rochii, spunea ea arătând şifonierul în care, înghesuite şi adunate unele în altele, se aliniau toaletele nenumărate ale Faustei, nu mai ştie nici ea câte are... dar o costă scump... ca să le aibă, e nevoită să se culce cu bărbaţi în vârstă... se spune că generalul e chiar bătrân... brrr... eu nici de m-ar face ducesă nu i-aş atinge...

Şi luă în mână unul dintre acele furouri mătăsoase de voal roz care se afla aruncat pe unul dintre fotolii şi i-l dădu lui Sebastiano:

— Aruncă-l în colţul acela... trebuie dus la spălat. Lui Sebastiano i se părea o impietate să arunce pe jos, în praf, voalul care înfăşurase trupul gol al Faustei. Şi, prinzând un moment în care Giustina era cu spatele la el, îl duse la buze şi îl sărută, respirându-i parfumul. Dar Giustina îl

urmărea, privindu-l prin oglinda şifonierului.

— Aşa deci, rânji camerista, îţi plac miresmele şi veşmintele femeilor... eşti un fustangiu după câte văd... miroase-l, miroase-l, băiete... oricum nu vei pune tu mâna pe astfel de lenjerie... poate doar atunci când o vei duce la spălat...

Iar Sebastiano, care îşi aducea aminte cum, nu cu multe ore înainte, îşi plimbase degetele nerăbdătoare printre pliurile de mătase ale acelui voal mângâind corpul dulce, abandonat, al iubitei, îi surâse recunoscător Giustinei, care nu ştia cât de mult se înşela, şi aruncă furoul într-un colţ al încăperii.

Giustina nu se mulţumea numai să pună ordine în cameră. Ea era, aşa cum putu Sebastiano să constate, indiscretă şi cu oarecare apucături de hoţomană. În picioare, în faţa măsuţei de toaletă, întorcându-şi capul cu mândrie, se parfumă din belşug. Pe urmă şterpeli un lucruşor dintre multele sticluţe şi cutii şi-l vârî în buzunar.

— Ei, ce-ai luat? nu se putu abţine Sebastiano să n-o întrebe. Femeia îi arătă

obiectul: un ruj de buze.

— O fi având cu sutele, spuse ea încet. După tubuleţul de ruj veni rândul unei cutii neîncepute de ţigarete exotice pe care servitoarea îl forţă pe Sebastiano să o accepte, spunând că marchiza nu va observa lipsa lor. Stânjenit, tânărul fu nevoit să-şi vâre ţigaretele în buzunar.

Adevărul e că Giustina, ştiind că Fausta nu se va întoarce curând, îl chemase pe Sebastiano să-i dea o mână de ajutor doar pentru a fi singură cu el. Spera că o va lua în braţe şi că, printre cochetării şi respingeri, din sărut în sărut, până la urmă o va aduce în marele pat al stăpânei, aşa de confortabil şi de binevenit. Sebastiano însă îi evita privirile fierbinţi şi îşi ţinea capul aplecat, străduindu-se cu încăpăţânare să şteargă de praf tot felul de obiecte care nu necesitau un asemenea efort, ţinându-se cât mai departe de ea. Până la urmă, după ce făcu ordine pe măsuţa de toaletă, Giustina, lăsând la o parte orice reţinere, căzu pe pat suspinând, cu capul pe pernă şi cu picioarele desfăcute, declarând că se simţea obosită şi că voia să-şi tragă puţin

răsuflarea. Invitaţia era atât de evidentă, încât Sebastiano tresări. Îl înspăimânta ideea de a o trăda pe Fausta, chiar şi cu forţa, în propriul ei pat. Se aşează în jilţul de la picioarele patului şi îşi aprinse o ţigară.

— Întinde-te şi tu, îi spuse femeia, fără urmă de ruşine, ce faci acolo, pe fotoliu?

Sebastiano protestă tuşind stânjenit: marchiza putea intra dintr-un moment în altul. Şi, pentru a preîntâmpina alte astfel de insistenţe, îi propuse în grabă să se întâlnească după ora prânzului într-o altă parte a vilei, de exemplu în camera Giustinei.

— Ce fricos eşti, replică servitoarea, jignită, ridicându-se din pat. Şi pe urmă, ce credeai? Îţi cerusem doar să te întinzi puţin... cine ştie dacă voi mai putea după prânz... Părea destul de jignită, iar Sebastiano, pentru a risipi această indispoziţie, trebui să se conformeze şi s-o înduplece, resemnându-se să suporte din nou săruturile ei prelungi, lipicioase.

Pentru a evita să vorbească despre iubirea lor pe care Giustina părea să o considere ca pe un lucru sigur, Sebastiano

începu s-o întrebe despre Fausta. Servitoarea, care prinsese a pune ordine din nou în cameră, îi spuse, în timp ce mânuia mătura, că Fausta era, fără îndoială, cea mai frumoasă dintre toate doamnele care locuiau în acel moment la vilă.

— Dar e o femeie rea, adăugă Giustina, şi mincinoasă... dacă aş fi bărbat n-aş avea deloc încredere în ea.

Sebastiano o întrebă dacă Fausta avea un alt amant, în afara generalului. Giustina răspunse că trebuie să fi avut vreunul; ea avea dovada, găsise într-o dimineaţă în poşeta stăpânei o batistă de bărbat gravată cu iniţialele S. R. Dar cine era acest amant, încheie Giustina, oricât de mult s-ar fi străduit, tot nu reuşise să afle. Cu siguranţă era unul dintre oaspeţi. Sebastiano, care într-una din nopţile trecute, îi împrumutase Faustei propria-i batistă, surâse satisfăcut. Fausta îl iubea doar pe el. Iar spusele Giustinei erau încă o confirmare, dacă mai era nevoie, că aşa stăteau lucrurile.

Sebastiano nu avea deprinderea disimulării, aşa cum o avea Perro; pe

deasupra, în ultimele săptămâni dormise doar câteva ore adunate. Din pricina asta se simţea cuprins, peste tensiunea nervoasă a înşelătoriei continue şi oboseala nopţilor nedormite, de o toropeală plăcută care-l copleşea. Pleoapele i se închideau în timp ce îi vorbea Giustinei; dacă privea înspre patul Faustei, îi surâdea de îndată ideea ireală de a se întinde şi de a dormi peste acele aşternuturi elegante. Prinse momentul în care Giustina ieşi ducându-se după aspirator şi se strecură şi el afară din cameră. Străbătu galeria busturilor, trecu prin saloane şi ajunse în atrium. Căută panoul care se deschidea înspre scara de serviciu, dar oricât cercetă cu privirea, nu reuşi să-l găsească. Şi atunci, mergând pe lângă zid, cu un pas discret şi cu un aer reţinut, ca un adevărat valet, coborî treptele ample ale monumentalei scări de gală. Coborî un palier în liniştea vilei încă adormite, şi tocmai când se pregătea să treacă spre al doilea palier al scării, auzi răsunând într-unul dintre saloane o voce nerăbdătoare care îl striga:

— Băiete... hei... băiete...

Speră ca ordinul să fi fost adresat altui servitor şi se pregăti să-şi continue drumul. Dar vocea repetă:

— Băiete, n-auzi, eşti surd... cu dumneata vorbesc... Sebastiano habar n-avea cât de mult putea livreaua să impună o conduită anume. Ar fi vrut să coboare în continuare, ca şi cum n-ar fi auzit, dar livreaua îl ţinea pe loc. „Iată-mă valet”, se gândi el amuzat şi dădu ascultare vocii care îl strigase.

Ridicat în picioare în mijlocul salonului, lângă o masă, un tânăr domn îmbrăcat în costum de călărie îşi plesnea nerăbdător cravaşa peste cizmele de toval galben.

— Fii bun, începu, vrei să mergi... dar, de îndată ce ridică ochii către Sebastiano, vocea îi amuţi de o stupoare nemaipomenită:

— Sebastiano... dar ce faci aici?

— Taci... pentru numele lui Dumnezeu, grăi Sebastiano făcând un salt înainte.

Tânărul domn era un oarecare S., un moşier bogat din împrejurimi; nu mai devreme de luna trecută, Sebastiano fusese la vânătoare împreună cu el. Îi explică repede cum se travestise pentru...

pentru... Celălalt îi făcu semn cu ochiul şi nu-l lăsă să termine ce avea de spus.

— Aha, am înţeles... mereu femeile... dar nebun mai eşti... dacă află vrăjitoarea aia de Gorina... dar, ştii, chiar te aranjează de minune livreaua asta...

Sebastiano, mulţumit de turnura pe care o luase toată povestea, îşi încurajă amicul în presupoziţia lui, de altfel cât se poate de justă, şi îl imploră să nu-l trădeze. Tânărul proprietar jură că va fi mut ca un peşte. Era un cavaler; Sebastiano putea avea încredere în el.

— Şi totuşi, eşti nebun... repetă celălalt, curat nebun... Întoarce-te, vreau să văd cum îţi stă cu ciorapi lungi...

Sebastiano se văzu nevoit să se lase admirat de amicul care se tăvălea de râs. În cele din urmă, rugându-l din nou să nu rostească un cuvânt, şi după ce primi o nouă asigurare din partea călăreţului că nu are de ce se teme, se decise să plece.

De data aceasta, însă, nu mai voia să rişte să primească cine ştie ce ordine noi sau să dea peste vreo nouă cunoştinţă. Să doarmă era tot ceea ce voia, şi cât mai repede; dacă nu, tare se temea că va

adormi pe unul dintre fotoliile solemne care împodobeau palierele scării de gală. Astfel, fără să-i pese câtuşi de puţin de conduita lui de valet, coborî în mare grabă palierul al doilea al scării şi ieşi în parc. Se temea că, dacă s-ar fi dus să se odihnească într-una dintre cămăruţele umile ale servitorilor de la subsol, s-ar fi expus vreunei vizite languroase din partea Giustinei; şi nici nu voia să-şi amintească de Perro şi de Saverio şi de blestematul lor complot. Îşi aminti că adesea, în nopţile lor amoroase, se refugia împreună cu Fausta într-o fel de colibă alpestră, aşezată deasupra unei coline, într-un colţ singuratic al parcului. Se îndreptă aproape în fugă într-acolo.

După ce parcurse esplanada, Sebastiano o luă prin spatele arbuştilor de merişor, pe o cărăruie îngustă, acoperită de frunze putrede, care şerpuia între pădure şi zidul de incintă. Iată lacul artificial cu apele lui neguroase, încărcate de nuferi, ceasul de apă, lebedele, şi iată podeţul aşezat peste cascada minusculă a pârâiaşului; şi, în fine, treptele năpădite de muşchiul de pădure şi balustrada rustică a urcuşului

care, brăzdând un desiş ca o pată de dafini şi stejari, se încolăcea în spirală în jurul colinei. Sebastiano începu să urce treptele sprijinindu-se de balustradă. În tăcerea dimineţii se auzeau păsările ciripind şi dând din aripi în frunzişul copacilor; o mireasmă plăcută de pădure şi de pământ jilav, care urca în nările lui Sebastiano, îi aducea aminte de momentele când, în timpul nopţii, urcase acele trepte cu Fausta strâns îmbrăţişată, avid să ajungă în vârf şi în acelaşi timp atât de nerăbdător încât nu putea să nu se oprească din când în când pentru a-i fura o sărutare.

După ce parcurse întreg urcuşul, zări în vârful colinei, în luminişul săpat între copaci, adăpostul făurit din trunchiuri scorburoase aşezate temeinic unele peste altele, ca nişte suliţe cu vârfurile tăiate, care semăna întrucâtva cu unul dintre acele adăposturi montane numite refugii. Sebastiano împinse uşa şi intră înăuntru. Interiorul colibei era cufundat în întuneric, doar ici-colo se vedeau firişoarele de lumină care se infiltrau printre buştenii bătuţi în cuie. Dar, odată

ce te obişnuiai cu întunericul, se vedea că adăpostul avea un culcuş de scânduri amenajat sub acoperiş, suspendat deasupra, la care se ajungea pe o scară de lemn sprijinită acolo. Scara aceea, Sebastiano îşi amintea cum o urcase de mai multe ori, cu ochii la portjartierul iubitei care mergea înaintea lui, cu nările inundate de parfumul ei, şi fu aproape uluit la vederea acestei scări atât de modeste, din lemn obişnuit; în nopţile acelea i se păruse cu mult mai orbitoare, în strălucirea ei, decât dacă ar fi fost din aur sau din cine ştie ce alte metale scânteietoare. Sebastiano se urcă în culcuşul de sub acoperiş şi ridică încetişor scara, pe care o culcă pe scândurile de lemn. Această mansardă improvizată era luminată şi aerisită prin nişte ferestruici decupate sub acoperiş, pe unde cei câţiva porumbei locatari ai unei asemenea înălţimi pătrundeau noaptea aici pentru a dormi. Dar, de când Sebastiano luase obiceiul de a se culca acolo cu Fausta, locul fusese închis porumbeilor, care, într-o bună zi, găsiseră ferestruicile înfundate cu ziare. După ce curăţase scândura de

excrementele păsărilor pentru ca Fausta să nu-şi murdărească preţioasele ei veşminte, Sebastiano adusese de acasă un sac de dormit şi câteva perne. Şi astfel, culcuşul devenise întru totul asemănător unei camere de culcare. Nu lipseau, adunate cum erau într-un colţ, o grămăjoară de lumânări şi câteva chibrituri.

Sebastiano bâjbâi prin întuneric până ajunse în culcuş şi se întinse în aşternut cu un suspin de mulţumire. Dar, înainte să alunece în somnul care-i dădea târcoale, scoase şomoiogul de ziare dintr-unul din ochiurile de fereastră şi privi afară. Prin acel orificiu privirea plutea deasupra copacilor, rătăcind peste pajiştea în povârniş. Dincolo de pajişte, în spatele unui gard viu nu foarte des, Sebastiano vedea piscina, un dreptunghi de apă verde care scăpăra veselă în lumina soarelui, cu umbrarul acoperit cu ţiglă roşie şi cu trambulina sa nichelată, scânteietoare. Câteva siluete minuscule, roşii, albastre, verzi, galbene, se mişcau în lumina fluidă, blondă, a soarelui, de-a lungul marginilor de marmură albă ale bazinului – bărbaţi şi

femei în costume de baie. Iată, una dintre ele urcă încetişor scara trambulinei până la palierul cel mai înalt, îşi împreună mâinile deasupra capului, îşi îndoaie genunchii şi se aruncă în gol. Stropi de apă sar în toate părţile, pe urmă o altă siluetă se suie pe trambulină şi îşi ridică braţele.

„E Fausta”, se gândeşte Sebastiano căruia i se pare că recunoaşte costumul de baie roşu al iubitei. Iată, Fausta sare cu capul înainte şi, împreună cu ea, dar în somn, se cufundă adânc Sebastiano.

Silueta îndepărtată pe care Sebastiano o văzuse luându-şi avânt de pe trambulina înaltă era într-adevăr cea a Faustei. Când ieşi din apă scoţând capul la suprafaţă şi suflând apa pe nări, văzu sub umbrarul de lângă piscină o agitaţie nemaipomenită. Toţi bărbaţii şi femeile în costume de baie se ridicau în grabă de pe saltelele de cauciuc pe care, aşa de nemişcaţi încât păreau fără viaţă, zăceau la soare; alţii, care se bălăceau în apă, ieşeau agăţându-se de marginile piscinei. Până şi ducesa, cu corpul ei mărunt şi îndesat, acoperit de un costum brodat cu motive florale de

culoare roşie, având pe cap o pălărie mare de paie, venea grăbită dinspre umbrar. Toată această zarvă era provocată de un omuleţ îmbrăcat într-o uniformă militară strâmtă şi elegantă, de culoare verde-maronie, care mergea înainte cu pas domol, urmat la mică distanţă de alte personaje îmbrăcate şi ele în uniformă, toţi mai înalţi decât el, care păreau să se încovoaie pentru a se face mici în spatele cizmelor lui pintenate, ca pentru a nu-l insulta prin statura lor. În schimb, el păşea mândru, cu uniforma strâns întinsă pe muşchii umerilor largi şi pe picioarele lui sprintene, scurte şi arcuite de călăreţ. Avea un cap mare şi tuns scurt, cu firişoare de păr ţepoase, grizonante, faţa rasă cu atâta grijă încât părea că sângerează, o frunte înaltă, proeminentă şi rotundă, un nas mic şi încovoiat ca un cioc de bufniţă. Faţa îi era imobilă şi dură, ca profilul unei medalii, cu excepţia sprâncenelor stufoase şi negre pe care generalul şi le încrunta cu un aer bonom sub soarele de septembrie. Purta pantaloni lungi prinşi în clame la glezne, era încălţat cu nişte cizme de toval cu

pinteni enormi de argint, un adevărat cocoş marţial, se gândi Fausta, şi o mânecă decorată cu galoanele şi insignele de general îi atârna goală de la umăr în jos.

Era Tereso. Dar, în loc să iasă din piscină şi să alerge pentru a se înclina în faţa lui, cu apa picurându-i pe trup, aşa cum făceau ceilalţi invitaţi în costume de baie, Fausta rămase în bazin. Avea destulă experienţă încât să-şi dea seama că toţi bărbaţii, fie ei generali sau servitori, în anumite circumstanţe nu sunt prea departe unii de alţii. Mai ştia şi că Tereso venise acolo pentru ea. Trebuia, aşadar, să nu-şi piardă capul şi să arunce undiţa încetul cu încetul; peştele era mult prea mare pentru a-l lăsa să-i scape printr-un gest de imprudenţă. „Împăunează-te cât vrei", îşi spuse Fausta, „dar nu voi eu cea care îţi va veni în întâmpinare... vei fi tu cel care mă va căuta". Aceste gânduri erau fructul unei îndelungate plănuiri puse la cale de Fausta împreună cu ducesa Gorina. Cele două femei erau convinse că Tereso, cu toată puterea pe care o deţinea şi în ciuda

înţelepciunii de care dădea dovadă pe timp de pace, era un mare naiv în amor, cu mult mai ingenuu şi lipsit de experienţă decât tinerii aceia frivoli care acum îi ieşeau în întâmpinare. Fausta trebuia, tocmai de aceea, să profite de această naivitate. Ea aruncă încă o privire asupra grupului care se strânsese în jurul generalului, asupra suitei sale şi a siluetelor de pe plajă şi, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, plonjă din nou cu o siguranţă atletică, scufundându-se în apele acum cu totul pustii ale piscinei.

Cele două femei nu se înşelaseră în calculele lor. Tereso nu numai că era un naiv în amor, dar, ceea ce era şi mai rău, nu se dădea deloc bătut; şi asta întrucât credea, din raţiuni complet lipsite de logică, dar cât se poate de omeneşti, că succesul trebuia să-i surâdă şi în amor la fel ca pe celelalte planuri şi că, pentru a-l obţine, era destul să aplice aceleaşi tactici, un pic retuşate, care-l făcuseră să triumfe în timpul războiului civil. Erau tactici de o brutalitate afişată şi foarte bine calculată, sau de un machiavelism sumar; numai că, dacă se dovedeau

eficiente cu mulţimile şi în exerciţiul funcţiunii, se arătau a fi mult prea grosolane în delicatele urzeli amoroase. De altfel, Tereso, de fiecare dată când îşi încerca norocul în astfel de chestiuni, îşi dădea seama, contrariat, că se lăsase pradă aceloraşi iluzii, aceloraşi aprecieri aproximative, aceleiaşi orbiri pe care de atâtea ori se jurase s-o evite.

Tereso nutrea un dispreţ profund şi vechi pentru bărbaţi în general, un dispreţ care provenea, poate, din fundamentala şi secreta lui modestie: cu toate că îi depăşise şi-i învinsese pe toţi, în sinea lui nu încetase o clipă să se considere un om cât se poate de obişnuit. Dar dispreţul lui Tereso se extindea şi asupra femeilor: pe terenul acesta, însă, generalul judeca arbitrar, pentru că în faţa lor pierduse mereu. Toată viaţa, Tereso nu găsise altceva în femeile cu care avusese de-a face decât venalitate şi trădare. Aceleaşi femei care în timpul tinereţii lui obscure îl înşelaseră cu duşmanii cei mai demni de dispreţ, acum, când era la putere, îl căutau, uşoare şi linguşitoare, pentru a-i smulge o favoare sau alta.

Dar, spre deosebire de ceea ce i se întâmpla cu bărbaţii cărora îi era suficient să le arunce o privire pentru a le ghici planurile şi ambiţiile, cu femeile, Tereso, până când nu le poseda, demascându-le intenţiile, nu putea face altfel decât să se ducă singur de nas în cele mai naive iluzii. În faţa unei femei care îi plăcea, Tereso îşi recăpăta aceeaşi lipsă de experienţă ca la douăzeci de ani: se temea să nu fie respins; nu ştia să curteze o femeie cu aceeaşi francheţe cu care, pe timp de pace sau de război, îşi dezarmase adversarii, şi era destul ca femeia să se comporte cât de cât decent pentru ca el să-şi imagineze că iubeşte şi că este iubit. Dar aceste exaltări sentimentale erau urmate cel mai adesea de aceleaşi decepţii, şi atunci Tereso nu-şi mai dorea altfel de femei decât prostituate; pe care, înainte de a le poseda, le putea trata cu cel mai adânc dispreţ. Dar pe urmă insuficienţa acestor aventuri amoroase obscure şi întâmplătoare îl împingea din nou să caute amoruri mai puţin facile, dar care aveau acelaşi rezultat: îl aruncau iar în alte orbiri şi în noi deziluzii. Şi astfel,

alternând, în amor, dispreţul cu naivitatea, Tereso ajunsese la vârsta de cincizeci de ani.

Cu Fausta fusese la fel ca şi cu celelalte. Tereso ştia foarte bine că Fausta era o femeie venală, şi că în relaţia cu el nu căuta decât avantaje personale, dar, cu toate acestea, nu se putuse abţine să nu se îndrăgostească nebuneşte de această fiinţă demnă de dispreţ şi nutrea speranţa că toată acea venalitate binecunoscută a femeii s-ar fi dezarmat în faţa lui şi că ea l-ar fi putut iubi sincer. Încă de la primele întâlniri, Tereso îşi dăduse seama că Fausta voia să-l joace pe degete, dar, deşi planurile ei îi erau foarte clare, generalul vedea cu o stupoare naivă şi furioasă cum se lăsa stăpânit de toate acele sentimente pe care femeia, vicleană, încerca insistent să i le trezească prin comportamentul ei evaziv. Tereso, care era de multe ori neîncrezător în puterea şi în gloria pe care o avea, mai mult din dorinţa de a ţine în frâu greutatea unor asemenea atribute decât dintr-o reală pornire de umilinţă, descoperise dintr-odată că, în provocarea pasiunii lui pentru Fausta, începuse să

creadă în propria lui importanţă; ca şi cum deziluzia şi dispreţul pricinuit de o iubire neîmpărtăşită i-ar fi oferit în sfârşit o măsură a gloriei care îi fusese refuzată în adulaţia suitei sale şi în admiraţia poporului. „Iată la ce mă cobor”, i se întâmpla câteodată să reflecteze cu candoare, „sunt omul cel mai puternic din ţara asta... mulţimea mă aplaudă... sunt în culmea puterii şi a gloriei... şi cu toate astea o femeiuşcă cu dulcegăriile ei mă fierbe mai tare decât manevrele duşmanilor mei sau ale ţărilor rivale”. Tereso nu-şi putea da seama că succesele sale politice şi militare derivau tocmai din facultatea lui copilărească de a se iluziona şi de a iubi; din forţa aceasta care îl făcea să i se taie respiraţia numai când se gândea la gura, la ochii, la trupul Faustei. În ziua aceea Tereso, mereu stăpân pe sine şi calculându-şi cu atenţie mişcările, comisese deja o primă greşeală arătându-i Faustei propria nerăbdare. Ar fi trebuit, într-adevăr, să nu vină la vilă decât seara, după ce ar fi asistat la nişte defilări patriotice şi la inaugurarea unui pod la Antigua. Acum, sub pretextul de a

împiedica vreun posibil atentat, tot programul fusese amânat pentru ziua următoare. O asemenea amânare prudentă nu era neobişnuită în călătoriile generalului în provincie. Dar de data aceasta n-avea nicio legătură cu teama de atentat. De fapt, Tereso nu ştiuse cum să reziste nerăbdării de a o revedea pe Fausta.

Şi astfel, în vreme ce, băţos şi mândru, păşea lent, răspunzând cu saluturi milităreşti atente şi pline de un oarecare aer de mândrie plecăciunilor Gorinei şi invitaţilor ei, inima îi tresărea în piept pe sub tunică şi, cu ochii adumbriţi de sprâncenele stufoase, scruta adunarea pentru a o zări pe Fausta. Dar Tereso era aşa de deprins în a-şi disimula propriile sentimente, încât până şi o vulpe bătrână cum era Gorina rămase descumpănită privind expresia de pe chipul generalului. „O caută pe Fausta, asta e limpede”, se gândi ducesa, „dar nu arată atâta nerăbdare pe cât s-ar cuveni”.

Tereso suferea aşa de tare că n-o vedea pe Fausta, încât îi răspunse destul de grosolan Gorinei, care, plecându-se,

insinua că fusese luată pe nepusă masă, că ea nu se aşteptase s-o onoreze cu prezenţa lui aşa devreme, altfel ar fi făcut toate pregătirile necesare pentru a-l primi cum se cuvine. Venise mai devreme decât ora ştiută, răspunse sec Tereso, dar ce anume era aşa de ciudat în asta? Poate voia ducesa ca, pentru a-i da răgazul de a organiza preparativele, el să se întoarcă înapoi? Această proastă dispoziţie atât de vizibilă şi de violentă nu numai că n-o înspăimântă pe Gorina, dar îi oferi şi cheia misterului. Tereso, fără îndoială, era nemulţumit peste măsură că nu o vedea pe Fausta printre celelalte femei care roiau în jurul lui. Semn că undiţa trăgea şi că nu-i rămânea decât să scoată prada la suprafaţă. Dar bătrâna se feri s-o cheme pe Fausta, care continua să înoate, imperturbabilă, în piscină.

După ce se terminară primirile şi prezentările, Tereso se aşează sub umbrar, într-un fotoliu de răchită, încrucişându-şi picioarele şi punându-şi bereta pe genunchi. Mintea îi era plină de deziluzie şi dispreţ: deziluzia de a nu o fi găsit acolo pe Fausta aşa cum sperase, şi dispreţul de

a fi cedat – ca de obicei şi în ciuda nenumăratelor lecţii pe care le primise în trecut – imperiului pasiunii, arătând astfel, prin sosirea lui anticipată, cât de mult îl interesa Fausta. Pe urmă, de la ducesa care îl zăpăcea cu întrebări complezente despre călătoria şi despre sejurul său, ochii plictisiţi ai generalului coborâră înspre piscina ale cărei unde irizau în reflexe lucitoare soarele miezului zilei; şi atunci, de îndată ce ochii i se obişnuiră cu licăririle orbitoare, o văzu deodată pe Fausta, ale cărei braţe frumoase şi brune plonjau pentru a despica apele mişcătoare ale piscinei.

La vederea ei, corpul îi zvâcni ca trupul unui cal care tresare din pricina unei apariţii neaşteptate, dar, pe un ton sec şi indiferent, în care era imposibil să ghiceşti tulburarea unei asemenea descoperiri, Tereso o întrebă pe ducesă cine era femeia care înota în piscină. Bătrâna se grăbi să-i răspundă că era Fausta, fără să adauge nici titlul, nici numele de familie, un vicleşug care-l făcu să tresară pe Tereso.

— Care Fausta? întrebă el, revenindu-şi.

— Marchiza Fausta Sanchez, spuse Gorina.

— Se vede că marchiza nu se grăbeşte prea tare să mă vadă, comentă Tereso cu blândeţe, cu o uşoară melancolie care putea să treacă la fel de bine drept pornirea unui amant dezamăgit sau reflecţia unui şef de stat sceptic şi indulgent. La care ducesa, speriată, se apucă să-i explice că Fausta, absorbită cum era de înot, fără îndoială că nu-i observase sosirea; altfel, cu siguranţă s-ar fi grăbit să-i iasă în întâmpinare. De fapt, dacă generalul dorea, adăugă ducesa aruncându-i o privire provocatoare, ea putea s-o cheme pe Fausta.

— Dar de ce? spuse Tereso brusc, dar fără urmă de iritare, am venit intenţionat înainte de ora fixată pentru a nu fi deranjat de atâtea ceremonii... marchiza a făcut foarte bine că nu m-a băgat în seamă... lăsaţi-o să înoate.

Fraza aceasta, intenţiona Tereso, ar fi trebuit să-i sugereze Gorinei că el nu îşi anticipase sosirea, aşa cum s-ar fi putut crede, din pricina nerăbdării de a o revedea pe Fausta. Dar Gorina nu crezu o

iotă din toate acestea.

Între timp, Fausta, care, înotând, urmărise toată scena cu coada ochiului, ieşea din piscină cu mişcări cât se poate de lente. Fundul piscinei era un plan înclinat care scădea în adâncime pe măsură ce se îndepărta de trambulină. Frumoasa Fausta ieşi din apă încetul cu încetul, întâi cu faţa ei brună, băieţească şi cu pieptul înfloritor, ale cărui rotunjimi, acoperite de picături perlate, păreau că suferă strânse cum erau în costumul de baie prea mic; pe urmă cu abdomenul plat şi cu şoldurile înguste şi lungi de adolescentă; în fine, îşi arătă picioarele ei înalte, netede, perfecte. Încet, sub ochii încruntaţi ai lui Tereso, Fausta ieşi din piscină scuturându-şi apa de pe trup. Când ajunse pe bordura de marmură, cu un gest leneş îşi scoase casca de înot şi îşi scutură părul lipit de cap. Şi veni în întâmpinarea generalului şi a ducesei, mergând în vârful picioarelor şi legănându-şi şoldurile cu eleganţă. Tereso nu ratase niciunul dintre gesturile Faustei şi inima îi bătea mai tare ca niciodată.

Generalul spera că frumoasa femeie,

după ce se vor saluta, va îngenunchea la picioarele lui, umilă şi adulatoare. Şi îşi pregătise deja cuvintele pe care i le va spune: ceva care să înceapă cu o dojană usturătoare şi să sfârşească prin a o ierta. Dar Fausta, după ce făcu o plecăciune largă şi pronunţă o frază linguşitoare, dar întru totul convenţională, la care Tereso nu mai ştiu ce să răspundă, se scuză adăugând că trebuia să se usuce şi dispăru în spatele uşii uneia dintre cabine.

Celelalte femei, toate câte erau prezente, se cuibăriseră între timp la picioarele lui Tereso, ca o coroană graţioasă de piepturi tinere pe jumătate goale, de spinări brune şi îndoite, de capete blonde şi brune. Ducesa profită de moment pentru a se ridica şi a se duce în căutarea Faustei. N-o găsi în cabină, ci pe o pajişte în spatele cabinei. Se plimba leneşă în soare, fumând şi privindu-şi unghiile, cu picioarele goale pe iarba tunsă, cu trupul învelit într-un halat uscat. Gorina, alarmată, îi spuse că era timpul ca ea să arate un pic de interes pentru Tereso. De fapt, ducesa se temea că Tereso, scârbit de indiferenţa Faustei, va

lăsa totul baltă şi se va întoarce la Antigua. Coarda era mult prea întinsă, o avertiză Gorina, să ia seama să n-o rupă cumva. Dar Fausta ridică din umeri cu nepăsare.

— Bestia naibii, vreau să-l fac să suspine, spuse cu o voce caldă, răguşită. Îşi imaginează că are de-a face cu Carlota sau cu Maruja?, continuă ea rostind numele a două dintre ultimele cuceriri facile ale lui Tereso. Dacă nu mai rezistă, atunci să plece la Antigua şi să-şi satisfacă poftele cu cinci scuzi.

— Da, dar n-aş vrea să... spuse Gorina, exprimându-şi teama ca nu cumva generalul, rănit, să plece de-a dreptul la Antigua.

— Te temi să nu ţi se strice petrecerea, spuse Fausta izbucnind într-un hohot de râs. Nu-ţi fie frică... îl am la degetul mic... fii sigură că nu se va mişca de aici...

Dar Gorina părea să fie aşa de neîncrezătoare, încât Fausta trebui să-i promită că va reveni negreşit într-o clipă. Liniştită acum, ducesa se duse înapoi la piscină.

Fausta se plimbă o vreme prin soarele

amiezii, fumând şi cu un aer gânditor, deşi în realitate nu se gândea la nimic; aruncă ţigara şi, fără să se grăbească, îşi făcu din nou apariţia, neglijentă, sub umbrar. Într-un colţ văzu o măsuţă pe rotile, încărcată de băuturi şi de gustări. Îi veni o idee; apucă mânerul măsuţei, o trase înspre grupul format de femeile cuibărite la picioarele lui Tereso şi întrebă cu o voce molatică, curtenitoare, întocmai ca un valet, dacă nu doreau o băutură sau un sendviş. Tereso, care se plictisea în cercul acela de femei care îl adulau prosteşte, răspunse pe loc că îi era sete şi că i-ar face mare plăcere să bea ceva. Generalul nu obişnuia să bea alcool, dar sorbi dintr-o înghiţitură cocteilul extrem de tare pe care Fausta, continuând să imite, mereu amuzată, gesturile unui barman, i-l prepară. Şi, pretextând că voia să observe mai bine unul dintre cei mai buni scufundători care stătea drept în vârful trambulinei, Tereso se ridică de pe fotoliu, iar grupul de admiratoare se risipi. Cel care se pregătea să se scufunde, mic şi musculos, într-un costum de baie strâmt care-l făcea să pară şi mai voinic, îşi

întinse braţele înainte îndoindu-şi picioarele ca pentru a le măsura forţa, şi apoi, luându-şi din nou avânt, se aruncă în apă, cu capul în jos, drept şi compact, ca un peşte, pătrunzând în apa aproape limpede.

— Bravo... foarte bine, spuse Tereso cu voce tare.

— Frumoasă scufundare... nu-i aşa? spuse Fausta apropiindu-se cu un pahar în mână. Tereso se întoarse spre ea, luă paharul pe care i-l întindea femeia, şi, vrând să ciocnească, îl ridică până la nivelul paharului Faustei, uitându-se drept în ochii ei. Băură şi pentru o clipă stătură unul lângă celălalt fără a spune nimic, privind înspre piscină. Pe urmă, lui Tereso i se păru că găsise pretextul ideal pentru a rămâne singur cu Fausta, dar, în realitate, nu era altceva decât găselniţa naivă a unui adolescent îndrăgostit. Spuse că i se vorbise îndelung despre parcul din împrejurimile vilei şi că era curios să-l viziteze. Iar pentru asta nu o voia decât pe ea drept călăuză.

Fausta era doritoare să experimenteze cât de mult putea fi întinsă coarda de care

Gorina se temea aşa de tare că s-ar putea rupe. Astfel, după ce îi răspunse, cu o uşoară plecăciune, că se simţea măgulită de o asemenea cerere, spuse că regreta nespus, dar în momentul acela nu era în măsură să-i onoreze propunerea: era toată udă şi, înainte să apuce să se usuce şi să se îmbrace, o prindea ora prânzului. Minciuna era cu atât mai bătătoare la ochi cu cât nu rămăsese nici măcar o picătură de apă pe corpul ei uscat. Dar după prânz, adăugă ea, îl va putea însoţi cu mare plăcere să viziteze parcul; deşi, ca să fie sinceră, nu prea era mare lucru de văzut.

De data aceasta lui Tereso îi fu clar că ea voia să-l joace pe degete şi teama Gorinei se adeveri. Generalul se hotărî brusc să plece. S-o lase baltă pe Fausta şi să se întoarcă la Antigua, unde va găsi cel puţin mulţimea care-l aştepta pentru a-l sărbători. Fără să scoată un cuvânt, aşeză paharul pe măsuţă şi se îndreptă hotărât înspre ieşire; şi, în spatele lui, adunându-se din toate colţurile pe unde se răspândiseră, apărură în grabă oficialii suitei; în timp ce Gorina şi ceilalţi invitaţi, neînţelegând prea clar ceea ce se

întâmplase, se ridicară în picioare stupefiaţi. Dar Fausta era mult prea sigură de puterea pe care o exercita asupra lui Tereso. Şi rămase pe loc, dreaptă, cu paharul în mână, adresându-i-se, cu o voce cordială, care răsună singură în tăcerea lăsată de plecarea lui Tereso, înotătorului care, cufundat în apă până la gât, se agăţa sub privirile ei de bordura piscinei.

De la bazin până la ieşirea străjuită de o poartă vopsită în roşu nu erau mai mult de douăzeci de metri. Pe distanţa aceasta de douăzeci de metri inima lui Tereso fu sfâşiată de cea mai crudă dintre bătălii. El era sigur că voia s-o lase baltă o dată pentru totdeauna pe Fausta cu toate manevrele ei sterpe şi interesate, dar, în acelaşi timp, suferea de pe urma acestui gând şi nu voia s-o lase. Perspectiva, altădată atât de plăcută, de a-şi petrece ziua în aplauzele mulţimilor entuziaste din Antigua i se părea acum teribil de lugubră. Pe de altă parte, nu mai avea cum, după ce plecase cu atâta hotărâre neînduplecată, să revină asupra propriei decizii. Angoasa dură puţină vreme. La

doi metri de poartă, Tereso, căruia îi veni o inspiraţie neaşteptată, se hotărî că nici nu va pleca, nici nu se va întoarce înapoi, ci, invocând că avea câteva treburi urgente de rezolvat cu secretarul său personal, se va retrage în apartamentul său de la vilă. Se întoarse spre Gorina, care, cu o faţă speriată, îl întreba pe secretar ce anume se întâmplase, invitând-o pe un ton aspru să-i facă onorurile casei. Şi, traversând două şiruri de invitaţi care se plecau în faţa lui, cu un pas domol, apăsat şi dur, acelaşi cu care inspecta şirul lui de soldaţi, urmat la o oarecare distanţă de ducesă şi de gardieni, se îndreptă spre vilă. „Vreau să te fac şi eu să suspini”, se gândea furios, „să vedem care dintre noi e mai puternic”. În felul acesta, Tereso voia să-şi ascundă lui însuşi faptul că, în acei douăzeci de metri de la piscină până la ieşire, suferise o primă şi totală înfrângere.

Rămas singur în cameră, după ce îşi concedie suita şi se despărţi de ducesa consternată, Tereso, în loc să examineze hârtiile pe care secretarul i le pregătise pe birou, îşi scoase tunica şi bereta şi,

rămas într-o canotieră albă, cu braţul stâng gol şi cu ciotul de la mâna dreaptă ieşindu-i în relief prin maiou, prinse a merge în sus şi în jos în umbra obloanelor întredeschise. „La ce mi-o fi folosit că mi-am învins toţi duşmanii”, îşi spunea, „ce folos că sunt omul cel mai puternic al acestei ţări, că am înfruntat douăzeci de atentate şi am ieşit învingător în o sută de bătălii, că nu am tremurat niciodată şi nu mi-am plecat fruntea în faţa niciunui pericol... dacă o muiere stupidă şi venală, care nici măcar mare frumuseţe nu e (aici Tereso ştia că exagera de ciudă), o femeiuşcă oarecare mă duce de nas în halul ăsta, cu capriciile ei? ... dar de-o voi avea, va trebui să plătească cu vârf şi îndesat toate aceste vicleşuguri... o să înveţe ce înseamnă să te joci cu Tereso”. Cu aceste gânduri generalul străbătea camera în lung şi-n lat. Dar, în vreme ce se plimba încolo şi încoace blestemând-o pe Fausta şi toate cochetăriile ei, nu se putea abţine să nu-şi ciulească urechea pentru a auzi dacă nu cumva, pe fundalul susurului fântânii arteziene din curte, cineva ar fi bătut discret la uşă, şi o voce

caldă şi molatecă i-ar fi cerut să intre.

Asculta cu atâta încordare, încât, cu tot zgomotul pe care-l făceau paşii lui în acel du-te vino plin de furie, auzi foarte clar cum cineva intră încetişor în camera de alături, închizând uşa. Ştia acum, după ce îi spusese Gorina când îl însoţise la vilă, că încăperea de alături era a Faustei. „Dar, dacă îşi imaginează că voi merge eu să bat la uşa ei”, se gândea Tereso pătimaş, în timp ce simţea cum inima îi bate din ce în ce mai tare, „dacă îşi imaginează că o voi chema eu... se înşală, ah, cât de tare se înşală...” Şi, pentru a da fermitate acestor decizii orgolioase, Tereso se aşează la masa de scris, deschise un registru şi, cu sprâncenele încruntate, se apucă să parcurgă foile pe care le conţinea. Din când în când, cum i se întâmpla de fiecare dată când era foarte agitat, îşi pipăia cu mâna întreagă excrescenţele umflate ale ciotului mutilat. Această atingere îl reconforta pe Tereso şi îl ajuta oarecum să-şi descarce tensiunea nervoasă. Dar de data aceasta nici expresia lui severă de om ocupat, nici zgândărirea mâinii boante nu reuşiră să-i

distragă atenţia lui Tereso de la gândul care-l obseda. Pe foaia de hârtie rândurile, ca nişte şerpi în căldura toropitoare a primăverii, se răsuceau, unduindu-i-se sub privirile lui buimăcite. Mai tare şi mai adânc decât gravele lui probleme de stat, îi sunau în mintea înfierbântată ecourile paşilor uşori cu care Fausta îşi mişca picioarele ei mici în camera alăturată. Ea se plimba încoace şi încolo prin cameră, fără să pară că ar face mai mult zgomot decât de obicei, se gândea Tereso. Nu fredona, nu trântea niciun obiect pe jos, nu suspina, în fine, nu părea doritoare să-şi facă simţită prezenţa în vreun fel sau ca să atragă atenţia asupra ei. Constatarea aceasta îl făcea să sufere pe Tereso şi se înverşuna din pricina asta şi mai tare împotriva femeii mult prea viclene şi a iremediabilei lui ingenuităţi.

În cele din urmă, nemaiputând să reziste, Tereso se ridică dintr-odată de la masa de scris, se apropie de uşa prin care comunicau cele două apartamente şi vru să bată. Dar se văzu deodată, în pantaloni şi maiou, cu ciotul în aer, cu braţul şi cu

gâtul goale, şi îşi spuse că poate ar fi mai decent din partea lui să apară în faţa Faustei îmbrăcat în tunica de general. Cu acest gând în minte, îşi luă haina de pe fotoliul unde o lăsase şi o îmbrăcă, ajutându-se cu braţul sănătos. Tereso era înclinat din instinct înspre o adâncă demnitate formală; acest instinct, ca şi calculele de răzbunare, erau singurele piedici de care dispunea pentru a-şi înfrâna pasiunea.

Însă simplul fapt de a-şi pune tunica îi potoli pentru un moment nerăbdarea furioasă. „Pentru Dumnezeu, dar ce fac?” se gândi Tereso, „mă duc să bat la uşile femeilor ca ultimul dintre tinerii frivoli în căutare de aventuri? Uit oare cine sunt?... Îmi pierd capul?” Se aşează din nou la birou, şi, cu un calm şi cu o lentoare metodică, deschise registrul pe care, ridicându-se cu intenţia de a bate la uşa Faustei, îl închisese nervos, răsfoi hârtiile aranjate în teancuri de grosimi variabile şi, scoţând afară una dintre ele, şi-o puse în faţa ochilor ca şi cum ar fi avut intenţia de a o studia. Tereso era convins acum că găsise cel mai bun pretext de a o vedea pe

Fausta fără a-şi compromite, astfel, demnitatea. Documentul pe care îl avea sub ochi îl privea pe fratele Faustei; era vorba de o cerere de concesionare a unui monopol de stat. Tereso ştia că fratele Faustei era un pungaş şi că solicita concesionarea cu scopul premeditat de a se îmbogăţi pe spezele statului. După ce se prefăcu că citeşte documentul care îi era cât se poate de cunoscut, Tereso apăsă pe butonul unei sonerii, de patru ori, ceea ce însemna că îşi chema secretarul.

— Contreras, zise Tereso, fără să se întoarcă şi fără a-şi lua ochii de pe document, de îndată ce secretarul îşi făcu apariţia, intră, te rog, în camera marchizei Sanchez, care e alături, şi spune-i că îi este permis să vină la mine în vederea acelei probleme privitoare la cererea fratelui ei.

Tereso, pentru a părea cât mai plauzibil în atitudinea lui de bărbat ocupat cu treburi importante, îşi fixase la ochi un monoclu elegant, cu ramă de baga neagră, şi prins de tunică printr-o panglică. Tereso avea o vedere perfectă, iar monoclul nu

era, în realitate, decât o bucată de sticlă, dar gestul de a-şi pune monoclul însemna, în ochii subalternilor săi, că generalul vorbea despre treburi serioase. Secretarul îl salută apropiindu-şi călcâiele şi ieşi.

Tereso se aşezase intenţionat cu spatele la uşă. De îndată ce Contreras ieşi, luă fotoliul pe care îl avea în faţă şi şi-l aşează alături, îşi puse pe fotoliu mănuşile, bereta şi cravaşa. Şi luă în mâini documentul cu pricina, prefăcându-se că îl examinează din nou.

Nu trecură nici două minute, că secretarul se şi înfăţişă din nou în faţa lui Tereso şi îi spuse că marchiza Sanchez era afară şi cerea permisiunea să intre. Tereso îi răspunse să aştepte şi după ce secretarul ieşi din nou, îşi puse braţul pe masă, îşi descoperi încheietura mâinii şi începu să urmărească mişcarea secundarului pe cadranul ceasului său mare, de aur. Secundarul se învârtea cu o încetineală nicicând observată până atunci, amară, dar Tereso strângea din dinţi şi rezista dorinţei de a-l chema pe Contreras înapoi, ordonându-i s-o poftească înăuntru pe Fausta. Voia s-o

facă să aştepte zece minute, deşi se gândea că era puţin, în fond, şi că abia dacă i-ar fi fost de ajuns o jumătate de oră. Tereso ştia că nu e nimic care să impună mai mult respect şi mai multă teamă decât o lungă aşteptare în anticameră, în faţa uşii. Dar trecuseră doar trei minute şi Tereso nu mai putea. În loc s-o facă pe ea să aştepte, îşi dădea seama că cel care aştepta era chiar el, iar ochii lui fixaţi asupra ceasului, îngreunaţi de dorinţă şi de o senzualitate nerăbdătoare, nu izbuteau să separe fracţiunile minuscule ale cadranului. I se părea că vede, prin geamul convex, limpede, al monoclului, chipul brun, ca de băiat, al Faustei, care îi surâdea zeflemitor în timp ce acul ceasornicului, aferat şi plicticos, trecea imperturbabil cu bătăi slabe, regulate, peste acel surâs. Pe urmă nu mai era chipul, ci doar pieptul, de la gât până în talie; rotund şi ud de picături perlate, cu sfârcurile tari şi ridicate prin costumul de mătase, pe care îl văzuse la piscină, iar acul ceasornicului continua să se mişte dintr-o parte a cadranului în cealaltă, de la gât la

pântece. Şi, în cele din urmă, Fausta întreagă, goală, îndepărtată şi mică, îi făcea o plecăciune burlescă trimiţându-i o bezea cu amândouă mâinile şi se pierdea, se pierdea, în luciul lentilei convexe, în timp ce acul ceasului continua să ticăie. Era a cincizeci şi şaptea secundă a celui de-al cincilea minut. Tereso îşi scutură cu putere capul ameţit, cu ochii orbiţi, şi apăsă pe butonul soneriei. Iată-l pe secretarul cu obişnuitul lui salut militar, cu aceeaşi pocnire a călcâielor, atât de enervantă în acel moment. Şi, în timp ce Contreras se retrăgea, discret, se auzi, foşnind pe covor, pasul Faustei.

Fausta ghicise de la bun început ce anume se ascundea sub pretextul cererii fratelui ei: Tereso voia s-o vadă şi recursese la acest şiretlic pentru a-şi salva demnitatea. Şi astfel, în timp ce Tereso îşi imagina că o dezorientează, Fausta, dimpotrivă, se amuza. Ea intră în jachetă şi pantaloni negri, cu o eşarfă albastră în jurul gâtului. Îl văzu întâi pe Tereso cu spatele întors la ea, încovoiat, cu foaia în mână. Obloanele erau întredeschise şi camera se afla într-o uşoară penumbră.

— Ah, dumneavoastră sunteţi, i se adresă Tereso fără să se întoarcă, veniţi mai aproape.

Însă abia mai putea răsufla şi se simţea aşa de tulburat, încât trebui să pună documentul pe masă pentru a nu arăta cât de tare îi tremura mâna.

După ce îl salută după toate regulile celui mai profund respect, Fausta răspunse că era ea, într-adevăr: secretarul îi spusese că era vorba despre fratele ei, iar ea spera ca cererea să-i fie aprobată, în sfârşit.

Furios pentru că se simţea atât de tulburat şi atât de incapabil să-şi stăpânească tulburarea, Tereso căuta instinctiv o cale să-şi reverse această mânie reprimată. Trecură astfel câteva clipe: Fausta stătea dreaptă în faţa lui Tereso, privindu-se cu încăpăţânare, nepăsătoare, într-o oglindă agăţată de peretele din faţă, potrivindu-şi părul cu mâna după ureche. Tereso, cuprins de o dorinţă de nesuportat, cu capul aplecat, se uita fix, dar fără să-l vadă, la documentul deschis în faţa lui pe masă. În cele din urmă ridică ochii spre Fausta şi-i

spuse cu violenţă:

— Fratele dumneavoastră este un hoţ.

Fausta, care se putea aştepta la orice, mai puţin la o asemenea invectivă, rămase mută de uimire. Dar Tereso, care nu premeditase nimic şi găsise din întâmplare această ieşire pentru a-şi vărsa mânia, nu-i lăsă timp să protesteze.

— Da, urmă generalul cu o furie care-l uimi până şi pe el, v-am chemat anume ca să vă spun că fratele dumneavoastră este unul dintre cei mai notorii şi mai neruşinaţi escroci care asupresc ţara asta... şi îmi cereţi să-i acord concesionarea... mă simt tentat să-i concesionez pentru totdeauna un loc de veci de doi metri pe unu... da... împuşcat ar trebui să fie... el şi toţi cei care se comportă ca el... la zid... la zid o dată pentru totdeauna... şi la groapa comună.

Tereso urla acum ca un apucat, satisfăcut şi aproape îmbătat de faptul că îşi regăsise vocea lui dominatoare, calculată şi metalică, la auzul căreia tremurau subalternii săi. Dar, după ce trecu primul moment de tulburare, Fausta înţelese că Tereso îşi revărsa furia numai

şi numai pentru a ascunde adevăratul motiv pentru care o chemase şi pentru a-şi întări autoritatea în ochii ei. Şi brusc fu sigură că cererea fratelui ei va fi aprobată.

— E un pungaş... am probele prin care pot dovedi asta, continuă Tereso; şi, mânios, căută printre hârtii şi scoase câteva foi pe care le flutură pe sub nasul Faustei, o grămadă de probe... e un hoţ... de ani de zile... uite aici... nu e loc unde să fi lucrat şi unde să nu fi furat cu neruşinare.

Tereso se ridică de pe scaun şi începu să se învârtească în sus şi în jos prin încăpere.

— E o ruşine căreia trebuie să i se pună capăt... acest popor muncitor, cinstit, sărac, patriot, devotat – şi vorbind astfel Tereso, care din popor se trăgea, era sincer emoţionat – acest popor care şi-a pus soarta în mâinile mele cu atâta dăruire şi încredere trebuie protejat de asemenea escroci cum este fratele dumneavoastră... acest popor merită mai mult... acest popor cere de ani de zile ca hoţii să fie demişi şi pedepsiţi... să se facă

dreptate... credeţi că eu nu ştiu?... că nu ştiu totul?... eu ştiu totul, şi să nu credeţi că răbdarea mea e fără margini... eu iubesc poporul acesta din care am venit... ştiu eforturile, suferinţele pe care le îndură pentru a-şi asigura un trai cât de cât decent... Înainte de a deveni general, eu am fost ţăran între ţărani, miner între mineri, muncitor între muncitori... cunosc virtuţile lor admirabile, simplitatea inimii lor, sobrietatea lor... iar gândul că există escroci de felul fratelui dumneavoastră, care fac ravagii în ţara asta, care profită de acest popor cu obrăznicie, punându-se sub platoşa retoricii patriotice în care acest popor sărac, dar măreţ, crede cu sinceritate, gândul acesta mă umple de indignare şi de durere; e timpul să-i punem capăt... e timpul să dăm o pildă, să se facă dreptate.

Animat de elocvenţa lui, de altfel întru totul sinceră, Tereso simţea cu toate acestea cum i se potolea primul impuls violent de indignare. Nu că n-ar fi crezut în ceea ce spunea, dar ştia, din experienţă, că era imposibil ca singură forţa legii să împiedice oamenii să fure, că

doar conştiinţa morală îi putea face să fie cinstiţi şi că, de altfel, poporul, cu toate virtuţile pe care le avea, era în stare să comită excese cu mult mai păgubitoare decât matrapazlâcurile câtorva funcţionari necinstiţi. Unul ca Manuele, care fură, se gândea Tereso în timp ce continua să urle, poate încă să administreze cu abilitate şi îndemânare, cu condiţia să nu fure prea mult, dar un popor care se descătuşează devastează ţara în măceluri şi ruine. Dar acum, ca un aeronaut care, după ce s-a ridicat la mare înălţime, pierde comanda aerostatului şi nu mai ştie cum să revină la sol, tot aşa şi Tereso îşi dădea seama că i-ar fi fost foarte greu să coboare din acele înălţimi eterice ale indignării până la josniciile gândite dinainte: să se coboare adică până la a aproba cererea fratelui Faustei. Dar acesteia nu-i scăpase încurcătura crescândă din tonul lui Tereso, cu tot accentul lui indignat şi ameninţător. Şi, înţelegând că, dacă nu-i venea în ajutor, generalul ar fi continuat să urle, oscilând între invective şi ameninţări cine ştie pentru câtă vreme, îi servi, promptă,

pretextul pe care îl căuta.

Prinse un moment de tăcere între două strigăte ale lui Tereso şi declară, cu o umilinţă îndureratã, că ea nu ştia de greşelile fratelui ei. Şi că, de vreme ce el le dezvăluia, nu încăpea îndoială că era adevărat. Că într-o asemenea situaţie ea îşi asuma responsabilitatea de a retrage petiţia; pentru că nu intenţiona să ajute un om care nu merita acest ajutor, fie el chiar şi fratele ei. Iar, între timp, dacă generalul îi va permite, ea ar vrea să se retragă. Şi se ridică.

Tereso se folosise de cererea lui Manuele pentru a o atrage pe Fausta în camera lui, dar nu prevăzuse că ea s-ar fi putut folosi de aceeaşi cerere pentru a se sustrage încă o dată asalturilor lui amoroase. Acum, însă, nu mai era vreme pentru a născoci o altă stratagemă. Trebuia să acţioneze în grabă, Fausta ajunsese deja la uşă. Şi, lăsând la o parte orice reţinere, se grăbi să se interpună între uşă şi Fausta.

— Dar ce Dumnezeu, spuse el tulburat, ce v-a apucat?... Aşteptaţi o clipă. Şi, regăsindu-şi ceva din tonul său dominator:

Vă rog să vă amintiţi că sunteţi în audienţă şi că nu vă puteţi retrage fără permisiunea mea.

— Aveţi dreptate, încuviinţă Fausta.

Iar de data aceasta, ca pentru a-i da de înţeles fără cuvinte că ea ieşise triumfătoare în prima parte a partidei, fără să aştepte ca Tereso s-o invite, se duse şi se aşeză pe divan. Tereso, între timp, se plimba încolo şi încoace prin cameră.

— Ce Dumnezeu, reluă el, doar nu vreţi să arătaţi mai mare îngrijorare pentru soarta acestei ţări decât aş avea însumi... ceea ce am spus despre fratele dumneavoastră este adevărat, cel puţin dacă ar fi să dau crezare raporturilor poliţiei mele... care, cine ştie, e posibil să fi exagerat... dar la fel de adevărat este – şi n-am uitat niciodată asta – că fratele dumneavoastră a adus servicii însemnate ţării şi cauzei mele... şi că el a fost unul dintre cei mai buni ofiţeri ai mei din timpul războiului civil... Cunosc, în fond, atât faptele bune, cât şi pe cele rele ale fratelui dumneavoastră... În rest, aşa cum am spus, pot fi exagerări, inexactităţi în

raporturile poliţiei... Se ştie că poliţia îngroaşă proporţiile... Funcţionarii noştri, de la cei de jos până la cei mai de sus, sunt plătiţi prost... şi se întâmplă în unele cazuri ca ei să fie tentaţi de firme şi întreprinderi financiare care se slujesc la rândul lor de influenţa politică a acestora... nu ar trebui s-o facă, dar a greşi, mă rog, e omenesc..., încheie Tereso, oprindu-se brusc în faţa Faustei. Fiţi liniştită... vreau şi de data aceasta să-i acord o şansă fratelui dumneavoastră... i se va aproba concesionarea... sunteţi mulţumită?

— Excelenţă, sunteţi mult prea bun, spuse Fausta cu răceală, dar dacă fratele meu e un pungaş, atunci nu trebuie să i se aprobe concesionarea... Iar dacă nu e, ar trebui să distrugeţi raportul care-l inculpează şi să-l pedepsiţi pe funcţionarul care l-a redactat.

— Aşa ceva nu se poate, spuse Tereso fără să clipească.

— Atunci ar fi mai bine să plec, începu Fausta. Familia Sanchez nu a permis niciodată ca onoarea ei... Dar nu-şi termină fraza şi rămase pe scaun. Voia să

vadă până unde putea merge supunerea lui Tereso în faţa ei. Ceea ce i-ar fi putut fi de folos în viitor, se gândea ea, pentru când îi va cere alte lucruri şi îi va avansa alte pretenţii.

Dar şi de această dată coarda, aşa cum se întâmplase mai devreme la piscină, se rupse. Brusc, Tereso pricepu unde dorea Fausta să bată şi-şi pierdu răbdarea.

— Familia Sanchez, izbucni el cu un râs sarcastic, onoarea familiei Sanchez, familia Sanchez... se opri deodată Tereso pe un ton teribil... e o familie de pungaşi... o să pun să fiţi anchetaţi şi o să vă oblig să restituiţi statului tot ceea ce aţi furat...

„Am cam exagerat”, îşi spuse Fausta. Şi, grăbindu-se să găsească o portiţă de ieşire, îşi scoase o batistă din buzunarul jachetei şi începu să plângă în hohote. La rândul lui, şi Tereso, după ce sfârşise cu urlatul, îşi dăduse seama că exagerase. „Încă o izbucnire ca asta”, se gândi el nemulţumit, „şi o pierd de-a binelea”. Se aşează lângă Fausta, pe divan, şi, cu o voce schimbată, o imploră stăruitor să nu mai plângă: el îi va face pe plac în orice îi va sta în putinţă. Fausta, ca şi cum n-ar fi

înţeles, continua să suspine în batistă, dar, în acelaşi timp, cu un gest languros şi ca din întâmplare îşi lăsă mâna într-a lui Tereso. Fausta se aştepta ca Tereso să profite de ocazie pentru a o săruta. Dar nu luase în calcul timiditatea generalului, care se mulţumi să-i mângâie mâna şi s-o implore din nou să nu mai plângă.

— Nu plâng de durere, spuse Fausta luându-şi batista de la ochi şi întorcând spre Tereso un chip îndurerat, dar fără lacrimi... ci de teamă... mă luaţi drept unul dintre soldaţii dumneavoastră? M-aţi îngrozit cu furia dumneavoastră şi cu tonul vocii... aţi fost teribil... uitaţi cum îmi bate inima. Şi, luând mâna lui Tereso, i-o puse pe piept, sub sânul stâng. În intenţia Faustei, gestul acesta urmărea un dublu scop: să măgulească vanitatea lui Tereso, dându-i de înţeles că fusese într-adevăr teribil, iar pe de altă parte să-l tulbure printr-un contact foarte intim. De data aceasta instinctul învinse timiditatea de la început; Tereso trase spre el trupul acela moale şi docil şi-o sărută pe Fausta pe gură.

Dar Fausta îl cunoştea pe Tereso. Ştia că

dacă i s-ar fi dăruit acolo, pe loc, pe divanul acela, fratele ei nu ar mai fi primit nimic. Astfel de cazuri de trădare din partea lui Tereso erau frecvente şi cunoscute de toate lumea. Fausta nu nesocotea nici faptul că Tereso, cât se poate de tenace în deciziile care priveau exerciţiul puterii, chiar şi în urma acelui sărut, ar fi făcut orice pentru a-şi încălca promisiunea. Şi, astfel, prefăcându-se brusc tulburată de această îmbrăţişare neaşteptată căreia nu i se putuse sustrage, abia se despărţiră că şi sări în picioare exclamând că se făcuse târziu şi trebuia să meargă la Gorina. Tereso se ridică şi el, dezamăgit, muşcându-şi buzele, şi întrebă când anume se vor putea revedea. Fausta răspunse, modulându-şi o voce nesigură şi pierdută, că nu ştia când. Chiar în ziua aceea, în ziua următoare, cine ştie. Fausta simula nervozitatea femeii care cedează unei slăbiciuni trecătoare şi deja îi pare rău. Tereso, care ar fi vrut s-o ia din nou în braţe şi schiţase gestul de a o cuprinde de după talie, se văzu repede respins cu o expresie de confuzie şi de oroare.

— Iertaţi-mă, spuse Fausta văzându-l cum se întunecă la faţă, dar mă simt răvăşită... după moartea soţului meu, e prima oară când... Minciuna era aşa de gogonată încât Fausta însăşi, care o scornise pe moment în lipsă de ceva mai bun, nu mai avu curajul să continue şi Tereso simţi răsărindu-i în memorie vechiul dispreţ, care, amestecându-se cu dorinţa, o făcea să pară deodată amară, jignitoare.

„O astfel de femeie”, nu putu să nu reflecteze Tereso privind-o pe Fausta care, stând în picioare în faţa oglinzii, îşi întindea cu mare grijă rujul pe buze, „ar trebui răsturnată aici pe divan, posedată şi pe urmă... marş! dată afară... Iar eu, ce fac, o respect şi permit să-mi toarne astfel de minciuni sfruntate”. Înţelese însă ce aştepta Fausta din partea lui: şi, îndreptându-se fără să se mai uite la ea spre masa de scris, se aşează spunând:

— Doriţi mai întâi ca fratelui dumneavoastră să i se aprobe concesiunea... e normal. Cu aceste cuvinte, Tereso voia să-i dea de înţeles Faustei şi lui însuşi că de aici încolo nu-i

mai păsa de sentimente; era vorba despre un târg, iar hârtia aceea de pe birou era preţul; tot restul, iubire sau respect, nu mai conta. Dar tonul pe care vorbea era mai degrabă trist decât dispreţuitor. De fapt, Tereso suferea din pricina răcelii pe care i-o arăta Fausta şi era pe punctul de a-şi face iluzii că ea ar fi putut să-i ofere, printr-o atingere tandră sau printr-o minciună mai puţin grosolană, ocazia atât de mult râvnită. Pentru un moment, încă tulburat, Tereso se uită fără să-l vadă peste documentul pregătit de dinainte prin care îi aproba concesiunea fratelui Faustei. Şi, hotărându-se brusc, luă tocul de scris, îl înmuie în cerneală, semnă şi îi întinse hârtia Faustei, spunându-i să treacă întâi pe la secretar pentru ca documentul să fie înregistrat. Fausta, care urmărise actul semnării peste spatele lui Tereso, luă foaia în grabă, o îndoi şi o strecură într-un buzunar al jachetei.

— Sper că sunteţi mulţumită acum, îi spuse Tereso privind-o cu o expresie în acelaşi timp amară şi plină de speranţă.

Fausta nu spuse nici da, nici nu: se limită să-i răspundă că nu se îndoise

vreodată de generozitatea lui. Pricepuse că Tereso fierbea de dorinţă şi născocise un mod indirect de a-i aţâţa şi mai mult această dorinţă, de a-i spori nerăbdarea şi furia.

— Aveţi cumva un şemineu? întrebă ea pe neaşteptate, şi ochii îi sclipiră maliţios.

— Un şemineu? repetă Tereso surprins întorcându-se pe jumătate pentru a privi prin cameră, nu am... ba da... dar de ce?

— Şemineul acesta, spuse Fausta încet, are în mod sigur nevoie să fie curăţat... cine ştie, o fi plin de funingine... de aceea, dacă diseară va intra în camera dumneavoastră un biet hornar zdrenţăros, cu mătura şi cu găleata lui... nu-l alungaţi... şi daţi de ştire şi ofiţerilor să nu-l izgonească... va apărea în seara asta, după cină, dar înainte de petrecere...

— A, acum înţeleg, rosti Tereso pricepând în sfârşit despre ce era vorba şi luminându-se tot la faţă... un mic hornar... va fi binevenit...

— Un sărman hornar mititel, repetă Fausta cu un surâs radios şi, întinzându-i mâna lui Tereso, care nu putu decât s-o sărute cu devoţiune, ieşi în grabă.

Din camera lui Tereso, Fausta intră direct în apartamentul Gorinei. O găsi într-un halat de casă cu imprimeuri înflorate, aşezată în faţa măsuţei de toaletă, în timp ce o dojenea aspru pe Giustina, care o pieptăna, pentru că nu fusese în stare sa dea de urma lui Ricardo, valetul cel nou, care îi adusese în dimineaţa aceea micul dejun. Giustina, în timp ce descurca părul cârlionţat, vopsit în negru, al ducesei, îi explica de zor cum tânărul dispăruse în mod misterios în timp ce ea ieşise din cameră pentru a aduce aspiratorul, dar ducesa din netoată n-o scotea, pretinzând că nu credea o iotă din toată povestea aceea absurdă: nu se poate ca cineva să dispară ca un norişor de fum.

— Dar, Excelenţă, spuse Giustina care părea amuzată de neliniştea vădită a stăpânei, l-am căutat cu toţii, în toată casa.

— Dar tu ştii unde e, grăi ducesa pe un ton de suspiciune crescândă.

La care Giustina răspunse jurându-se pe ce avea mai sfânt că nu ştia mai mult decât ştia stăpâna ei. Înfuriată, geloasă, alarmată, ducesa spuse, după o clipă de

tăcere, că nu credea în spusele ei, ştia ea foarte bine că era în obiceiul servitoarei să mintă şi să jure strâmb. Să ia seama Giustina, să nu pună la cale cine ştie ce încurcături; altfel îi va da afară pe amândoi, pe ea şi pe amantul ei.

— Şi să nu crezi cumva, încheie ducesa care nu-şi putea stăpâni cu niciun chip patima ei plină de gelozie, că o biată făptură ca tine, cu o faţă de căţeluş, ar putea să-i placă acelui tânăr... da, pentru că, poate că nu ţi-a mai spus nimeni până acum... dar ai o faţă întru totul asemănătoare unui bot de câine.

Această sinceritate puerilă şi furioasă o făcu să zâmbească pe Giustina, căreia, convinsă că îl cucerise pe Sebastiano, şi dată fiind pasiunea pe care ducesa o făcuse pentru el, nu-i displăcea deloc dispariţia acestuia, ba dimpotrivă. Dar Gorina, care urmărea pe furiş chipul cameristei în oglinda mare a măsuţei de toaletă, îi surprinse zâmbetul; şi, dintr-odată, chiar în momentul în care Fausta venise să i se aşeze alături spunându-i cu o voce joasă că obţinuse de la Tereso favoarea aceea despre care ştia şi ducesa,

iat-o pe femeia îndesată şi corpolentă cum se ridică brusc în picioare, răsturnând un taburet cu tot ce era pe el şi-i trage o pereche de palme zdravene slujnicei. Giustina o rupse la fugă suspinând, iar Gorina, aşezându-se la loc gâfâind, se grăbi s-o întrebe pe Fausta, cu un aer nerăbdător şi distrat deopotrivă, cum decursese întrevederea ei cu Tereso, şi adăugă, ca pentru a-şi cere scuze, că nu trebuia să dea vreo importanţă celor întâmplate, slujnica aceea era o neruşinată şi, dacă ea n-ar plesni-o din când în când, cine ştie câte obrăznicii şi-ar mai putea permite.

— A mers foarte bine, răspunse Fausta care urmărise incidentul între ducesă şi cameristă fără să se înduioşeze prea tare.

Şi, cu o vioiciune maliţioasă, îi povesti întrevederea ei cu Tereso, subliniind mai ales propria şiretenie în faţa ingenuităţii generalului. Dar ducesa abia dacă o auzea; încă mai gâfâia, stacojie la faţă, apăsându-şi cu o mână pieptul ca pentru a-şi potoli mânia; din când în când, se întorcea înspre uşă, bolborosind cuvinte de ocară şi aruncând priviri furibunde;

doar la răstimpuri mai părea să-şi aducă aminte şi de Fausta, care continua să-i vorbească, şi atunci improviza pe loc un surâs forţat de înţelegere sau schiţa un gest larg de încuviinţare. În realitate, gelozia şi patima Gorinei atinseseră punctul culminant şi, stăpânită pe de o parte de furia pe care i-o trezise surâsul Giustinei, iar pe de alta copleşită de neliniştea provocată de dispariţia lui Sebastiano, ducesa nu-şi mai putea veni în fire. Într-un târziu, reuşi cu chiu cu vai să adune atâta stăpânire de sine încât să declare, cu un aer răvăşit, dar suficient de autoritar, că Fausta procedase cât se poate de bine obţinând semnătura documentului înainte de a-i ceda lui Tereso. Pentru că, deşi părea ingenuu, Tereso era şi el viclean în felul lui, iar dacă Fausta i-ar fi cedat, fratele ei ar fi aşteptat mult şi bine până să-i fie aprobată concesiunea. Tereso era un om din popor, încheie ducesa cu acreală, trebuia să ţină cont de asta, se ştie ce înseamnă să ai de-a face cu oameni din popor. Gorina, care în momentul acela se gândea la Giustina şi la valetul cel chipeş,

înverşunată, îşi strâmbă gura într-o grimasă de dezgust, ca şi cum ar fi vrut să scuipe. Părea în sfârşit că se liniştise; apucă un clopoţel mare de argint de pe măsuţa de toaletă şi îl scutură violent de mai multe ori. Reapăru Giustina, cu ochii încă în lacrimi, iar ducesa îi porunci s-o pieptene în continuare, dar să nu scoată o sunet, altfel o dă afară cât ai zice peşte.

— Mai ales, reluă ducesa care între timp revenise la calmul ei obişnuit, în timp ce se admira în oglindă, trebuie să-l măguleşti... adu-ţi aminte: e vanitos....

— Ca un păun, spuse Fausta, şi-i povesti cum îi luase mâna lui Tereso şi i-o aşezase pe inimă pentru a-l face să simtă spaima pe care ameninţările lui o provocaseră în sufletul ei. Şi ce e mai frumos, încheie Fausta râzând, e că inima mea nu bătuse nicicând în mai mare linişte... dar el nu-şi putea da seama, era mult prea preocupat de propriile bătăi de inimă... care sunau cu putere... ca un ceas deşteptător, crede-mă.

Ducesa surâse ascultând spusele Faustei. Încet-încet, Gorina se însenina gândindu-se că Giustina, cel puţin cât era

în odaia ei, nu putea fi cu Sebastiano. Şi fu aşa de satisfăcută de acest gând atât de firesc, încât, într-o izbucnire de generozitate pe cât de neaşteptată, pe atât de irezistibilă, la fel ca accesul de mânie de mai devreme, luă de pe măsuţa de toaletă o cutie mare de pudră şi i-o întinse Giustinei spunându-i s-o păstreze: îi va fi de mare folos, adăugă ea cedând celui din urmă impuls de gelozie maliţioasă, pentru a da un pic de luminozitate tenului ei urât, închis la culoare. Să nu cumva să şi-o ia prea tare în cap, îi sugeră ea cu un aer atotştiutor Faustei, care se învârtea prin cameră, mai avea multe de făcut; totul depindea de cum se va comporta Fausta în seara aceea. Marchiza îi întoarse spatele spunând că se duce la piscină, şi părăsi camera.

mascarada

Colecțiile Cotidianul.

EDITURA UNIVERS

ALBERTO MORAVIA

Între aventura cu Sebastiano şi relaţia ei cu Tereso, Fausta găsise cu cale să ţese şi o a treia relaţie, mai originală şi mai nouă decât celelalte două. Marchiza făcea parte din acea categorie de femei cărora le place să se simtă libere şi, neştiind să fie libere prin virtute, încearcă să cucerească această libertate printr-o multiplicare de încurcături şi aventuri amoroase. În concepţia Faustei, o iubire o anula pe cealaltă, iar ea, manevrându-le pe toate simultan, reuşea să nu le ofere acelor bărbaţi care o doreau cu atâta patimă decât o parte infimă a fiinţei ei. Pentru această a treia aventură care ar fi trebuit, în intenţia ei, s-o elibereze de celelalte două, Fausta îşi alesese, fără să şovăie prea mult, un fel de servitor. Se numea Doroteo şi era un băieţandru scund şi robust, cu un păr roşcat şi creţ, cu o figură ascuţită ca de ţap, care avea sarcina de a merge în urma jucătorilor de golf ducând în spinare sacul cu crose. La început, Fausta intrase în vorbă cu el şi o delectase nemaipomenit discuţia aceea incredibil de grosolană şi de crudă. Pe

urmă, într-o după-amiază, în timp ce toată lumea de la vilă se odihnea, îl chemase pentru a merge cu ea, aşa cum îl rugase mai demult, să joace golf, şi se îndepărtaseră împreună, frumoasa femeie cu acel băieţandru, trecând peste pajişti şi ajungând pe coline. Şi se întorseseră abia seara târziu. În ziua aceea Fausta gustase în sfârşit o senzaţie nouă: aceea de a se vedea nevoită să cedeze avansurilor unui bărbat din teama de a nu fi siluită sau chiar asasinată. Doroteo, la cei optsprezece ani, era de o brutalitate rece şi necruţătoare care o fascina pe Fausta. El era dintre acei oameni care te biciuiesc numai privindu-te fix în ochi şi care în bucătării primesc sarcina de a strangula puii sau de a suci gâtul păsărilor pe jumătate vii. Pentru Fausta, între iubirea devotată şi delicată pe care i-o purta Sebastiano şi dragostea mieroasă a lui Tereso, băiatul acesta roşcovan şi brutal, Doroteo, era o delectare întru totul nouă.

Cu pasul uşor cu care din odaia lui Tereso trecuse în camera ducesei, Fausta coborî scara de gală şi se îndreptă, traversând esplanada, spre pajiştea

întinsă în povârniş. Se făcuse târziu şi femeia aproape alerga. Spera să-l întâlnească pe Doroteo în adăpostul pentru echipamente sportive pentru a-l avertiza despre schimbarea survenită în programul acelei zile. Pentru că, iniţial, ea îşi dăduse întâlnire cu Doroteo în după-amiaza aceea, dar pe urmă, fiindcă îi promisese lui Tereso că îl va însoţi în parc, se văzuse nevoită să alerge până aici pentru a contramanda întâlnirea cu Doroteo. Numai că acum, după ce obţinuse ceea ce voia de la Tereso şi odată fixată întrevederea cu el din seara aceea, o rodea din nou dorinţa de a-şi petrece restul zilei cu băiatul cel roşcovan. Mergând să-l anunţe pe Doroteo, picioruşele Faustei, care înaintau mereu sprintene pe căile plăcerii, se mişcau cu mult mai mare repeziciune decât atunci când alergau în întâmpinarea iubirii lui Sebastiano sau a promisiunilor şi darurilor lui Tereso. Fausta alerga pe iarba pajiştii întinse, sub soarele care ajunsese de mult în înaltul cerului, cu pieptul scos în afară, cu picioarele îngreunate de înclinarea pajiştii, cu buzele

întredeschise prin care vântul îi umplea gura, îmbătată de viteza cu care mergea şi de aventură. I se părea că la capătul drumului n-o aştepta atât Doroteo, cât eliberarea ei. Eliberarea de Sebastiano care o iubea şi de Tereso care voia s-o împresoare cu favorurile lui.

La ora aceea, Doroteo se afla în adăpostul pentru echipamente sportive, o construcţie rotundă din trunchiuri de copac, cu un acoperiş conic de paie, care semăna cu locuinţele rudimentare ale indigenilor australieni. Când ajunse aproape de adăpost, Fausta, căreia i se oprise respiraţia din pricina alergăturii, zăbovi o clipă în prag apăsându-şi pieptul cu mâna, şi pe urmă intră. Doroteo, cu braţele goale, într-un tricou cu dungi orizontale roşii şi albastre, încins peste mijloc cu un brâu negru, cu pantaloni de pânză de culoare albastră, stătea ghemuit într-un colţ şi cioplea cu cuţitul o nuieluşă de brad, ca un cârlig. De jur împrejur, sprijinite de pereţii rustici, se înşiruiau sacii de piele cu crosele de golf. O masă mare şi rotundă din lemn neşlefuit ocupa aproape tot spaţiul adăpostului. Doroteo

stătea cu spatele la uşă: la fiecare lovitură de cuţit muşchii proeminenţi şi oarecum moi ai braţelor cu pielea foarte albă se umflau, întinzându-se. Capul cu părul creţ, de culoarea aramei, era aplecat într-o parte. Pe gât şi pe spate i se vedea pielea năpădită toată de pistrui.

Fausta, care nu-şi dădea deloc aere cu Tereso sau cu Sebastiano, nu ştia cum să i se adreseze lui Doroteo altfel decât pe un ton artificial, snob, pretenţios, strecurând în vorbire o sumedenie de cuvinte frivole şi de expresii străine.

Nici măcar pentru o clipă nu înceta să fie marchiza Sanchez; afişând acel orgoliu, acea fandoseală, acea autosuficienţă care i se părea că se potrivesc cel mai bine titlului şi demnităţii ei de marchiză, în realitate, aventura ei cu Doroteo se întemeiase tocmai în virtutea acelei diferenţe de rang social care, în loc să-i despartă, aşa cum se întâmplă adesea, fusese pentru ei motivul principal de a fi împreună. Fausta, mereu în căutarea unei noi senzaţii, găsise o astfel de plăcere în degradarea calităţii ei de femeie nobilă; ca atare, cu cât era mai mare diferenţa de

rang social, cu atât îi sporea plăcerea. Dacă i-ar fi stat în putinţă, Faustei i-ar fi plăcut să-şi dea întâlnire cu Doroteo noaptea, când, îmbrăcată într-o rochie decoltată, plină de bijuterii, s-ar fi îmbătat ea însăşi la gândul cine ştie cărei demnităţi regale: contrastul cu manierele grosolane ale tânărului ar fi devenit şi mai picant. Fausta, care era în stare să călărească ore în şir, fără să simtă urmă de oboseală, simula în faţa lui Doroteo slăbiciunea unei fiinţe fragile şi delicate şi se lamenta, bucuroasă, cu accentul ei plin de oroare şi preţiozităţi, că el era un „monstru” şi că o face să-şi dea sufletul. În relaţia ei cu Doroteo, Fausta îşi inventa de-a dreptul o fire cu totul nouă şi diferită de ceea ce era ea în realitate: plăpândă, delicată, frivolă, sentimentală, pudică, mereu uimită şi pretenţioasă. Ea se gândea că Doroteo, aşa de grosolan în conduită, nu putea decât să dispreţuiască toate aceste însuşiri.

Fausta se iluziona însă că Doroteo era măgulit de favorurile ei, ca un sclav căruia regina i se oferă în secret, dar se înşela. Doroteo nu era la prima aventură cu

invitatele de la vilă; alte două femei precedaseră Faustei pe calea aceasta pe care ea credea că păşeşte cea dintâi. Şi astfel Doroteo, în puţina lui inteligenţă, ajunsese să creadă că era întru totul normal ca marile doamne să-şi aleagă amanţii dintre servitori; o bizarerie cam obscură, ce-i drept, dar care îi convenea mult prea mult ca să mai zăbovească gândindu-se la ea. Pe de altă parte, Fausta era mai mult decât convinsă că fusese ea cea care îl alesese pe Doroteo ca amant. Când, de fapt, Doroteo, încurajat de succesul pe care îl avusese în trecut, fusese el cel care pusese ochii pe Fausta, seducând-o. Şi astfel, la finele aventurilor ei amoroase, chiar când credea că îşi dobândeşte libertatea, Fausta era prizoniera unei sclavii şi mai aprige.

Se apropie de tânăr şi cu o voce slabă şi încă gâfâită din pricina alergării de mai devreme, îl întrebă ce făcea acolo. Doroteo răspunse fără să-şi întoarcă faţa că făcea ceea ce se vedea: o praştie.

— O praştie?... ce să faci cu ea? întrebă Fausta fâstâcindu-se.

Doroteo răspunse că îşi cioplea o praştie ca să meargă la râu să pescuiască.

— La râu? Nu înţeleg... spuse Fausta.

— Da, la râu, răspunse băiatul, ca să prind peşti.

— Peşti?

— Da, peşti.

Doroteo terminase de cioplit cârligul; luă de jos două curele lungi de cauciuc, unite de un mic disc de piele, şi le legă strâns la cele două extremităţi ale praştiei. Şi îi explică pe un ton dispreţuitor că praştiile erau folosite pentru a ochi păsările în copaci.

— Monstrule, exclamă Fausta, bietele păsărele... Tonul acesta afectat, ca şi aceste idei, Fausta în mod sigur nu le-ar fi căpătat dacă unul dintre oaspeţii vilei, arătându-i o puşcă cu două ţevi, i-ar fi explicat că o astfel de armă servea pentru a ucide sturzi şi potârnichi. De altfel, ea însăşi era un bun vânător.

Continuând să nu scoată o vorbă şi comportându-se ca şi cum ar fi ignorat prezenţa Faustei, Doroteo se ridică, ieşi afară din adăpost şi, luând de jos o piatră, trase cu praştia. Fausta abia apucă să se

apropie pentru a vedea cum un porumbel care gângurea cocoţat în vârful acoperişului bătu din aripi şi se prăbuşi mort, cu capul însângerat, zdrobit. Fausta scoase un ţipăt de groază şi repetă că Doroteo era un monstru. De ce omorâse biata păsărică? Doroteo ridică porumbelul şi îl aruncă într-un tufiş şi răspunse că vrusese să încerce praştia.

Ceea ce o deranja cel mai tare pe Fausta era faptul că Doroteo se comporta ca şi cum n-ar fi luat în seamă prezenţa ei, ca un fel de apucătură rustică de a-şi manifesta proasta dispoziţie. Şi i-o spuse cu aerul că îi serveşte o lecţie de bună purtare. Numai că tânărul îi replică, cu grosolănie, că era ocupat şi nu avea timp de ea. Aceasta era relaţia lor amoroasă, neobişnuită doar pentru cine crede că iubirea trebuie să fie neapărat plină de tandreţe, însă Doroteo era aşa de grosolan numai pentru că îşi imagina că Faustei, femeie rafinată, îi plăcea acea grosolănie; în acelaşi mod, şi Fausta se comporta cu atâta rafinament fiindcă îşi imagina la rândul ei că Doroteo dispreţuia aceste aere pretenţioase. Şi astfel se prefăceau

fiecare, atribuindu-şi unul altuia gusturi inexistente.

Ei îi plăcea nespus să-l jignească şi să-l provoace. Şi, de îndată ce îl văzu intrând în adăpost şi ghemuindu-se din nou pe jos, îi spuse cu voce şoptită că era un necioplit: când o doamnă intră pe uşă, el trebuie să se ridice în picioare. Doroteo, ocupat cu strângerea nodurilor praştiei, ridică din umeri replicând că dacă nu-i plăcea era liberă să plece: mai existau şi altele. Fausta, căreia acest dispreţ i se părea a fi mai dulce decât o mângâiere, suspină declarând că era un criminal şi că o jignea; şi, aşezându-se în picioare în spatele tânărului care continua să rămână ghemuit în aceeaşi poziţie, îşi vârî degetele lungi şi subţiri în părul lui roşcat şi cârlionţat. Îi plăcea acel păr aşa de murdar şi de încâlcit care părea din câlţi deşi îmbâcsiţi cu praf şi sare. Dar Doroteo scutură din cap spunându-i să-l lase în pace: nu avea timp de pierdut. Acest ton care se încăpăţâna în grosolănie o nelinişti pe Fausta. Şi îl întrebă, răsfăţată, de ce se comporta aşa cu Faustina lui. Doroteo răspunse că ştia ea prea bine de

ce. Şi, rostind aceste cuvinte, vocea lui căpătă un accent sincer.

Fausta insistă ca el să-i spună ce anume avea să-i reproşeze. Îi plăcea să se pună într-o poziţie de inferioritate în faţa tânărului şi îi ceru încă o dată scuze pentru că anulase întâlnirea cu el din după-amiaza aceea, dar intervenise problema cu Tereso, generalul, omul acela celebru; şi, chiar dacă pe ea o plictisea foarte tare, nu putuse să refuze să-l însoţească.

— Nu, nu... spuse Doroteo încercându-şi praştia, cu capul înclinat într-o parte şi închizând un ochi, nu e vorba de asta.

Atunci Fausta spuse, cu o expresie nedumerită şi consternată, că nu mai înţelegea nimic. Pentru că, de altfel, ea venise tocmai ca să-i comunice că, în pofida celor hotărâte mai înainte, în ziua aceea vor putea merge pe coline, în obişnuitele lor peregrinări. S-o aştepte pe deal, în faţa refugiului, după prânz. Doroteo răspunse că era în regulă, o s-o aştepte acolo; şi îi ură poftă bună.

— Şi-o să-mi spui şi ce ai împotriva mea, spuse Fausta cu o voce tandră înfigându-şi

din nou degetele în părul tânărului, o să-mi spui, bădăranule.

Dar, întorcându-se spre el, văzu în ochii aceia sticloşi, albaştri, o privire plină de o atât de sinceră răutate, încât o trecură fiorii şi lăsă repede prada din mâini.

— Du-te, du-te, spuse Doroteo întorcându-se la praştia lui.

— Nu omorî bietele păsărele, monstrule ce eşti, îl mai rugă Fausta; şi părăsi adăpostul în vârful picioarelor.

Şi, cu mişcări lente de data aceasta, cu toată demnitatea de care era în stare, Fausta se îndreptă înspre un alt colţ al parcului, unde ştia că se pregătise prânzul. În afară de refugiul unde se odihnea Sebastiano şi de adăpostul rustic cu aspect australian în care îl întâlnise mai devreme pe Doroteo, parcul avea mai multe astfel de construcţii rudimentare, unele imitând cavernele, altele care semănau cu unele cabane elveţiene improvizate, cu unele colibe chinezeşti din nuiele, sau cu unele adăposturi care păreau rămăşiţe ale unor ruine antice; aici, în funcţie de vreme, veneau să-şi ia prânzul oaspeţii frivoli ai Gorinei. În ziua

aceea masa fusese amenajată într-o grotă improvizată, ai cărei pereţi erau acoperiţi cu cochilii de scoici şi de care spânzurau stalactite artificiale.

Se pătrundea înăuntru pe o deschizătură strâmtă şi informă ca într-o adevărată peşteră; în interior însă, sub bolta acoperită de cruste false şi de lilieci cu aripi de catifea, în aerul răcoros din cauza pârâiaşelor care ţâşneau discret din cavităţile săpate în rocile artificiale, printre muşchi şi părul-maicii-domnului, felinare camuflate în diverse unghiuri creau o atmosferă verde, ca de peşteră, luminând cele şapte sau opt mese încărcate din abundenţă cu bunătăţi. Cu chipurile scăldate în reflexe de smarald, invitaţii Gorinei se aşezaseră cu toţii la locurile lor. Fausta, care era ultima venită, fu primită cu un ropot de veselie. Toată un zâmbet, curtenitoare, marchiza se aşează la masa cea mai de vază, unde se aflau deja Gorina, cu pălăria ei conică de paie, Tereso, care-şi pusese din nou uniforma, şi secretarul generalului.

Fausta îi promisese lui Tereso că îl va însoţi în după-amiaza aceea să viziteze

parcul vilei, dar pe urmă, după ce obţinuse ceea ce voia de la el, îşi închipuise că acesta, mulţumit de întâlnirea pe care îi făcuse favoarea să i-o ofere spre seară, uitase între timp de prima ei promisiune. Şi o cam supără faptul că Tereso îi reaminti din nou de ea. Se ivea acum o altă încurcătură: cum să facă să-i mulţumească în acelaşi timp şi pe Tereso, şi pe Doroteo? Această dilemă o preocupă pe Fausta pe tot parcursul prânzului, în vreme ce Tereso încerca stingherit să închege un dialog; ducesa îi ţinea isonul încurajându-l şi măgulindu-l, iar secretarul îşi vedea de masă, în tăcere. Cum să facă să scape de Tereso? Pentru că pentru Fausta nu mai era nici urmă de îndoială: între Doroteo şi Tereso îi convenea mai tare să-l aleagă pe cel dintâi, şi asta din trei motive serioase. Primul, pentru că o neliniştea indispoziţia lui Doroteo şi voia cât mai repede să-i afle cauzele; al doilea, pentru că se simţea mai atrasă de compania lui Doroteo, aşa grosolan şi lipsit de maniere cum era, decât de galanteria lui Tereso. Şi, în fine, al treilea motiv era că, dacă voia să-l

prindă pe Tereso în laţ, nu trebuia să-i îngăduie prea multe. Pe de altă parte, nu putea ignora faptul că se întinsese coarda, aşa cum o prevenise ducesa, iar ea trebuia să fie foarte atentă să nu-şi facă un duşman definitiv în persoana lui Tereso arătându-i că, după ce obţinuse favoarea de care avusese nevoie, nu-i mai păsa nici cât negru sub unghie de el.

După ce terminară prânzul, oaspeţii ieşiră cu toţii din cavernă, unii pentru a merge să se odihnească, alţii se risipiră prin parc. Şi, în scurt timp, Fausta şi Tereso rămaseră singuri. Fausta chiar nu ştia cum să facă să scape de general. Stăteau în picioare sub o pergolă de viţă de vie joasă, de care atârnau, printre frunzele verzi, ciorchini mari şi grei de struguri negri. Marchiza, pierdută în aceste gânduri, rupea din când în când un bob de strugure şi îl strecura ea însăşi în gura generalului. La rândul lui, Tereso era pornit pe confidenţe; încă mai credea că ea era plină de venalitate în relaţia cu el, dar, din cauza aceleiaşi fatalităţi sentimentale, gândul acesta nu-i altera deloc sentimentele şi se simţea atras de

frumoasa femeie cu o sinceritate tandră şi plină de speranţă. Fausta era cum era, dar pentru el, în momentul acela, ea era femeia iubită de el şi care-l iubea. Şi, astfel, ingenuitatea lui Tereso triumfa o dată în plus asupra experienţei lui vechi cu privire la calitatea oamenilor. De data aceasta, însă, contrar felului în care se comporta de obicei, nu numai că nu-i displăcea, dar nici nu cerea altceva decât să se hrănească în continuare cu iluzii.

Tereso era într-o stare sufletească în acelaşi timp exaltată şi melancolică. Se gândea că îşi salvase naţiunea din războiul civil şi că era omul cel mai puternic al ţării şi unul dintre cei mai puternici din lume. Şi, cu toate acestea, iată-l la picioarele acestei femei, îşi spunea, şi totul era deşertăciune: atât puterea, cât şi iubirea. Dar erau amândouă atât de dulci şi de irezistibile! Când se gândea la astfel de lucruri, Tereso simţea cum creşte în propriii săi ochi. Şi, transfigurat de iubirea pentru Fausta, ar fi vrut ca şi ea să-l vadă cu aceiaşi ochi. Ea nu trebuia să vadă în el pe şeful statului, ci să preţuiască omul care

era, începu generalul, după multe ocolişuri stânjenitoare.

— Da, sigur, răspunse Fausta, preocupată să culeagă un bob dintr-un ciorchine aflat ceva mai sus decât ceilalţi.

Tereso, care era întotdeauna precis în discursurile lui politice, căuta din instinct aceeaşi concreteţe şi în cuvintele lui de dragoste. Ar fi vrut ca Fausta să-l iubească aşa cum îl iubeau gloatele de douăzeci de ani. Şi îşi aduse aminte de valurile de furie îndreptate împotriva criminalilor şi de acea iubire fanatică pentru el pe care rarele atentate la viaţa lui le produseseră asupra mulţimii. În acele situaţii el se simţise cu totul aproape de inima poporului şi acestea fuseseră cele mai strălucite momente ale îndelungatei lui cariere: simţise atunci că ideile lui şi ale armatei erau împărtăşite cu entuziasm de către poporul întreg. I se păru că acelaşi lucru ar trebui să se întâmple şi cu Fausta. Inima ei ar trebui să se înalţe cu ardoare, plină de iubire şi gratitudine, se gândea generalul, aflând la ce pericol se expunea de dragul ei, gata să înfrunte conjuraţia pentru a o revedea.

Dar Tereso, în calculele pe care şi le făcea, ignora că distanţa între el şi Fausta era mult mai mare decât între el şi poporul care îl admira de la distanţă, învăluit în glorie; nici nu-şi dădea seama, pe de altă parte că, pentru a o înştiinţa pe Fausta de pericolul care-l ameninţa şi pentru a o înduioşa aşa cum spera, nu mai avea la îndemână condeiele meşteşugite ale sutelor de jurnalişti, ci dispunea doar de propria, umana lui voce.

Şi astfel, în vreme ce Fausta, cu ochii şi cu mâinile ridicate către bolta de viţă de vie, continua să ciugulească strugurii încălziţi de soare, Tereso începu să-i spună că nu ştia câte sacrificii făcuse el de dragul ei. Distrată, Fausta întrebă la ce anume se referea. Credea că Tereso voia să-i vorbească din nou de cererea de concesionare a fratelui ei.

— Pentru dumneavoastră, eu mă expun unei conspiraţii, spuse Tereso umplându-se de mânie numai gândindu-se la asta, aici, în interiorul acestei vile, sunt oameni care au pregătit un atentat împotriva mea... Îmi vor moartea... vor să-mi distrugă opera...

Se aştepta ca, la auzul acestor cuvinte, Fausta să termine cu ciugulitul boabelor şi să caşte ochii, îngrozită, dar Fausta, care abia dacă-l auzise şi care credea că erau doar nişte simple supoziţii, se mărgini să-l întrebe pe un ton indiferent cum putea fi posibil aşa ceva: doar era foarte iubit în popor.

— Da, lumea mă iubeşte, răspunse Tereso cu amărăciune, dezamăgit de răceala Faustei, dar asta nu înseamnă că nu există fanatici, imbecili sau criminali care să-şi pună în cap să atenteze la viaţa mea. Şi continuă afirmând că această conspiraţie nu făcea decât să demonstreze că puterea lui, atât de invidiată şi de râvnită, de strălucită şi de glorioasă, era în realitate pândită de pericole, ameninţată mereu de trădare şi de moarte. Dar el înfăptuise deliberat acest act de curaj pentru că era conştient că o făcea de dragul ei. În rest, ideea că era în pericol mai mult îl incita decât să-l înspăimânte; prefera să-i dea piept decât să fugă ca un laş. Rămăsese acelaşi Tereso care în bătălia de la Escalona, singur şi cu braţul sfâşiat de schija unei

grenade, mersese în fruntea faimoasei oştiri de cavalerie care îi adusese victoria.

— Îşi imaginează că m-am ramolit, continuă generalul, se vor convinge singuri de asta.

În timp ce vorbea astfel, Tereso era transfigurat. Sincera şi nepotolita lui sete de grandoare îl umplea de emoţie. I se părea că o iubea pe Fausta şi îl încânta ideea de a-şi pune viaţa în pericol pentru ea. Şi în acelaşi timp îşi simţea inima înflăcărându-i-se de o fervoare sălbatică la gândul că încă mai trebuia să lupte, să înfrunte primejdii; să fie, într-un cuvânt, acelaşi Tereso curajos şi neobosit care fusese în urmă cu douăzeci de ani.

Generalul spera ca acest discurs să aibă asupra Faustei efectul scontat, dar îşi dădu seama imediat cât de tare se înşelase. Primul sentiment al Faustei auzindu-l pe Tereso cum insistă asupra iminenţei şi a existenţei reale a pericolului care îl ameninţa nu fu unul – aşa cum sperase acesta – de afecţiune plină de recunoştinţă faţă de el, care înfrunta primejdia de dragul ei, ci de teamă. O teamă nu foarte presantă, nici prea

puternică, e adevărat, pentru că Fausta nu era laşă, dar era una sinceră: îi era frică să nu fie târâtă şi ea în aceeaşi soartă ca şi Tereso şi ucisă împreună cu el. Brusc, încetă să mai ciugulească din boabele de strugure şi întrebă cu o voce îngrijorată de ce el, care ştia toate aceste lucruri, încă mai zăbovea la vilă. Tereso îi răspunse cu simplitate că rămăsese de dragul ei. De altfel, adăugă repede, dezamăgit, văzând că Fausta schiţă o grimasă precum cineva care nu pune prea mare preţ pe consideraţia ce i se arată, poliţia reuşise să-i identifice fără probleme pe conspiratori şi, înainte ca aceştia să apuce să-şi pună planul în aplicare, vor fi arestaţi şi duşi de acolo. Nimeni de la vilă nu-şi va da seama de nimic. Nici măcar ea; să fie deci liniştită, n-o păştea nicio primejdie. Fausta înţelese din spusele lui Tereso că trebuia într-un fel să atenueze impresia neplăcută pe care i se părea că i-o făcuse generalului propria ei îngrijorare egoistă şi adăugă, cu promptitudine, că ea nu avea niciun fel de teamă, de vreme ce nici lui nu-i era frică. Ba chiar, conchise ea jovială,

atentatul ar fi adus un plus de divertisment petrecerii: prea se plictiseau cu toţii de moarte.

Fausta spunea toate acestea pe un ton plin de răceală şi Tereso simţea, auzind-o, cum i se topeau treptat entuziasmul şi emoţia pe care le simţise cu câteva minute mai devreme. Era conştient că iubirea aceea, pe care de atâtea ori o suscitase în sufletul mulţimilor, nu reuşise s-o aprindă în inima unei femei, însă Fausta avu deodată o idee care reînvie speranţa aproape stinsă a lui Tereso.

— Aş dori să vă fiu alături, spuse ea pe neaşteptate... în tot ceea ce îmi stă în putinţă... ce-ar fi dacă în seara asta, în loc să luăm masa cu invitaţii, am cina împreună, singuri, noi doi, în apartamentul dumneavoastră? încheie ea cu cel mai fermecător surâs, iar dacă va avea loc atentatul, atunci vom muri împreună... Aceste cuvinte îi plăcură generalului, care se emoţionă din nou. Înduioşat, ar fi vrut s-o întrebe dacă într-adevăr îl iubea într-atât încât să-şi dorească să moară împreună cu el. Dar, cu firea lui timidă, nu putu să facă mai

mult decât să-i mulţumească Faustei şi să se încline pentru a-i săruta mâna.

— Eu voi veni în travesti, adăugă Fausta, vă aduceţi aminte?... un biet hornar mititel cu mătura şi cu găleata lui. Tereso răspunse că îl va aştepta cu mare nerăbdare pe sărmanul hornar. Generalul dăduse uitării răceala care răzbătuse puţin mai devreme din cuvintele Faustei şi acum se iluziona din nou asupra iubirii lui aşa de disperate şi de improbabile.

Dar Fausta, în ciuda dezvăluirilor cu privire la atentat şi a avansurilor curtenitoare ale lui Tereso, nu voia să renunţe în ruptul capului la planul ei de a-şi petrece restul zilei în compania lui Doroteo. Invitaţia de a cina împreună cu generalul, pe care acesta o crezuse venită dintr-un impuls de afecţiune, în realitate ea o sugerase pentru a putea pe urmă, fără să întâmpine prea mari dificultăţi, să rămână liberă în timpul după-amiezii. Şi astfel, în vreme ce inima lui Tereso tresălta din nou de cele mai neînchipuite speranţe, Fausta, care credea că îi îngăduise deja prea multe concesii, se porni să i-o umple din nou cu amărăciune.

Dar, firește, preciză ea după o clipă, ca din întâmplare, dacă tot trebuiau să se vadă în seara aceea mai devreme decât se înțeleseseră, atunci poate că era mai bine să amâne pentru a doua zi plimbarea prin parc. Ea simțea nevoia să se odihnească pentru câteva ceasuri, deoarece era obosită după petrecerea din noaptea trecută. Și pe urmă mai trebuia și să-și încerce costumul pe care-l va îmbrăca la balul mascat. La auzul acestor cuvinte, cu tot tonul calm și distrat pe care fură rostite, Tereso înlemni. El contase pe acea plimbare ca pe ceva cât se poate de sigur, și în momentul în care Fausta își retracta promisiunea, el tocmai se pregătea să-i propună să-și înceapă vizita împreună prin parc.

„Nu mai încape nicio îndoială, își spuse el, femeia asta își bate joc de mine.” La acest gând, toată iubirea lui Tereso se preschimbă în ură. Și pentru o clipă se simți tentat să-i spună în față ce credea despre ea; și, după ce-o va fi făcut de rușine, s-o lase cu totul baltă și să plece. Dar în tonul cu care Fausta își retracta promisiunea se insinuase o ciudată,

uşoară stânjeneală. Tereso se gândi că poate i-ar fi fost mai de folos să pună să fie urmărită, şi seara, cu probele în mână, să-i administreze o dreaptă şi premeditată pedeapsă. Dar ce fel de probe căuta? Tereso nu ştia nici el prea bine ce anume, dar adulmecase, cu un fler pe care şi-l rafinase în treizeci de ani de experienţă, un iz de înşelăciune şi de trădare. Nimic din aceste gânduri nu apăru însă pe chipul lui. Şi replică, după un moment, ca şi cum brusc şi-ar fi adus aminte, că avea de rezolvat cu secretarul lui personal anumite treburi care nu sufereau amânare. Se vor revedea, prin urmare, în seara aceea.

Fausta, mulţumită că găsise soluţia de a-şi petrece după-amiaza fără a trebui să-l sacrifice pe Doroteo şi fără a-i da de bănuit generalului, încuviinţă spusele lui Tereso cu un sincer entuziasm. Şi, după ce îşi luă rămas bun de la Tereso cu un surâs şi cu o uşoară şi complice strângere de mână, Fausta ieşi în grabă în soarele de toamnă, pe sub bolta de viţă de vie. Abia îi întoarse spatele lui Tereso, că generalul se simţi din nou copleşit de

incertitudine. Era posibil, oare, ca zâmbetul acela, mângâierea aceea infinit de dulce să fie înşelătoare? Dar Fausta se îndepărta, se pierdea din ce în ce mai mult în zare, pe sub lăstarii verzi ai viţei de vie, printre strugurii negri, cu trupul ei frumos scăldat în lumina aurie a soarelui: era momentul, acum ori niciodată, ca Tereso să afle dacă marchiza minţea sau nu. Generalul îşi chemă secretarul care aştepta alături şi îi ordonă s-o pună în urmărire pe Fausta pentru tot restul după-amiezii. Luând aceste măsuri, Tereso se amăgea că, în definitiv, totul putea fi de prisos şi că Fausta se dusese într-adevăr să se odihnească, aşa cum spusese.

După ce ieşi de sub bolta de viţă de vie, Fausta mări treptat ritmul pasului până ce, ajunsă la jumătatea pajiştii, începu să alerge de-a binelea. Presimţea pericolul în aer şi se aventura cu o senzualitate care aproape o înspăimânta. În ziua aceea, presimţea ea, se va certa la cuţite cu Doroteo. Dar ce altceva căutase ea, oferindu-i-se tânărului? „Până la urmă o să sfârşesc prin a fi ucisă, îşi spuse ea, cu

convingere, începând să urce, gâfâind, treptele care duceau la refugiul de pe colină, ucisă de vreun derbedeu de teapa lui Doroteo... aşa voi sfârşi... dar e ceva mai puternic decât mine...”

Credea că îl va găsi pe Doroteo în cabană; îl descoperi, în schimb, culcat pe iarbă, întins pe-o parte, cu braţele încrucişate sub ceafă, cu ochii îndreptaţi spre cer şi cu un fir de iarbă între dinţi. În tăcere, şovăind la început, Fausta se întoarse spre el şi îl strigă pe nume spunându-i să se ridice: ea era gata. Dar Doroteo nu se mişcă. Atunci Fausta îngenunche lângă el şi îşi strecură mâna în părul lui, scuturându-l uşor. Tânărul îşi coborî în sfârşit ochii spre ea şi, fără să se mişte, îi spuse cu o voce mârâită că nu avea chef de ea în ziua aceea; voia să doarmă câteva ore acolo, ea între timp să facă ce poftea. Un asemenea ton rece şi indiferent era într-adevăr ceva nou în comportamentul lui Doroteo, mereu senzual în spatele grosolăniilor; şi Fausta, încruntându-şi sprâncenele şi spunându-i „bestie” pe un ton plin de blândeţe, îl întrebă ce era cu toate acele nazuri.

Doroteo o rugă să-l lase în pace să-şi facă somnul.

— Chiar nu vrei să-mi spui ce s-a întâmplat? îl întrebă Fausta. La care tânărul o înfruntă, cu ochii mereu ridicaţi spre cer, întrebând-o la rândul lui ce căutase ea cu o seară înainte în parc, şi anume lângă bazinul cu lebede. Până atunci, Doroteo nu mai fusese niciodată gelos, pentru că îşi închipuise prosteşte că femeile pe care le avusese îl iubeau negreşit numai pe el. Dar când îi văzuse cu o seară înainte pe Fausta şi pe Sebastiano îmbrăţişaţi pe o bancă, simţise pentru prima oară în viaţa lui cum îi încolţeşte în minte gelozia. Pentru Fausta acest gen de acuzaţii din partea amanţilor ei nu era cu siguranţă o noutate; numai că, spre deosebire de felul în care s-ar fi comportat într-o asemenea situaţie cu Tereso sau cu Sebastiano, intui că pe Doroteo ar face mai bine să nu-l mintă. Doroteo îi plăcea pentru brutalitatea cu care o trata; să-l mintă ar fi însemnat să piardă violenţa aceea promiţătoare de delicii care o înspăimânta, dar de care se simţea în acelaşi timp atrasă. Şi îi

răspunse, cu o răceală crudă şi calculată de mare doamnă, că ea nu se simţea obligată să-i dea lui socoteală pentru nimic; de altfel, dacă chiar ţinea să ştie, nu-i era deloc greu să-i mărturisească: bărbatul acela era amantul ei. La auzul acestor cuvinte, Doroteo sări în picioare, o prinse pe Fausta de braţ şi începu s-o îmbrâncească, târând-o după el în cabană. Odată intraţi în adăpost, o forţă să se aşeze cu spatele la perete, poruncindu-i să repete ceea ce îi spusese mai devreme, în penumbra cabanei, Fausta nu-i putea vedea faţa lui Doroteo, dar îi simţea strânsura mâinilor lui apăsându-i braţele şi era în acelaşi timp atrasă şi înspăimântată de furia cu care o trata tânărul. În cele din urmă reuşi să găsească atâta forţă încât să schiţeze un râs plin de dispreţ şi jignitor, replicându-i că ea nu va mai rosti încă o dată ceea ce spusese mai înainte: dacă el era surd, n-avea decât, ea n-avea poftă să-şi răcească gura de pomană.

— Sunt surd, hai? grăi Doroteo şi o plesni cu sete peste obraz, somând-o pe o voce sugrumată să repete ceea ce spusese

mai devreme. Dar Fausta, ameţită de lovitură, îl privea cu gura căscată; şi atunci Doroteo o lovi din nou peste faţă. În realitate, Fausta, deşi buimăcită de loviturile palmelor grele, se întreba cu luciditate dacă îi convenea să-l sâcâie în continuare pe Doroteo, a cărui violenţă, cu toată teroarea pe care i-o inspira, se simţea tentată să i-o alimenteze prin noi provocări. Se ferea ca nu cumva Doroteo să-i învineţească vreun ochi cu pumnul sau să nu-i rupă vreun dinte; încolo, loviturile n-o înspăimântau prea tare. Fausta îşi dădea seama că raporturile ei cu Doroteo nu fuseseră până acum decât un preambul necesar pentru această ultimă dispută şi i se păru deodată că merita efortul de a înfrunta primejdia.

Şi astfel, după ce-şi trase răsuflarea întretăiată de spaima loviturilor necontenite şi în vreme ce Doroteo continua să-i încleşteze braţele cu furie, Fausta prinse a-l copleşi de un şuvoi de ocări:

— Chiar credeai că eu te iubeam? ...Dar tu nu eşti altceva decât un servitor... Sau ai uitat cumva?... Nu eşti nimic altceva

decât un servitor ca toţi ceilalţi... Eşti un servitor, ai înţeles?... Un servitor căruia eu nu am de ce să-i fiu fidelă... Pentru mine ai fost o distracţie... Şi sper să fii în continuare... Dar când mă voi plictisi de tine, te voi concedia ca pe un servitor ce eşti... Şi dacă te vei împotrivi o voi pune pe ducesă să te dea afară... ca pe un câine... Îi voi spune că m-ai jignit... Voi pune să fii biciuit... servitorule...

Fausta striga toate acestea pe tonul cel mai tăios şi mai crud de care era în stare; şi, în timp ce striga, urmărea chipul imobil şi parcă împietrit al lui Doroteo, pe care acum, odată ce i se obişnuiseră ochii cu întunericul din cabană, putea în sfârşit să-l distingă cât se poate de clar. Când crezu că îl împroşcase îndestul cu injurii, Fausta prinse a se zbate urlând la el s-o lase să plece: îi ajunsese ceea ce îi făcuse. Marchiza socotise că, în urma insultelor pe care i le adusese, gesturile ei smucite şi vehemente cu care încerca să se elibereze aveau să sfârşească prin a-l face pe Doroteo să-şi piardă cumpătul cu totul. Se gândea că nimic nu aţâţă mai tare violenţa decât violenţa însăşi; şi nu se

înşela deloc. Dintr-odată faţa lui Doroteo păru să se contracte într-o expresie de înverşunare dureroasă şi, înainte ca Fausta să-şi poată da seama de ceea ce i se întâmpla, se pomeni înlănţuită, târâtă, năpădită de o ploaie de lovituri. Era doar atentă la a-şi acoperi faţa cu mâna; încolo, se abandonă acelei duioase molestări. Într-un târziu se prăvăliră împreună pe o grămadă de fân adunată într-un colţ al cabanei. Acolo, în penumbră, loviturile se transformară în mângâieri aspre, gemetele în suspine, furia în dorinţă, ura în iubire. Afară, la ieşirea din cabană, agentul de supraveghere trimis de Tereso, care urmărise atent scena, înţelese că avea destule de raportat generalului şi se îndepărtă, luând-o înspre vilă.

Dar, pe lângă agent, mai fusese cineva martor, deşi involuntar, al disputei dintre Fausta şi Doroteo: era Sebastiano. Deşteptat brusc din somn de vocea răguşită şi dispreţuitoare a Faustei, care îl ocăra de zor pe tânărul roşcovan, Sebastiano îşi închipuise pentru o clipă că probabil visa încă şi că auzea în vis vocea iubitei lui, aşa cum li se năzare câteodată

îndrăgostiţilor, deşi tonul mânios, ca şi cuvintele care numai suave nu erau, n-aveau nimic din impresia aceea de şoaptă şi ambiguitate proprie viselor. Dar, după o pauză de tăcere, auzi din nou vocea grăind, şi atunci trebui să admită că era treaz şi că cea care vorbea era chiar Fausta. Sebastiano fu atât de îngrozit, încât crezu pentru un moment că nu simte nicio durere; în realitate, aşa cum se întâmplă în cazul suferinţelor teribile, durerea exista, dar era aşa de profundă, încât îi amorţise simţurile. Cu răsuflarea tăiată, cu inima scufundată într-o vâltoare ameţitoare, el se ridică din culcuş şi se porni să asculte, cu ochii holbaţi în întuneric. Auzea cum vocea striga cu înverşunare, iar jignirile violente, deşănţate, pline de cruzime se înteţeau, dezvăluind o realitate de netăgăduit, teribilă. Ca un muribund care, rănit de moarte, găseşte totuşi forţa de a se târî până la un pârâiaş şi, ajuns acolo, îşi dă sufletul înainte de a-şi umezi buzele, Sebastiano se aşează pe brânci în culcuşul de sub acoperiş încercând să vadă pe furiş prin spărturile dintre scânduri ce anume

se întâmpla între cei doi. Îi privi cum se certau, văzu cum Doroteo lovea obrajii aceia pe care el îi mângâiase de atâtea ori cu o mână tremurătoare, cum o doborî pe Fausta în grămada de fân; pe urmă căzură amândoi, pierind din văzul lui şi el rămase acolo unde era, pe brânci, cu ochiul lipit de spărtura prin care acum nu mai vedea nimic, cu obrazul culcat pe lemnul scorţos, cu fiori de gheaţă în tot corpul, istovit şi inert. Dar dinspre grămada de fân îi ajunseră la urechi zgomote cu o semnificaţie atât de evidentă, încât Sebastiano nu-şi mai dori altceva decât să-şi piardă cunoştinţa şi să nu mai vadă, să nu mai audă nimic. Nu era gelozie ceea ce simţea; era mai degrabă presimţirea unei catastrofe colosale care nu-i îngăduia să plângă sau să urle; şi în sânul acestui sentiment surd, ca un ac de oţel înfipt într-un sul de lână, un gând sfredelitor îi împungea creierii: „Fausta e aici... dedesubt... e cu un alt bărbat... Fausta mă înşală...”

Sebastiano n-ar fi ştiut nici măcar el să spună cât timp stătu întins pe scândurile culcuşului de sub acoperişul cabanei.

Răstimpurile de tăcere întretăiate de suspinele şi de cuvintele care răzbăteau dinspre grămada de fân până la el îi dădeau din când în când speranţa că poate visa; dar mai apoi auzul unei voci, al unei trosnituri, îl forţau să accepte că totul era cât se poate de real. Într-un târziu se cufundară în tăcere şi nu se mai auzi nicio mişcare; şi atunci Sebastiano speră că o să uite de suferinţă mutându-şi gândul în altă parte; dar, aşa cum se întâmplă adesea, durerea aceea îl atrăgea fără putinţă de împotrivire, şi tocmai când credea că reuşise să-şi distragă atenţia, gândul i-o readucea în minte prin cele mai misterioase volute ale reflecţiei. Orice frântură de gând, orice reflecţie care-i trecea prin minte îl conducea, pe cele mai nebănuite căi, spre Fausta; totul se transforma în Fausta, toate colţurile minţii lui erau un reflex al ei, toate păreau să-l trimită, simbolic, spre ea. Sebastiano nici nu bănuise că ar fi putut trăi o astfel de suferinţă; cu o asemenea surescitare atroce care nu putea fi alinată în niciun chip, din pricina acelei dureri atât de profunde şi a conştientizării cauzelor ei.

Într-un sfârşit Fausta şi Doroteo ieşiră din adăpost, iar Sebastiano auzi cum vocile lor se îndepărtau tot mai mult, pierzându-se în liniştea parcului. Şi, fără să folosească scara, Sebastiano coborî dintr-o săritură din culcuş şi ieşi şi el afară. Cerul îi apăru stins şi acoperit de nori roşietici. Cu tot somnul din cabană şi cu oribila stare de veghe, trecuseră mai bine de opt ore.

Sebastiano nu mai ştia ce să facă sau ce anume să mai gândească. Buimăcit şi îndurerat cum era, i se părea că nu numai viaţa, ci şi fiecare clipă îşi pierduse orice direcţie şi orice sens. Îl rodea, pe de altă parte, o foame grozavă, ceea ce îi sporea suferinţa: era un semn, acesta, că el continua să trăiască şi să vegeteze în ciuda durerii de moarte care îi sfâşia inima. Cu aceste gânduri tulburi în minte, Sebastiano coborî de pe colină, ocoli lacul unde toate, apa, lebedele, ceasul de apă, se topiseră în umbra înserării, pe urmă străbătu o pădurice de magnolii şi ajunse în pajiştea întinsă. Acum soarele asfinţise de-a binelea. Cerul părea să se scurgă întreg spre apus, într-o imensă derivă de

nori alungiţi, cu marginile aureolate în văpăi de un roşu întunecat; pe fundalul mişcător al norilor, vila, care se înălţa semeaţă în vârful pajiştii, se profila sumbră, scundă şi pătrată, ca o stâncă neclintită în mijlocul torentului. Tot uitându-se la cerul amurgului şi la norii care se prăvăleau, purtaţi de vânt, spre miazănoapte, lui Sebastiano i se făcu deodată poftă să cânte. Dar, de îndată ce începu să îngâne versurile unui cântec la modă cu câţiva ani în urmă, vocea i se împletici şi începu să plângă. Norii zburau în partea opusă celei spre care mergea Sebastiano, iar el, cu ochii îndreptaţi spre cer, continuând să îngâne cuvintele frivole şi amare ale melodiei, alerga plângând. Se poticnea la răstimpuri în iarba deasă, şi atunci vocea i se împotmolea într-un lamento dureros; îşi aducea aminte din când în când că îi era foame şi lacrimile îi şiroiau fără oprire.

De cum ajunse în apropierea piscinei, se gândi că trebuia totuşi să mănânce ceva şi intră în umbrar. Piscina era pustie; apa gălbuie părea tulbure şi lâncedă ca aceea a unei mlaştini; în dreptul trambulinei

plutea pe apă o broască de cauciuc enormă, umflată de plesnea, jumătate albă, jumătate verde. Sebastiano merse ţintă la bar şi găsi acolo ceea ce căuta: o farfurie cu câteva sendvişuri înfăşurate într-un şerveţel.

Dar, în timp ce mânca, continua să plângă şi suferinţa i se îndârji într-atât, încât, la a doua îmbucătură, îşi dădu seama că nu-i mai era deloc foame. Şi, lăsând sendvişul din care muşcase pe tejgheaua barului, tânărul ieşi din umbrar şi se îndreptă spre vilă.

Sebastiano cunoştea fiecare colţişor al parcului, fiecare bancă, fiecare tufiş, fiecare ungher din nopţile pe care le petrecuse acolo împreună cu Fausta. Numai că acum, locurile acelea, în întunericul serii, prin vălul de lacrimi care îi împăienjeneau ochii, îi apăreau sinistre şi parcă devastate; chiar dacă în realitate erau intacte şi nu prezentau nicio urmă a vreunei distrugeri materiale vizibile. Fantasma Faustei părea să bântuie încă prin acele unghere, dar înveşmântată acum în nuanţele livide şi întunecate ale trădării; mai îngrozitoare încă decât dacă

ar fi fost moartă. Sebastiano, strecurându-şi cu gesturi maşinale mâna în buzunar, dădu peste batista iubitei pe care o găsise în iarbă de dimineaţă şi, ca împins de un impuls violent, o azvârli departe de el, într-un tufiş.

Gestul acesta îl trezi la realitate; adică la felul cum se cuvenea să se comporte; şi pentru întâia oară, în durerea pe care o trăia, răsună vocea, până atunci tăcută, a amorului propriu. Lacrimile i se uscară curând şi începu să se gândească la cum trebuia să acţioneze. Avea la îndemână, desigur, o răzbunare gata pregătită şi sigură: n-avea decât să se întoarcă acasă la el şi să lase ca atentatul să-şi urmeze cursul. În felul acesta, fără ca el să intervină, Fausta şi-ar fi primit pedeapsa, aflându-şi sfârşitul binemeritat în braţele lui Tereso. Pentru o clipă, lui Sebastiano i se păru că această coincidenţă desăvârşită avea chiar ceva providenţial în ea şi că lui nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să accepte răzbunarea pe care întâmplarea i-o oferea. Dar, pe urmă, gândindu-se mai bine, îşi spuse că cea mai reuşită răzbunare ar fi fost, în schimb,

aceea de a o salva pe Fausta aşa cum îşi propusese iniţial. Astfel, la urmă, după ce va fi dejucat atentatul, avea să-i dovedească Faustei cu cât îi era superior, ei şi trădării ei; şi, după ce-i va fi dovedit că era capabil de o asemenea generozitate, în ciuda faptului că ştia totul, avea să-i comunice decizia lui fermă de a nu mai vrea să aibă de-a face cu ea niciodată. Urmând firul acestui gând, fantezia lui Sebastiano desfăşură, amuzată, pe rând, pentru câteva minute, şirul câtorva scenarii posibile: s-o salveze şi pe urmă să-i spună şi să se despartă de ea; sau s-o salveze şi s-o părăsească fără să-i mai spună nimic despre gestul lui; ori s-o salveze pe Fausta şi să dispară pentru totdeauna din viaţa ei, fără să-i mai spună ceva sau s-o mai vadă. Sebastiano, în sufletul căruia delicateţea înnăscută sfârşea mereu prin a prelua frâiele acţiunii, ar fi vrut să se oprească la ultima variantă, dar îi fu clar că, din motive să le spunem tehnice, trebuia să acţioneze potrivit celei de a doua alternative. Şi credea că, odată pornit pe calea generozităţii, se cuvenea să fie cât mai

generos cu putinţă. Fausta, deci, nu avea să fie pedepsită; nici n-ar fi aflat vreodată de ce el o părăsise. Sebastiano era încă mult prea pătimaş în simţire pentru a-şi da seama că aceste ultime hotărâri pe care le luase nu erau dictate de orgoliul lui rănit, aşa cum îşi închipuia, ci din iubire; din acea iubire mai puternică decât orice deziluzie şi decât orice trădare, care îşi află răsplata în jertfă şi în tăcere; şi nu voia să audă de răzbunări, nici chiar de cele ascunse în spatele unei jalnice mărinimii sau al unei iertări moralizatoare.

Când ajunse la vilă, se făcuse noapte de-a binelea. Pe intrarea de serviciu, Sebastiano pătrunse în subsolul clădirii, unde observă că pregătirile pentru cină erau în toi. Valeţii alergau într-o parte şi-n alta, se auzeau voci care transmiteau ordine, zbârnâiau soneriile, dinspre bucătărie răzbăteau zgomotele făcute de farfurii şi de tacâmuri. Sebastiano nu avea alt gând decât să termine cât mai repede povestea cu Fausta şi pe urmă să plece acasă. Îşi dădea seama, pe de altă parte, că planul lui iniţial, complicat de altfel, de

a o salva pe Fausta înainte ca Tereso să se culce cu ea, şi în acelaşi timp fără să-şi denunţe fratele vitreg şi să împiedice ducerea la bun sfârşit a complotului, nu mai putea fi dus la îndeplinire. Se gândea în cazul ăsta să se mărginească la a o avertiza pe Fausta despre primejdia care o pândea şi să-i lase în plata Domnului pe Tereso, pe Saverio şi pe Perro. Dacă atentatul îşi atingea ţinta, cu atât mai rău pentru Tereso, iar dacă dădea greş, cu atât mai rău pentru Perro şi Saverio. Sebastiano, care fusese indiferent de când se ştia în privinţa chestiunilor politice, devenise nepăsător – din pricina decepţiei suferite – şi în faţa celor omeneşti. I se părea că oamenii nu erau altceva decât nişte corupţi şi nişte imbecili, că doar întâmplarea decidea soarta omenirii şi că, între răutatea şi prostia oamenilor şi absurditatea frenetică a hazardului, nu-ţi rămânea decât să-ţi doreşti un singur lucru: ca rasa umană să fie distrusă din temelii. Îl încerca un sentiment de repulsie pentru fiecare fiinţă care umbla în picioare şi purta veşminte. Şi se surprinse de mai multe ori, în coridorul

acela de la subsol, la vederea acelor valeţi care alergau încolo şi încoace cu treburi, gândindu-se că, dacă totul mergea aşa cum era plănuit, maşinăria infernală mânuită de Saverio şi de Perro ar fi curăţit lumea cel puţin de aceste creaturi.

Sebastiano căuta acum scăriţa de serviciu care conducea la caturile superioare ale vilei. Dar, după ce se învârti o bucată de vreme prin acele coridoare joase, pricepu că uitase unde se afla. Şi tocmai se pregătea să-l oprească pe unul dintre servitori pentru a-l întreba unde era scara, când auzi, în timp ce trecea prin faţa unei uşi întredeschise, vocea lui Saverio. Atunci împinse uşa şi intră înăuntru.

Încăperea, joasă şi foarte mare, avea în mijloc o masă dreptunghiulară acoperită cu o pânză roşie de fetru. În jurul acestei mese, o sumedenie de femei îmbrăcate în şorţuri albe târşâiau de zor fiarele de călcat încinse peste pantalonii şi rochiile oaspeţilor Gorinei; altele coseau, aşezate pe scaune, iar altele lustruiau încălţările invitaţilor, în lumina celor trei lămpi mari cu abajur verde care spânzurau de

tavanul boltit al încăperii. Nenumăratele cabluri electrice şi aburul care se ridica din rufele călcate dădeau camerei imense aspectul unui atelier domestic. Erau numai femei în încăperea aceea, şi aerul era îmbâcsit de mirosul acela care se simte în birourile de dactilografiat sau în croitorii. Toate erau femei, numai un singur bărbat, care, stând în picioare, în spate, lustruia şi el o pereche de pantofiori negri de bal. Bărbatul acela era Saverio.

Saverio îşi jurase ca, odată pătruns în vilă, să se comporte întocmai ca un conspirator, la fel ca Perro, care nu făcea niciodată un gest în plus şi nu rostea o vorbă de prisos. Dar, prins cum era între entuziasmul care îi clocotea în suflet şi între ideile care îi învolburau mintea, Saverio uitase repede de aceste intenţii înţelepte. Îşi dăduse drumul întâi vorbind cu fata de la panoul cu numere; pe urmă pomenise despre acelaşi lucru cu toţi valeţii care apăreau la chemarea soneriei; şi, într-un final, trimis de fata de la panou, nimerise în încăperea aceea imensă. Orice mulţime e tentantă pentru un

propagandist, fie ea şi o adunătură de cameriste şi de cusătorese. Şi astfel, Saverio, la început în glumă şi apoi din ce în ce mai serios, se pornise să predice în faţa acelor femei ca în faţa unui comitet de tovarăşi instruiţi şi deja convertiţi.

În timp ce lustruia cu migală pantofiorul de gală, Saverio le comunica femeilor că ele erau asuprite, că erau slugile altor femei cu totul asemănătoare lor, că în ordinea socială care avea să vină nu vor mai fi nici stăpâni, nici servitori. Dar ele, mânuind cu braţele lor zdravene fiarele de călcat, râdeau de el şi nu păreau să-l ia în serios.

— Ce ne pasă nouă că nu vor mai exista stăpâni, zise la un moment dat o femeie tânără cu o faţă mare şi rotundă şi cu pieptul generos. Ceea ce îmi doresc cel mai mult în viaţă e să ajung şi eu stăpână.

Saverio îi răspunse că aşa ceva era cu neputinţă; vremea stăpânilor era pe ducă, dar mai apoi cu toţii se vor putea bucura de tot ceea ce astăzi beneficia doar o restrânsă clasă privilegiată.

— Ei, hai, spuse una uscăţivă şi trecută, pe un ton plin de neîncredere, vor exista

întotdeauna stăpâni... iar noi va trebui să ostenim mereu...

Dar o bătrână, care cosea chircită deasupra unui taburet şi care la fiecare împunsătură de ac se zbârcea toată la faţă ca o vrăjitoare, se zbârli înrăită la el.

— Ia tacă-ţi gura şi ţine-ţi ideile pentru tine... noi n-avem poftă de necazuri... dobitocule... nu ştiai că poliţia îi arestează pe toţi cei care ţin astfel de discursuri ca tine? Şi dacă ne bagă şi pe noi la răcoare, să vedem, ne scoţi tu afară cu vorbele tale neghioabe?

Saverio, ca orice revoluţionar care se respectă, răspunse că dacă o să le aresteze, cu atât mai bine: cauza avea nevoie de martiri şi de victime. Răspunsul acesta, întru totul conform practicii revoluţionare, produse un şir de proteste.

— Locul tău e la pârnaie, prostănacule... idiotule... dacă nu termini cu prostiile o să te dăm pe mâna poliţiei... Acestea şi alte astfel de ameninţări asemănătoare răsunau din toate părţile. Una dintre femei, în lipsa unui proiectil mai potrivit, îi aruncă în cap mănuşa căptuşită cu câlţi cu care prindea fierul de călcat. Cât ai

zice peşte, şi celelalte făcură la fel, astfel că bietul Saverio se pomeni burduşit de o ploaie de mănuşi. În timp ce îşi ferea cum putea faţa, acoperind-o cu braţele, nu mai contenea să le strige că erau nişte sclave şi nişte oarbe, că el voia să le elibereze şi că uite cum îl răsplăteau ele. În cele din urmă, Saverio se strecură pe sub ploaia din ce în ce mai înteţită şi înverşunată de lovituri, ocoli masa şi ajunse lângă Sebastiano, care privea toată scena din prag.

— Vrăjitoarelor, strigă el. Dar majordomul, care trecea tocmai atunci pe coridor şi auzise hărmălaia, băgă capul pe uşă şi întrebă, sever, ce se petrecea acolo. Brusc, se făcu linişte şi, după câteva clipe, se auzi glasul veninos al bătrânei care îl blagoslovise mai înainte pe Saverio.

— Un neruşinat, se porni ea să ţipe întorcându-şi faţa către bietul Saverio. Vine aici pretinzând că vrea să cureţe pantofii dar nu face altceva decât să se ia de fete... măcar de-ar fi frumos... dar e ca o broască. Această învinuire fu primită cu râsete de către femei şi respinsă cu proteste indignate de către Saverio care,

din agitator politic, se vedea acum înjosit dintr-odată în postura de curtezan al servitoarelor. Dar majordomul puse capăt zarvei şi, după ce le îndemnă pe femei să-şi continue treaba, îi porunci pe un ton aspru lui Saverio să ducă pantofii cui îi aparţineau de drept.

— Poate aşa o să te înveţi minte să te mai legi de fete, strigă în urma lui bătrâna, căreia părea că începuse să-i placă toată tărăşenia.

Pe urmă femeile prinseră să fredoneze un cântec, iar Saverio şi Sebastiano se îndreptară înspre scara de serviciu.

— Nu e nimic de făcut cu servitorii ăştia, grăi Saverio gâfâind, în vreme ce urcau scăriţa îngustă în formă de spirală. Şi îi explică de ce servitorii, spre deosebire de ţărani şi de muncitori, erau complet lipsiţi de conştiinţa de clasă. Aceştia erau pe o poziţie foarte asemănătoare, adăugă el, cu cea a intelectualilor. Adică înfeudaţi şi paraziţi ai clasei burgheze. În fond, n-aveai la ce te aştepta de la un poet sau de la un servitor: de la primul pentru că arta e întotdeauna profund reacţionară şi conservatoare, iar de la celălalt pentru că

a servi e sinonim cu a trăda. Dar într-o revoluţie intelectualii pot fi folosiţi măcar pentru a compune scrierile de propagandă; pe când servitorii nu numai că sunt inutili, mai sunt şi păguboşi; de aceea ei trebuie stârpiţi fără milă. Pentru că sunt servitorii cei care, într-o revoluţie, profanează cauza pentru care pretind că militează, prin cele mai neînchipuite atrocităţi şi represalii conduse în dauna foştilor lor stăpâni. Din rândul servitorilor pot ieşi cel mult călăi, nicidecum apostoli. Vorbind astfel, Saverio îşi vărsa năduful împotriva loviturilor cu care fusese burduşit de către femeile din încăperea de călcat rufe.

Sebastiano asculta distrat răbufnirile lui Saverio. După ce fusese copleşit de durere şi însufleţit mai apoi de amorul propriu, se simţea acum calm şi parcă impasibil, hotărât s-o salveze pe Fausta mai mult din datorie decât din alte raţiuni. E adevărat că starea lui de linişte era tulburată la răstimpuri de amintiri din trecut sau de proaspete resentimente care-l făceau să tremure de furie; însă reuşea cu uşurinţă să treacă peste aceste atacuri ale fostei

sale pasiuni pătimaşe, „Îmi rămăsese o singură iluzie”, îşi spuse el concluzionând, în timp ce intra în urma lui Saverio în galeria busturilor... „iubirea... dar am pierdut-o şi pe asta... acum plictisul va fi desăvârşit...” Lui Sebastiano i se părea într-adevăr că îmbătrânise cu douăzeci de ani în doar câteva ceasuri.

În galeria busturilor le ieşi în întâmpinare Perro, turbat de furie, ajuns la capătul acelui calm ceremonios de actor experimentat. Cu toate că nu încăpea îndoială că totul fusese perfect pus la punct, nu putea să nu se teamă de vreo încurcătură: atunci cariera lui de agent de provocare s-ar fi dus pe apa sâmbetei. Şi îl întrebă mânios pe Sebastiano unde dracului fusese ziua întreagă; Sebastiano, ursuz şi indiferent, îi spuse adevărul: dormise.

— Ai dormit? repetă Perro căscând ochii mari.

— Da, am dormit, spuse Sebastiano din nou, pe un ton sec, fără să-l privească.

Lui Perro îi fu clar că nu minţea, ceea ce îl ului, pentru că Sebastiano părea să fie mai stăpân pe sine decât era el însuşi.

„Ăsta ori e un imbecil... ceea ce nu prea pare... ori e un poliţist, ceea ce e imposibil... sau e cel mai crud terorist cu acte în regulă pe care l-am întâlnit în toată viaţa mea”, se gândi Perro. Să doarmă în ajunul atentatului! Perro încremenise şi, uitându-se la faţa tristă, dar calmă a lui Sebastiano, nu-şi putea crede ochilor.

Întrevederea aceasta se petrecea în galeria busturilor, sub privirile încruntate ale conchistadorilor spanioli, în vreme ce din toate părţile se auzeau, insistente şi nerăbdătoare, sunetele prelungi ale soneriilor oaspeţilor Gorinei. Se apropia momentul, spuse Perro. Peste puţin marchiza va merge să ia cina în camera lui Tereso, iar baia va rămâne liberă. Atunci Saverio va duce acolo tava pe care se afla bomba. Între timp el, Perro, se va aşeza la pândă în nişa acelei ferestre. Sebastiano, în schimb, urma să se ascundă, pentru orice eventualitate, în încăperea alăturată, care era aceea a Faustei. Perro vru să-i sugereze lui Sebastiano ce pretext să găsească pentru a intra în camera marchizei, dar

Sebastiano îi retează sfaturile spunându-i, pe un ton neutru, că nu era nevoie să se obosească pentru a găsi pretexte, deoarece el intrase încă de dimineaţă în graţiile cameristei; şi îl lăsă din nou pe Perro cu gura căscată. Perro spera să-i aresteze pe Sebastiano în timp ce stătea la pândă, înarmat, iar pe Saverio în timp ce aşeza bomba în baia generalului; să le pună cătuşele şi, în doi timpi şi trei mişcări, să-i ducă pe sus în maşina care-i aştepta la ieşirea din parc. Nimeni nu şi-ar fi dat seama de nimic. Nici măcar Tereso, care urma să primească raportul mult mai târziu, când faptul era deja consumat.

În cele din urmă, după ce puseră la punct alte câteva detalii, Saverio şi Perro se îndepărtară pentru a aduce bomba pe care Perro o ascunsese într-o debara, iar Sebastiano rămase singur în galerie. Întârziase deja în planul lui de a o preveni pe Fausta înainte de a intra în camera generalului, şi chiar în clipa în care se pregătea să bată la uşa amantei, văzu cum se întredeschide uşa de la camera ducesei şi o zări pe Gorina în persoană scoţând capul prin deschizătură; cu o expresie în

acelaşi timp trufaşă şi stânjenită, îi făcu semn chemându-l pe nume cu o voce abia auzită:

— Ricardo.

Absorbit de suferinţa şi de planurile sale, Sebastiano nu remarcă stinghereala şi tonul încurcat şi complice al ducesei. Dar, de cum ajunse în camera ei, înţelese cât fusese de orb. Ducesa, scundă şi trupeşă, îmbrăcată într-un furou de moar roşu, strâns fără milă pe şoldurile ei abundente şi unduitoare, se şi postase în faţa unei toalete mari cu trei oglinzi care reproduceau, ca într-un triptic grotesc, în trei imagini diferite, din faţă, din profilul drept şi din profilul stâng, trupul ei îndesat şi diform; şi, întinzând cu gesturi languroase mâna către el, îi porunci s-o ajute să se îmbrace: nu ştia de ce camerista dispăruse fără urmă. Dar chipul ducesei, ca iluminat de pâlpâirea roşiatică a unei flăcări care ajungea parcă până în dreptul nasului ei proeminent, vădit tulburată în spatele obişnuitului aer de înfumurare exaltată, dezvăluia astfel adevărul tăinuit dincolo de acest pretext, ca şi sentimentele care o împinseseră să-l

cheme pe Sebastiano.

Pentru o clipă, Sebastiano fu cât pe ce să izbucnească într-un hohot de râs. Aşa voia soarta, se gândi el, să-l lecuiască o dată pentru totdeauna de iluzia dulce a iubirii; şi, după ce îi dezvăluise trădarea Faustei, acum, amestecând batjocura cu dezastrul, îi oferea această caricatură hidoasă şi respingătoare a pasiunii amoroase: infatuarea senilă a ducesei. Dar nu era timp de pierdut, nici măcar pentru a contempla pildele ironice ale destinului. Cu aceeaşi hotărâre maşinală cu care în dimineaţa aceea o prinsese de mijloc pe Giustina, Sebastiano se apropie de umerii bătrânei şi repetă gestul; după care rămase nemişcat, ferindu-se cu celălalt braţ şi cu tot corpul de enorma greutate a trupului ei îndesat, cu ochii pierduţi şi trişti, aţintiţi în oglinda care reflecta cu o crudă fidelitate imaginile lor întrepătrunse.

Ducesa, căreia nici prin cap nu-i trecuse că ar fi putut fi înţeleasă atât de repede, se îmbujoră şi mai tare la faţă, dacă aşa ceva mai era cu putinţă, dar nici nu clipi, îşi întinse doar mâna ei groasă şi plină de

inele şi o aşează apăsat peste mâna lui Sebastiano, întrebându-l cu o voce în acelaşi timp şireată şi şoptită, ce sfat îi dădea: să se travestească în costum de vivandieră sau de gitană; deşi dintre cele două costumul de vivandieră era cu mult mai graţios şi mai tineresc. Şi, pe urmă, la petrecere se vor vedea negreşit multe doamne travestite în ţigănci, cu toate femeile brune care fuseseră invitate; în vreme ce foarte puţine dintre ele se vor fi gândit să se costumeze în vivandieră. În timp ce rostea aceste cuvinte, cu o voce care părea pe punctul să explodeze la fiecare silabă sub presiunea emoţiei, Gorina nu înceta să se privească pe furiş, cu un aer trufaş, în oglinda iluminată nemilos de trei lămpi fără abajur. În tot acest răstimp continua să-i strângă tot mai tare mâna cu degetele inerte ale falsului Ricardo.

Dar lui Sebastiano întrebarea pe care i-o pusese ducesa îi aduse aminte dintr-odată că, nu mai departe de trei zile înainte, Fausta îl făcuse părtaş la aceeaşi dilemă, cerându-i cu o voce la fel de dezorientată şi de preocupată, şi cu aceeaşi expresie

nehotărâtă, s-o ajute să se decidă cum să se costumeze: în Pierrot sau în hornar. Iar el o sfătuise să aleagă a doua variantă de travesti, pentru că era costumul care se potrivea cel mai bine cu figura ei brună şi aproape masculină.

„Într-o zi, nu-şi putu reţine Sebastiano un gând, Fausta, bătrână şi urâtă, cum e ducesa acum, se va lăsa şi ea îmbrăţişată de vreun servitor...şi ea, ca şi ducesa, se va iluziona că anii au trecut în van". La acest gând, Sebastiano, care mai păstra încă în suflet o profundă admiraţie pentru frumuseţea Faustei, se întristă şi îi pieri orice asprime şi orice poftă de a-şi râde de Gorina. Şi, în loc să-i răspundă printr-o replică învăluitor sarcastică, aşa cum fusese tentat să facă la început, îşi retrase mâna de pe talia ducesei, spunându-i cu o voce îngăduitoare, cu acea indulgenţă cu care sunt tratate de obicei capriciile copiilor, că el, la drept vorbind, nu prea se pricepea, dar poate, totuşi, dacă privea mai cu atenţie, costumul de vivandieră i s-ar potrivi mai bine.

— Nu-i aşa? spuse Gorina, satisfăcută... e mult mai elegant... voi avea o rochie

înflorată... o pălărie mare cu pene... şi la şold un butoiaş... În butoiaş voi turna un vin bun... şi voi merge de la unul la altul strigând: Cine vrea vin?

Ducesa era aşa de încântată de această perspectivă, încât nu-şi dădu seama că de la o vreme vorbea singură. Dar când băgă de seamă se sperie. Cine era valetul acela chipeş şi de ce dispărea mereu în felul acela? Şi, în aşteptarea unul alt prilej de a-şi oferi talia unei noi îmbrăţişări a lui Sebastiano, îşi făcu, plină de evlavie, semnul crucii.

Din camera Gorinei, Sebastiano se duse ţintă în cea a Faustei şi intră fără să bată la uşă. Toate becurile erau aprinse, ceea ce crea în odaie o lumină trandafirie şi caldă, iar Fausta, aşezată complet goală pe marginea patului, îi întindea piciorul neted şi perfect alcătuit Giustinei, care, cu genunchiul sprijinit de pardoseală, se străduia să întindă pe piciorul micuţ ciorapul înfăşurat ca un sul. Fausta era atât de frumoasă şi avea un trup atât de desăvârşit conturat, văzută din spate, cu trunchiul ei nud, alungit, uşor unduit, cu capul gingaş prelungit printr-un gât

graţios, cu braţele rotunjite şi brune întinse în faţă, încât Sebastiano se simţi din nou îndrăgostit nebuneşte de ea. Pe urmă cele două femei scoaseră un ţipăt, îngrozite, iar Sebastiano nu se mai gândi la altceva decât la cum să-şi salveze iubita.

— Nu ţipa, îi porunci el, am venit numai să te previn că te pândeşte un pericol... părăseşte vila cât mai ai timp. Dar cea mai uluită dintre ele era Giustina, care-l vedea, cu o adâncă stupoare, pe curtezanul ei vorbindu-i cu atâta familiaritate stăpânei. Fausta, în schimb, care-l recunoscuse imediat pe Sebastiano, se chinuia cu gesturi violente şi neîndemânatice să-şi pună pe ea un capot, în timp ce îi ordona pe un ton iritat să iasă afară.

— Nu plec, spuse Sebastiano, decât dacă vii cu mine. Tonul cu care vorbea era neînduplecat; şi, temându-se să nu fie sedus din nou, evita s-o privească pe Fausta.

— Despre ce pericol vorbeşti? spuse Fausta enervată, vorbind în şoaptă, mai bine-ai pleca tu... ai înnebunit?... pleacă

înainte ca paza să-şi dea seama că eşti aici.

Sebastiano o cunoştea prea bine pe Fausta pentru a-şi da seama că apariţia lui bruscă în camera ei o scosese din sărite. Ochii ei încruntaţi, fruntea aceea întunecată, vocea ei iritată nu exprimau altceva decât frică, egoism şi ură. Nu era nici urmă de iubire în spatele acelei măşti mânioase, şi cu siguranţă nicicând nu fusese. Gândul acesta îi smulse lui Sebastiano un suspin mare de uşurare şi îl hotărî să acţioneze fără umbră de şovăială. Se năpusti asupra ei şi o prinse de braţ.

— N-o face pe proasta, grăi el cu o furie cât se poate de sinceră, dacă nu vrei să vii, o să te iau eu cu forţa. Şi, grăind astfel, scoase din buzunar revolverul pe care i-l dăduse Perro.

Faustei îi fu clar că Sebastiano avea de gând să facă întocmai ceea ce spunea. Şi pricepuse îndată că pericolul la care tânărul făcea aluzie era atentatul despre care îi vorbise deja Tereso. Dar asigurările primite din partea generalului o făceau să fie oarecum sceptică în

privinţa iminenţei şi a verosimilităţii unui asemenea pericol; şi, cu o neîncredere tipic feminină, nu vedea în intervenţia lui Sebastiano decât gestul unui amant gelos. Fără îndoială, Sebastiano încerca o ultimă tentativă pentru a o împiedica de a se duce la Tereso. Şi, brusc, în mintea ei se contură un plan pe care se hotărî să-l pună neîntârziat în aplicare.

Pe un ton schimbat pe neaşteptate, îi spuse tânărului că era în regulă, avea să procedeze aşa cum voia el, dar să-i dea măcar timpul să se îmbrace. Între timp, ce-ar fi să se ducă s-o aştepte în parc, la intrarea principală? Ea se va îmbrăca şi, în cinci, zece minute, cel târziu, îl va ajunge din urmă. Fausta, care nu ştia despre noile sentimente pe care le nutrea Sebastiano în ce-o privea, crezu nimerit din partea ei să adauge acestor cuvinte mincinoase, o tentă linguşitoare, explicându-i că îi cerea să plece numai şi numai pentru binele lui, deoarece dintr-un moment în altul putea fi descoperit. Aceste motive îndrugate de Fausta fură însoţite de o mângâiere pe faţa nemulţumită a lui Sebastiano, care însă

nu îndrăzni să-şi ferească obrazul de atingerea acelor degete cândva atât de mult iubite.

Sebastiano ezita încă dacă să-i accepte sau nu propunerea, iar Fausta încercă să-i înfrângă ezitarea printr-o grabă eficace.

— Hai, du-te, du-te, grăbeşte-te, spuse ea împingându-l spre uşă. Şi, întorcându-se spre cameristă: Giustina, repede, rochia mea neagră de seară.

Dar graba aceasta avu efectul contrar celui la care se aşteptase Fausta. Bănuitor, Sebastiano se opri în prag şi îi spuse că prefera s-o aştepte acolo, în cameră. Şi ar fi vrut să adauge sarcastic că Fausta nu putea pretinde că se ruşina de prezenţa lui, dar se abţinu din pudoare. Tonul lui Sebastiano devenise din nou rece şi ferm, iar Fausta îşi dădu seama că trebuia să găsească o altă cale să-l convingă.

— N-ai încredere... bine... fie, spuse ea fără să lase deoparte aerul grăbit, atunci... în loc să mă aştepţi în parc... aşteaptă-mă afară din cameră... în galerie., şi dacă te îndoieşti în continuare... uite cheia... ia-o... şi acum

du-te.

Ea scoase cheia din broască şi i-o vârî în mână lui Sebastiano, împingându-l afară. De data aceasta el nu mai opuse rezistenţă şi ieşi în galerie.

După ce plecă Sebastiano, Fausta nu se opri din graba ei inspirată; nici n-o folosi în scopuri diferite.

— Repede, Giustina, rosti ea, îmbracă-te în rochia mea neagră. Şi, înainte ca servitoarea, uluită de-a binelea, să aibă timp să-şi vină în fire, Fausta îi şi desfăcuse şorţul şi îi deschidea nasturii de la combinezon. Trebuia ca ea, îi explică atunci Fausta în timp ce Giustina, copleşită de ruşine, rămăsese în cămaşa grosolană de pânză albă, acoperindu-şi pieptul dezgolit cu braţele, să se ducă la întâlnirea cu Sebastiano în locul ei. Erau amândouă de aceeaşi statură; dacă îşi ascundea faţa cu o mască şi îşi trăgea un şal pe cap, Sebastiano nu va putea observa substituirea. Odată ce va ieşi cu tânărul din vilă pe o poartă de serviciu, rămânând mereu deghizată şi atentă să nu-i dezvăluie înşelăciunea, va trebui să-l ducă cât mai departe cu putinţă. Iar, dacă

voia, putea chiar să împingă prefăcătoria până într-acolo încât să nu-şi dea jos deloc masca de pe faţă, lăsându-se curtată şi sărutată cât poftea. Aceste cuvinte o înfiorară pe Giustina, care, chiar şi acum, în ciuda proaspetei deziluzii, păstra intactă atracţia ei pentru Sebastiano. Iar Fausta, crezând că tresărise din pudoare:

— Nu fi proastă, îi spuse ea, când o să te mai întâlneşti tu cu un tânăr aşa de chipeş... nu mai şovăi atâta şi petrece cât mai ai timp... iar dacă şovăi din pricina mea, nu te teme... ţi-l cedez ţie... trup şi suflet... trup şi suflet...

Fausta, încântată acum de intriga pe care o punea la cale, râdea dezvăluindu-şi dinţii albi şi ascuţiţi şi se învârtea însufleţită în jurul Giustinei, care se simţea încurcată, aducând ultimele retuşuri travestiului.

— Faţa trebuie să ţi-o acoperi, îi spuse ea, în timp ce îi potrivea masca de mătase neagră pe nasul ei turtit... nu doar pentru că el nu trebuie să-şi dea seama de înlocuire... dar şi pentru că ai un chip aşa de urât încât s-ar speria, bietul băiat... dar sânii nu, sunt bine făcuţi, ca ai mei... lasă

la vedere puţin din piept, ca să te urmeze şi mai bucuros...

După ce sfârşi cu îmbrăcatul cameristei, Fausta bătu din palme de bucurie văzând-o cum stătea, dreaptă şi ţeapănă în rochia decoltată, intimidată, s-ar fi zis, de propria ei splendoare. Şi, într-o izbucnire de generozitate, Fausta scoase dintr-o cutie de bijuterii un colier vechi de lapislazuli şi aur şi i-l puse la gât, spunându-i că spera că poate avea încredere în ea: astfel, înşelătoria avea să fie desăvârşită. Colierul era un dar de la Sebastiano; după ce aparţinuse mamei lui, fusese singurul obiect pe care mai putuse să-l salveze din ruina moştenirii de familie. Dar Fausta nu se gândea deloc la noua suferinţă pe care avea să i-o provoace tânărului; ea era total acaparată de propriile ei născociri. Îi plăcea ideea de a-l dărui pe Sebastiano cu iubirea lui cu tot Giustinei, în acelaşi mod în care îi dăruia uneori rochiile pe care nu le mai purta, îi plăcea să-şi imagineze surpriza lui Sebastiano când, după multe săruturi şi cuvinte de iubire, îi va smulge în cele din urmă masca Giustinei descoperind că cea pe care o strânsese în

braţe nu era ea, ci creatura aceea caraghioasă. Se delecta la gândul de a scăpa definitiv de pasiunea incomodă a lui Sebastiano printr-o astfel de farsă, ca într-o comedie. În cele din urmă o înfăşură pe Giustina într-un splendid şal de caşmir şi, îndemnând-o încă o dată să nu facă pe proasta şi să profite de ocazie, o împinse afară din cameră.

Între timp, Tereso primise raportul din partea agentului trimis s-o supravegheze pe Fausta. Cu toată uscăciunea birocratică specifică, raportul nu omitea niciun detaliu: Fausta şi Doroteo, palmele, bătaia, îmbrăţişarea finală, nimic nu lipsea. În timp ce-l citea, lui Tereso i se păru că lumea întreagă i se întunecă în faţa ochilor şi puţin lipsi să nu dea buzna în camera de alături şi să n-o omoare pe Fausta cu mâna lui. Dar se gândi că ar fi fost o răzbunare mult prea facilă şi, înghiţindu-şi mânia, prinse a se plimba de-a lungul şi de-a latul încăperii. Tereso acoperea cu cele mai atroce injurii numele Faustei şi unul după altul respingea ca fiind prea blânde diversele moduri de a se răzbuna pe care închipuirea lui

dezlănţuită i le înfăţişa. S-o ucidă ar fi fost prea puţin, îşi spunea el; ea trebuia să trăiască pentru a suferi şi pentru ca el să se bucure de suferinţa ei. Tereso se gândea să-l pună pe vreunul dintre ucigaşii lui plătiţi să-i cresteze faţa cu sălbăticie şi în felul ăsta să-i distrugă frumuseţea; sau s-o închidă, declarând-o nebună, într-un ospiciu; sau, mai bine, să-i confişte toate bunurile şi s-o trimită să practice meseria pentru care fusese făcută într-o casă de toleranţă. De când ajunsese la guvernare, Tereso nu se folosise niciodată de putere pentru răfuielile lui personale. Dar cariera lui de general rebel şi aproape brigand, înainte de ascensiunea lui la preşedinţia statului, fusese împănată de cruzimi nemaipomenite, despre care ştia toată lumea. În acele momente îi răsăriseră în minte anii lui de tinereţe, împovăraţi de fapte sângeroase şi de cruzimi.

Continuând să se învârtească prin cameră, Tereso petrecu alte câteva clipe închipuindu-şi felurite chinuri şi atrocităţi; până când, brusc, se opri şi izbucni într-un hohot de râs. Cine l-ar fi văzut l-ar fi luat

drept nebun; de fapt, Tereso găsise modul de a se răzbuna care îi convenea de minune. Nu-i va clinti un fir de păr Faustei; în schimb, toate bunurile ei şi cele ale fratelui ei, fruct al unor furturi mai vechi şi mai noi, vor fi confiscate. Şi, sub ameninţarea cu moartea, el o va obliga cu forţa să se mărite cu Doroteo. Iubitul ei Doroteo. Servitorul analfabet, Doroteo. Iar el, generalul, el va fi naşul acestei frumoase ceremonii nupţiale, iar naşă va fi preabuna ducesă care uneltise pe toate căile pentru ca el s-o întâlnească pe Fausta. Nunta va avea loc chiar în seara aceea, în capela care se afla în spatele galeriei busturilor. Fausta era văduvă: şi astfel, răposatul marchiz Sanchez, fie-i ţărâna uşoară, va fi succedat de grosolanul Doroteo. Şi, ca dar de nuntă, Tereso îi va trimite pe fericiţii miri pe insulele Los Ladrones, cunoscută destinaţie pentru cei exilaţi, locuri cucerite de o climă tropicală şi năpădite de ţânţari, şi avea să-i lase acolo pe scumpii însurăţei să putrezească în linişte câţiva ani buni.

Planul acesta îl încântă cu deosebire pe

Tereso; pentru că, odată cu trecerea anilor, i se făcuse greaţă de violenţa aceea stupidă şi, în fond, prea puţin eficace. Acesta era un plan crud şi inteligent; cu alte cuvinte, o batjocură. Îl încânta mai ales ideea acelei nunţi improvizate în ultima clipă, care urma să aibă loc chiar în seara aceea, în capela vilei. Numai că nunta nu trebuia să fie ascunsă, se gândi Tereso, o căsătorie secretă prea ar fi fost în favoarea Faustei; când, de fapt, cu toţii trebuiau să fie părtaşi la mârşăvia şi la nenorocirea ei; el îi va anunţa pe toţi oaspeţii vilei şi îi va chema, aşa mascaţi cum erau, să ia parte la ceremonie. Şi, fără să întârzie nicio clipă în plus, Tereso îşi chemă secretarul şi îi dădu aceste ordine stranii. Să meargă cât mai repede să cheme preotul vilei, să-l deştepte şi din somn dacă era nevoie, şi să-l înştiinţeze să fie pregătit, pentru că avea să oficieze o căsătorie; să ceară în acelaşi timp să fie căutat şi arestat un tânăr însărcinat cu căratul sacilor de golf, un băiat roşcovan, pe nume Doroteo şi să i-l aducă sub escortă. Şi să meargă, în fine, prin toate încăperile vilei şi să anunţe oaspeţii că,

înainte de cină, vor trebui să asiste la celebrarea unei nunţi. La această ultimă cerinţă secretarul căscă ochii mari şi-l întrebă cum putea să facă aşa ceva: erau peste o sută de oaspeţi; cum să-i înştiinţeze pe toţi? Să-şi folosească isteţimea, îi răspunse Tereso neînduplecat. Să ceară ajutorul numeroşilor agenţi care se găseau la vilă, de exemplu. Dar să se grăbească şi să execute tot ceea ce i se ordonase. Uluit de-a binelea, secretarul îşi pocni călcâiele şi ieşi.

Descoperirea trădării Faustei şi, probabil, mai cu seamă, planul său impecabil de răzbunare sfârşiseră prin a ucide orice urmă de dorinţă în Tereso. De aceea, când peste puţină vreme auzi un ciocănit în uşa dintre cele două camere, nu mai simţi nici umbră de tulburare. Masa cu cina, cu tacâmurile şi cristalurile scânteietoare, fusese aşezată între pat şi canapea. Tereso se aşează pe canapea, îşi încrucişă picioarele unul peste altul şi îi porunci Faustei să intre. Dar uşa nu se dădu la perete; abia se întredeschise şi o mână mică, murdară de funingine, se

sprijini de tocul aurit, vopsit în alb, al uşii. Pe urmă apăru o măturică cu vârful ciuntit, plină şi ea de funingine; mai apoi, o găleată de tablă; şi, în sfârşit, Fausta întreagă, în travesti. Era îmbrăcată într-o cămăşuţă uşoară şi largă peste o pereche de pantaloni zdrenţuiţi, franjuraţi, iar în picioare avea nişte ghete enorme bărbăteşti, găurite şi desfăcute. Cămăşuţa şi pantalonii erau de culoare închisă şi murdare de funingine; însă, ici colea, câte o crăpătură abil strecurată lăsa să se întrevadă când rotunjimea sânului alb, când coapsa ei perfect arcuită. Faţa rotundă a Faustei era mânjită din loc în loc de pete mari şi urme de degete făcute cu cărbune, iar părul ei scurt, pe sub bereta cu cozoroc, era ciufulit dinadins. Ea era mică şi delicată pe sub costumaşul de hornar, nu se putu stăpâni să nu se gândească Tereso, cuprins de dorinţă, ca un adolescent. De braţul ei atârna găleata plină de cârpe şi sub braţ, ca o umbrelă, măturica. După ce închise uşa, Fausta păşi în cameră târşâindu-şi picioarele în ghetele uriaşe, leneşă şi nepăsătoare întocmai ca un hornar, cu cozorocul

beretei căzut peste ochii care scăpărau de o veselie răutăcioasă, cu gura ţuguiată într-un fluierat abia perceptibil.

— Sunt un biet hornar mititel, şopti ea învârtindu-se prin cameră, fără să-l privească pe Tereso, un biet hornar mititel, fără ocupaţie... mi s-a spus că aici aveţi un şemineu plin ochi de funingine... vă deranjez? Văd că aşteptaţi pe cineva pentru cină... dacă vă deranjez, spuneţi-mi repede şi plec.

Tereso, care se uita acum la Fausta cu o privire cu totul diferită decât aceea de îndrăgostit, nu se putu stăpâni să n-o găsească uluitor de graţioasă, travestită în şstrengar, în acele zdrenţe care lăsau să se întrevadă frumosul ei corp gol. Dar el se simţea acum sigur de sine şi ferm în dorinţa de a se răzbuna; mai neînduplecat decât fusese vreodată, chiar şi în ajunul celor mai aprige bătălii. Şi răspunse, astfel, cu mult calm, că hornarul nu-l deranja deloc; ba chiar, dacă voia, îi putea oferi un pahar de Xeres, înainte să se apuce de treabă. Şi, galant, se ridică şi umplu două pahare. Şi el voia să se joace cu Fausta la fel cum şi ea se jucase cu el.

Dar Fausta, care se săturase deja de toată comedia, declară brusc, recăpătându-şi vocea ei naturală, că nu mai putea suferi toată mizeria aceea pe faţă şi că merge să se spele în baie. Şi, zicând acestea, înainte chiar de a-i da răgazul lui Tereso de a deschide gura, lăsă jos găleata şi mătura şi ieşi.

Camera lui Tereso, după cum s-a mai spus, nu comunica direct cu baia. Între cameră şi baie era un vestibul care dădea în galerie. Şi iată că, aproape în momentul în care Fausta pătrundea în camera lui Tereso, Perro îi înmână lui Saverio tava cu presupusa bombă ascunsă sub capac. Saverio, strângând cu profundă emoţie mâna poliţistului, luă tava, se îndreptă ţintă înspre camera lui Tereso şi intră fără să bată la uşă. Se pomeni în vestibul, în faţa a trei uşi: cea din mijloc dădea în camera generalului, de unde, într-adevăr, se auzeau voci, cea din stânga dădea în baie iar cea din dreapta în biroul generalului. Şi intră în baie.

Saverio acţiona cu precizia şi calmul pe care i-o dădea încrederea oarbă în dreptatea cauzei sale, şi era gata să-şi dea

chiar şi viaţa pentru ea, dacă s-ar fi întâmplat să fie nevoie.

Aprinse lumina, închise uşa şi aşează vasul pe un scăunel vopsit care se afla în apropierea căzii de baie. Pe urmă se îndreptă spre dulăpiorul cu prosoape, îl deschise, se întoarse către scăunel, săltă capacul şi, luând bomba, o puse în dulap, între două şiruri de prosoape împăturite. Tocmai atunci uşa se deschise şi intră Fausta.

Saverio nu apucase să închidă dulăpiorul în care cutia neagră unde fusese ascunsă bomba ieşea în relief prin lenjeria albă, şi chiar acest detaliu o duse la pierzanie pe Fausta. Dacă ar fi închis dulăpiorul la timp, poate că Saverio ar fi reuşit să aibă atâta prezenţă de spirit încât să se dea drept un servitor, găsind astfel o scuză oarecare pentru faptul că se afla acolo. Dar, cu dulapul deschis şi cu obiectul acela negru aşa de vizibil aşezat între prosoapele albe, lui Saverio – care, de altfel, îşi pierduse cumpătul cu totul de cum apăruse Fausta – îi fu cât se poate de limpede că nu-şi putea permite să rişte în niciun fel. Şi, înainte chiar ca el însuşi să-

şi poată da seama de ceea ce făcea, se şi năpustise asupra Faustei, îi astupase gura cu mâna, târând-o după el în baie şi închizând uşa în urma ei. Apoi, în intervalul scurt cât dură lupta dintre ei între pereţii înguşti ai cămăruţei de baie, Saverio se întrebă cum trebuia să procedeze, urmând, fireşte, logica revoluţionară. Şi nu i se păru că era cazul să mai şovăie. Fausta trebuia suprimată. Era un asasinat, dar Saverio ştia că, în numele cauzei, sau, mai bine spus, atunci când era necesar, trebuia să ucizi; şi îi ajungea un astfel de raţionament. Ridicându-şi mâna cu care îi acoperea gura pentru a o împiedica să ţipe, o duse împreună cu cealaltă la gâtul Faustei, strângând cu putere. Fausta abia avu răgazul să scoată un urlet, care fu pe dată înăbuşit, şi să-şi mişte mâinile prin aer, ca şi cum ar fi vrut să-i ofere lui Saverio, în schimbul vieţii, inelul gros cu briliante care scânteia solitar pe degetul ei murdar de funingine. Saverio îşi dădu seama că murise pentru că, deodată, în timp ce continua să strângă cu înverşunare gâtul ei fragil, fu pe punctul de a se

dezechilibra, târât de greutatea acelui trup care se prăbuşise fără viaţă.

Dar, odată ucisă Fausta, Saverio se trezi că, vrând să evite primejdia, nimerise într-o altă încurcătură. Vie, Fausta l-ar fi putut denunţa; moartă fiind, însă, ea cu siguranţă că i-ar fi dat de bănuit generalului care, fie ar fi venit el în persoană, fie ar fi trimis pe altcineva să o caute; şi, în cazul ăsta, adio atentat. Nemaiştiind ce să facă, Saverio se gândi să aşeze corpul Faustei în cadă şi să dea drumul la robinete. Astfel, credea el, zgomotul apei l-ar fi lăsat pe general să creadă că Fausta făcea baie, întârziind astfel descoperirea crimei. Grăbindu-se să pună în aplicare acest plan cu totul improvizat, Saverio se căzni să ridice corpul de jos, după care îl făcu să alunece în cadă, deschizând cele două robinete. Aproape instantaneu, fundul căzii fu acoperit de apa care umflă pantalonii şi cămaşa moartei, aşezată cum era cu capul şi cu bustul pe jumătate afară din cadă. Dar Saverio, care acţionase până acum întocmai ca un conspirator, făcu primul gest de asasin. Capul Faustei atârna fără

viaţă peste umeri, cu părul în dezordine, cu limba spânzurând între buze, cu ochii albi şi holbaţi, o arătare oribilă. Saverio, împins de un fel de panică impulsivă, luă din dulap un prosop cu care înfăşură în întregime capul moartei. Tocmai se pregătea să închidă uşa dulapului, care trosnea din pricină că fusese forţată mai devreme, când Tereso apăru în prag.

Odaia băii, alăturată camerei de culcare, era despărţită de aceasta printr-un perete subţire; ceea ce făcuse ca urletul acela scurt emis de Fausta înainte de a-şi da sufletul să fie auzit de către Tereso. Pe moment, rămăsese ţintuit locului, dar pe urmă, aducându-şi aminte de atentat, puse mâna pe revolver şi alergă în baie. Uşa era închisă pe dinăuntru. Dar Tereso, luându-şi avânt, o împinse puternic cu spatele, făcând bucăţi lanţul firav cu care Saverio se iluzionase că blocase uşa. Lui Tereso îi fu de ajuns să arunce o privire pentru a înţelege ce se întâmplase: Fausta zăcea în apa învolburată, întoarsă cu faţa în jos în cadă, cu capul învelit într-un prosop alb; Saverio se întorcea spre el, hotărât să se năpustească asupră-i. Tereso

făcu un singur pas îndărăt, ieşind în vestibul, şi aşteptă acolo ca Saverio, pregătit să-l atace, să ajungă în prag. Şi atunci trase, ţintindu-l cu precizie în piept. Saverio, care înţelesese cu cine avea de-a face, într-o tentativă disperată de salva edificiul, şi aşa şubred, al conjuraţiei, vru să se năpustească asupra generalului, cu intenţia de a-l dezarma şi de a-l ucide; se aplecă pentru a-i înşfăca mâna şi glonţul îl lovi în braţ. Saverio se prăbuşi peste prag, dar, în loc să se lovească de uşa ce dădea înspre galerie, nimeri în braţele lui Perro care tocmai atunci, urmat de numeroşi agenţi şi de Cinco în persoană, îşi făcea intrarea pentru a-l aresta.

— Trebuie să fie o bombă în camera de baie, spuse Cinco gâfâind, în timp ce doi agenţi târau deoparte trupul lui Saverio.

— Slavă cerului, Excelenţă, că sunteţi nevătămat... dar intraţi în cameră, Excelenţă... ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, lăsaţi-ne pe noi să ne ocupăm de restul... arestaţi-l imediat pe acest individ, adăugă el adresându-i-se lui Perro, iar voi, ceilalţi, percheziţionaţi

baia... dar fără să faceţi zgomot... nimeni nu trebuie să-şi dea seama de ceea ce se petrece.

Cinco, îmbrăcat în ţinută de societate, cu revolverul în mână, vorbea pe un ton agitat, dar supus, care, spera el, îl va convinge pe Tereso cu privire la oportunitatea intervenţiei lui. El intenţiona încă să procedeze cu discreţie şi eleganţă, aşa cum îi promisese şefului său. Dar atitudinea, şi mai ales privirea generalului, îl îngheţară într-o clipă. La un singur semn al generalului, agenţii, care se precipitau să intre în baie urmând ordinele lui Cinco, se opriră, şi Tereso, intrând primul, se îndreptă spre cadă şi cu singura lui mână, nod după nod, dezlegă pe îndelete prosopul în care fusese înfăşurat capul Faustei.

— E moartă, spuse Tereso cu răceală, uitându-se la şeful poliţiei. Felicitările mele, Cinco... voi, ceilalţi, duceţi-o dincolo şi aşezaţi-o la mine pe pat.

În acest timp, Perro, într-o tentativă disperată de a justifica tot acel dezastru, se duse la dulap, scoase la iveală bomba, arătându-i-o şefului, sperând ca şi Tereso

s-o poată vedea, spunându-i:

— Iat-o, aici era bomba.

Dar Tereso nu găsi de cuviinţă să învrednicească nici măcar cu o privire această demonstraţie poliţienească. Cei doi agenţi ridicaseră trupul Faustei din cadă şi acum îl transportau, şiroind de apă, în dormitorul generalului. Iar Tereso, întorcând spatele lui Cinco şi acolitului său, ieşi din baie.

De îndată ce corpul fu aşezat pe pat, camera se umplu rapid de lume. Erau câţiva servitori şi o cameristă, atraşi de zgomotul împuşcăturii, mai mulţi agenţi printre care şi cei doi care aduseseră trupul moartei, erau şi Cinco şi Perro, care, îngroziţi de tăcerea lui Tereso, rămăseseră în prag, şi, în fine, ducesa însăşi. Ea aşteptase câtva timp ca Sebastiano să se întoarcă. Pe urmă, gândindu-se că fusese chemat de vreun oaspete, se îmbrăcase în costum de vivandieră, aşa cum o sfătuise tânărul. Tocmai se farda când auzise toată vânzoleala şi fugise repede într-acolo, cu un obraz boit, iar celălalt rămas nefardat. Fără să priceapă o iotă, buimacă,

travestită în vivandieră, îmbrăcată într-o jachetă roşie cu fireturi, cu un butoiaş din lemn de culoare deschisă prins la şold şi cu o pălărie mare cu pene pe cap, se ducea când la unul când la altul, întrebând ce se întâmplase. Dar nimeni n-o băga în seamă; mai mult chiar decât de moarta care zăcea pe pat, erau cu toţii intimidaţi de prezenţa lui Tereso, care stătea drept şi nemişcat în fundul camerei, în nişa ferestrei.

Tereso fierbea de mânie, frământat de o furie amară, devastatoare, care îi provoca mai mare suferinţă decât orice altă durere sinceră. Fausta era moartă, şi lucrul acesta, până la un anumit punct, i se părea drept; însă avusese loc o fisură, sau, mai rău, o zdruncinătură iremediabilă care venise să tulbure ritmul superior, regulat, ermetic, al zilei lui de om de stat, iar asta îl scotea din minţi. Moarta aceea, vânzoleala aceea, invazia aceea de lume în camera lui îi păreau tot atâtea atentate la demnitatea şi la autoritatea lui. Nici măcar moartea, nici chiar primejdia prin care trecuse nu erau în măsură să justifice acest scandal ridicol şi enervant. Şi

Tereso îşi spunea că o simplă destituire ar fi fost o pedeapsă mult prea blândă pentru Cinco, care era primul responsabil pentru acel dezastru.

Până la urmă, Cinco şi Perro, speriaţi de tăcerea posomorâtă a lui Tereso, se retraseră urmaţi de agenţii lor. Dar, abia ajunşi în prag, se încrucişară cu alţii care se îndreptau într-acolo, neştiind încă cele întâmplate. Era secretarul lui Tereso, cu răsuflarea tăiată, care venise să raporteze cu privire la ordinele primite; însoţit de un agent care îl ţinea strâns de braţ pe Doroteo, complet răvăşit şi năuc.

La început, secretarul nu-l văzu decât pe Tereso, neclintit în nişa ferestrei. Şi, rămânând în prag, pocni din călcâie cu un salut militar, raportând apoi că toate ordinele fuseseră executate, îl adusese pe Doroteo; preotul fusese anunţat; la fel şi invitaţii... Dar, pe neaşteptate, privirea îi căzu asupra moartei care zăcea întinsă pe pat şi îşi înghiţi cuvintele.

În cele din urmă, Tereso vorbi. Farsa pe care o plănuise se transformase în tragedie, dar secretarul n-avea de unde să ştie. Pe de altă parte, generalul îi era

recunoscător pentru că venise: iată unul care, cel puţin, îi urma ordinele cu fidelitate; pe când ceilalţi, începând cu Cinco şi terminând cu Fausta însăşi – a cărei moarte, în mânia care îl cuprinsese, îi apărea ca un gest de extremă şi iremediabilă nesupunere – parcă s-ar fi pus de acord unii cu alţii să-i ignore intenţionat ordinele. Tereso se gândea să transforme ceremonia nupţială în funeralii; la urma urmei, era tot un rit; după atâta dezordine, simţea nevoia unei ceremonii demne, oricare ar fi aceea, fie ea şi funebră. Şi îi răspunse încet secretarului că procedase excelent; să meargă acum să-i spună preotului că nu va trebui să oficieze o cununie, ci o înmormântare. Să aducă pe urmă câţiva servitori pentru a o transporta pe moartă în capelă. Secretarul îi răspunse că va face întocmai cum i se spusese şi ieşi.

Tereso, mereu neclintit în cadrul ferestrei, privea spre uşă cu o fixitate atât de rigidă, încât toţi cei prezenţi înţeleseră că era un ordin. Unul câte unul se îndreptară, în tăcere, ca şi cum s-ar fi dat înapoi, spre uşă. Tereso rămase singur.

În sfârşit, după ce se închise uşa în urma ultimului intrus, Tereso păru că-şi vine în fire, departe de orice intruziune neaşteptată şi indiscretă. Aceea era camera lui, acela era patul, aceea era masa pregătită pentru cină. Dacă n-ar fi fost moarta aceea întinsă peste cuverturi, Tereso şi-ar fi putut imagina că nu se întâmplase nimic, atât era de calmă şi de intimă lumina pe care cele două sfeşnice care împodobeau masa o răspândeau în odaie. În tăcerea care urmase zarvei de mai înainte, Tereso regăsise, uşurat, înclinaţia aceea spre seninătate şi reculegere de sine care îi era proprie. Furia se stingea cu încetul de pe fruntea lui, care se însenina acum la adierea acestei noi linişti. Tereso se apropie încetişor de pat, şi, după un moment de ezitare, se aşează pe margine.

Dar acum, cu ochii la Fausta lipsită de suflare, îşi dădu seama că, odată satisfăcută nevoia lui de ordine şi de ceremonial, amărăciunea acelei morţi îi încolţise din nou în suflet, mai amară ca niciodată. Pe patul acela sperase că o va îmbrăţişa cândva pe femeia aceea;

destinul, în schimb, vrusese ca ea să nu se întindă acolo altfel decât moartă. Şi, astfel, Fausta, după atâtea înşelătorii, îi scăpa printre degete pentru totdeauna. La acest gând, Tereso fu năpădit de acelaşi sentiment de neputinţă pe care de atâtea ori i-l deşteptaseră în suflet zadarnicele lui tentative amoroase. Dar sentimentul acesta se contopea acum cu o furie nouă, ca un fel de neputinţă macabră, de singurătate pecetluită şi iremediabilă.

De jos, de acolo de unde îşi pironise ochii ca pentru a înăbuşi în sine emoţia care-i împăienjenise, Tereso îşi ridică privirea spre Fausta. Ea stătea întinsă pe pat, dar, în graba cu care o aşezaseră acolo, poliţiştii nu apucaseră s-o aranjeze cum s-ar fi cuvenit, astfel încât capul să fie sprijinit pe pernă. Chipul Faustei, turtit peste cuvertură şi îndoit uşor înspre spate, se vedea astfel din profil, cu trăsăturile atenuate de penumbra perdelelor, iar moartea, în tot acel abandon al corpului întins, transpărea doar prin gura rămasă precum ciocul păsărelelor moarte, care parcă n-ar fi trăit cu altceva decât cu aer. Ciufulit şi tuns

scurt, părul îi adumbrea obrazul, aureolându-i capul de buclişoare rebele. Dar moartea, pe care seninătatea chipului ei părea s-o nege, se vedea limpede prin cutele cămăşii şi prin pantalonii îmbibaţi de apă. Pliurile acestea urmau un cu totul alt contur decât acela al corpului întins pe pat; păreau, aşa mototolite şi lipite de-a lungul pieptului, pe pântece şi pe picioare, nişte schimonoseli provocate de o ultimă răbufnire a vieţii care pierise din acele mădulare. Tereso văzuse morţi fără număr, împietriţi în tot atâtea poziţii, în timpul războaielor la care luase parte, şi ar fi vrut să rămână, ca şi atunci, indiferent. Dar, pustiitoare şi stupefiantă, extrema deziluzie a iubirii şi a puterii sale îl ţintuise, în ciuda oricărei împotriviri, în această stare de contemplare ursuză şi îndurerată.

Şi, astfel, nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să se declare învins şi, cel puţin, să încerce să integreze într-o ordine umană acea dezordine misterioasă şi funestă. Tereso se ridică, se învârti în jurul patului, şi, cu degetul mare al singurei lui mâini, coborî pleoapele peste

ochii Faustei. Mai apoi, fără să se grăbească, ca din întâmplare şi cu gesturi neglijente, ridică, ţinându-le de încheieturi, unul după altul, braţele moi şi grele şi le uni pe piept, încrucişându-i mâinile. O cruciuliţă din lemn de abanos şi de fildeş era atârnată de perete, deasupra patului. Tereso o desprinse şi o aşeză în mâinile moartei.

În acel moment de auzi un ciocănit discret în uşă. Tereso se îndepărtă în grabă de lângă pat, se duse la cuier, îşi luă centironul de la veston, îl strânse în jurul taliei şi strigă că puteau să intre.

Era secretarul cu patru servitori care duceau de stinghie un fel de brancardă din metal strălucitor. Pe targa aceea, vara, Fausta se întinsese adesea la soare, goală, pentru a prinde bronzul care se potrivea atât de bine culorii pielii ei. Cei patru bărbaţi puseră moarta pe brancardă, acoperind-o cu cuvertura de pe pat.

Dar secretarul nu mai apucase să anuleze invitaţia de a lua parte la ceremonia nupţială, pe care agenţii săi o răspândiseră în toate camerele vilei. Şi,

de îndată ce ieşiră cu brancardă, dădură peste o mulţime de oameni care se înghesuiau în spatele galeriei, în partea opusă celei care dădea spre capelă. Vreo patru-cinci agenţi blocaseră accesul în acea parte a galeriei, ţinându-se de mâini; în spatele lor, oaspeţii îşi întindeau gâturile pentru a vedea mai bine ce se petrecea. Invitaţii erau cu toţii în costume de bal mascat; şi, în penumbra galeriei, slab luminată, se strânseseră buluc o grămadă de chipuri fardate, de costume colorate, de strasuri şi de pălării cu pene. Penumbra nu era aşa de densă încât să nu poţi zări ici un nas stacojiu enorm şi umflat, din carton, colo un cap uriaş de paiaţă; când vreun profil galben de chinez, când o mască monstruoasă, albă şi roşie, schimonosită într-o grimasă de beţivan. De cum îi văzură pe cei patru bărbaţi care purtau brancardă, invitaţii nu ştiură ce să facă mai nimerit decât să-şi descopere capul – cei care aveau pălării –, iar ceilalţi să-şi dea jos nasurile de carton, măştile sau bărbile false de câlţi. Şi astfel, sub ochii avizi ai mulţimii travestite, cei patru servitori transportară moarta înspre

capelă. Ducesa, pe care o podidise plânsul, cu butoiaşul bălăngănindu-i-se în dreptul taliei, incapabilă acum să-şi regăsească obişnuita ei trufie, mergea în spate împreună cu secretarul, un individ foarte înalt, cu ochelari, care păşea cu un aer melancolic. Urma agentul care-l ţinea de braţ pe Doroteo. Ultimul venea Tereso, mândru şi ţeapăn în uniforma lui strânsă pe corp, cu degetul mare vârât sub centiron. Mica procesiune stingheră şi monotonă parcurse întreaga galerie sub privirile saturniene ale conchistadorilor spanioli. În spatele agenţilor care blocau accesul, măştile înghesuite îşi întinseră pentru ultima oară gâturile pentru a vedea procesiunea. Şi, după Tereso, capela îşi închise uşile.

Capela era mică, dar avea o boltă înaltă. Un balconaş pântecos, vopsit în negru şi auriu, înconjura de la un capăt la celălalt pereţii văruiţi în alb; dedesubt, se înşirau unul lângă altul mormintele baroce ale strămoşilor Gorinei. Blazoane pompoase, cranii scânteietoare din marmură gălbuie, lespezi funerare cu inscripţii din bronz, înflorate, amoraşi durdulii, nu lipsea nimic

din încărcătura funebră caracteristică acelor timpuri. În spatele capelei, altarul iriza privirile cu strălucirea razelor lui de aur. Deasupra altarului se profila un tablou uriaş, fără cornişă, întunecat, din care răsărea un Crist livid cu o coroană de spini de sub care picura sânge, cu picioarele străpunse de un piron grosolan, în jurul cărora se încolăcea un şarpe sprinten şi negru.

Preotul, un bărbat voinic şi împovărat de odăjdii, care stătea în picioare în faţa altarului, primise, fără să se minuneze, atât ordinul iniţial de a celebra o cununie, ca şi pe cel de al doilea, de a transforma nunta în funeralii. Botezuri, nunţi, înmormântări, în deprinderea veche a slujbei pe care o îndeplinea de ani şi ani de zile, el încetase de mult să mai facă vreo deosebire între aceste ceremonii atât de diferite. Nu că ar fi fost lipsit de credinţă, dar mult prea adesea viaţa umană se vedea înjosită, pustiită, redusă cum era la aceste trei momente, pentru ca el să mai poată fi în stare, după atâţia ani, să facă, emoţionat, vreo distincţie între ele. În cazul de faţă, firește, interveneau

orarul bizar al ceremoniei şi schimbările survenite în program, pentru a nu mai pomeni de motivul cu totul insolit al morţii violente, dar autoritatea reprezentată de Tereso era de ajuns pentru a atenua aceste particularităţi stranii.

De îndată ce văzu intrând micul cortegiu funerar, preotul ridică o mână şi, fără ca pe faţa lui ipohondră şi grăsulie să poată fi citită nici cea mai mică urmă de curiozitate, îi pofti pe un ton scăzut, dar clar, să înainteze şi să depună brancarda la picioarele altarului. Şi, adresându-i-se novicelui care-i şedea alături, îi porunci cu o voce joasă să se grăbească să deschidă ceaslovul la slujba pentru morţi. Dar organistul, care în toată vânzoleala nu fusese avertizat, n-avusese cum să observe, din locul unde stătea, schimbarea survenită şi, în vreme ce cei patru bărbaţi depuneau cu grijă brancarda lângă altar, iată că în tăcerea generală răsună muzica triumfală şi veselă a unui marş nupţial. Preotul nu-şi putu reţine un gest de supărare şi îi făcu semn novicelui. Acesta fu văzut alergând printre bănci, grăbindu-se cât îi permitea

sutana lui albă cu roşu şi dispărând în dosul scăriţei ascunse care conducea la orgă. Aproape instantaneu, chiar când ritmul devenise şi mai vesel decât înainte, muzica încetă brusc.

Preotul, după ce mai privi o dată în jur ca pentru a se asigura că totul era la locul lui, se întoarse cu spatele la adunarea din capelă, se apropie de ceaslov şi începu să citească rugăciunile. Novicele se închină şi se aşează în genunchi pe prima treaptă a altarului. Vocea preotului, răsunătoare şi grăbită, fu deodată acoperită de orga care intona recviemul.

Între timp, ducesa se aşezase în prima bancă dinspre stânga, în faţa altarului, iar Tereso în banca din dreapta. Ducesa nu se mai gândea decât la recepţie şi la importanţa ei mondenă, amândouă funest compromise. În acelaşi timp, şi aproape împotriva voinţei ei, nu se putea stăpâni să nu se întrebe unde dispăruse Sebastiano. Dar asta n-o împiedică să-şi facă cruce cu multă evlavie şi să înceapă repede să-şi mişte buzele în semn de rugăciune. Butoiaşul de vin îi rămăsese agăţat în talie, dar o eşarfă luase locul

pălăriei cu pene pe care o lăsase în camera lui Tereso.

Tereso îngenunchease şi el, cu fruntea sprijinită de dosul mâinii. În felul lui şi într-un mod mai degrabă convenţional, Tereso era un om religios. Cu un simţ al umilinţei pe care propria lui importanţă îl făcea să pară aspru şi emoţionat, nu la Fausta asasinată se gândea el în timp ce se ruga, ci la el însuşi şi la moarte. Până în momentul acela, Tereso fusese un amant rănit. Dar, aşezat în genunchi în faţa crucifixului, el se simţea din nou un om de stat şi i se părea că îşi regăsise în sfârşit demnitatea propriei puteri, ca şi neînsemnătatea lui în faţa Celui de Sus.

Doroteo, stând în picioare de o parte a uşii, nu pricepea nimic din ceea ce se întâmplase, nici măcar că Fausta era moartă. De cealaltă parte a uşii, agentul care îl arestase n-avea altă grijă decât să-l supravegheze: spera ca generalul să-i remarce zelul. Iar secretarul, îngenuncheat într-una din băncile din spate, se întreba zadarnic, înclinându-şi capul pleşuv, care era pricina acelei misterioase întâmplări, a acelei ceremonii

nupţiale transformate în ultima clipă în funeralii.

În acelaşi timp, pe o bancă, în fundul parcului, sub o magnolie, după nenumărate prefăcătorii şi ademeniri pline de cochetărie, Giustina catadicsea să-şi dea jos masca, iar Sebastiano descoperea astfel, înfuriat la culme, că fusese din nou, pentru a câta oară, tras pe sfoară. Astfel, Fausta era pierdută pentru totdeauna, într-o farsă sinistră, din care nimic nu lipsea, nici măcar luna care se ivise în spatele arbuştilor de merişor, ca o parodie a fostelor lui nopţi de iubire.

Şi tot în acelaşi timp, Saverio zăcea în agonie, cu trei răni fatale în trei părţi diferite ale corpului, zdruncinat când într-o parte, când în alta, într-o maşină care gonea nebuneşte pe o stradă din Antigua, în drum spre cimitir. Aceasta era procedura favorită a lui Cinco de a se descotorosi de arestaţii incomozi: aşa-numita *ley fuga*[1].

Arestatul era ucis, dar pe urmă se spunea că încercase să evadeze. Lui Cinco, care era sigur că va fi destituit, nu-i mai ardea acum să însceneze marele proces pe care-l plănuise dinainte. Dar cel care îi dădu lovitura de graţie lui Saverio, împuşcându-l în ceafă, a fost Perro.

SFÂRŞIT

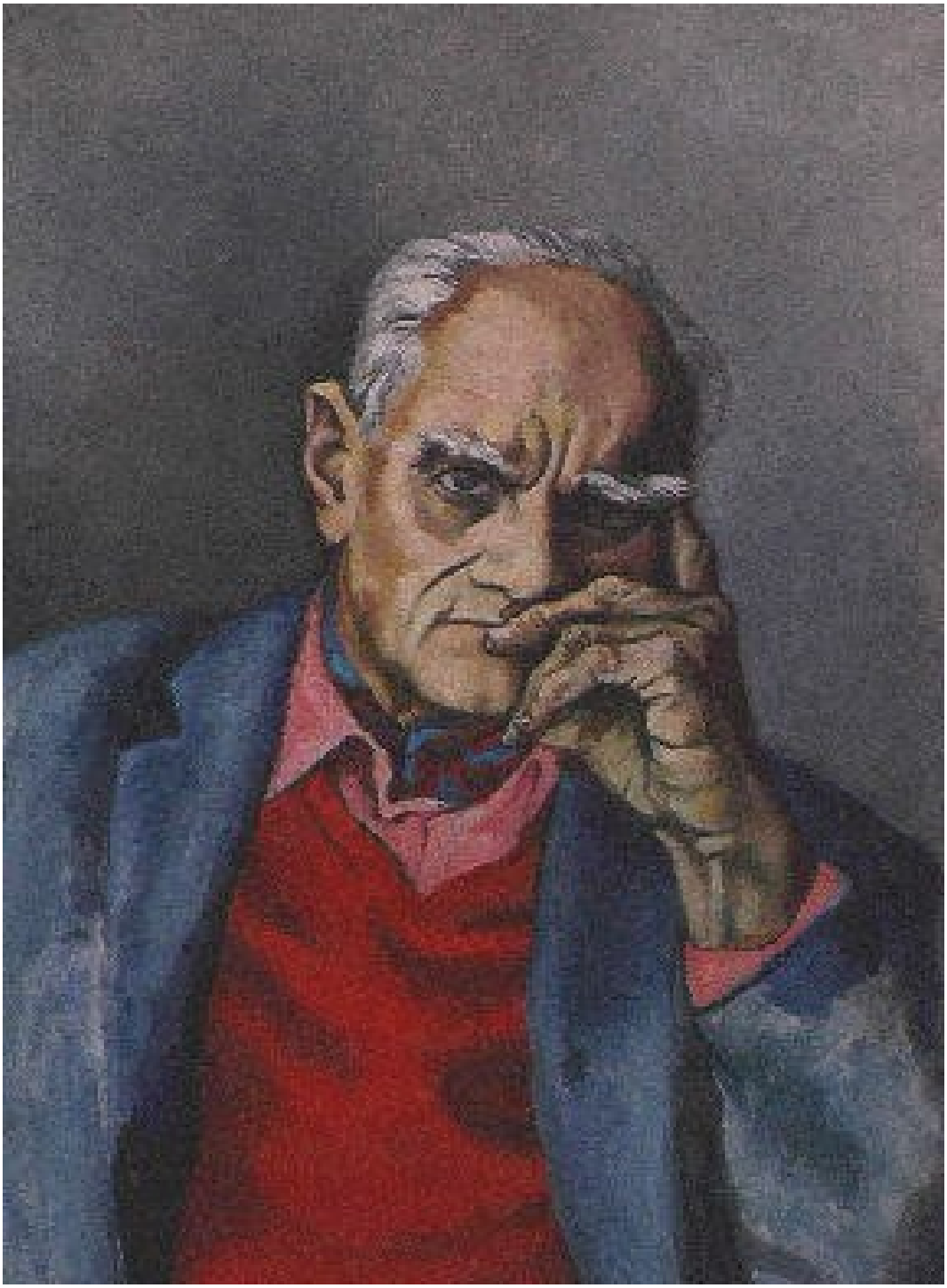

[1] Legea evadării (în spaniolă, în text).